

**İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI'NIN TÜRK TİCARET
KANUNU KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Sevgi AYDOST
116613038**

Doç. Dr. Cüneyt SÜZEL

**İSTANBUL
2022**

Yönetici Sorumluluk Sigortası'nın Türk Ticaret Kanunu Kapsamında
Değerlendirilmesi
Evaluation of Directors and Officers' Liability Insurance Under Turkish
Commercial Code

Sevgi AYDOST
116613038

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Cüneyt SÜZEL**
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Dr. Öğr. Üyesi Kerem ÇELİKBOYA**
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülten Venüs CÖMERT
Çağ Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih: 04/07/2022

Toplam Sayfa Sayısı: 154

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Yönetici Sorumluluk Sigortası
- 2) TTK madde 361
- 3) Sigorta Teminatı Kapsamı
- 4) Talep Esaslı
- 5) Genel Şartlar

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Directors and Officers Liability Insurance
- 2) Turkish Commercial Code Article 361
- 3) Insurance Coverage
- 4) Claim Based
- 5) General Conditions

ÖNSÖZ

Bu çalışma, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında Doç. Dr. Cüneyt Süzal danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Yoğun çalışma temposuna rağmen yüksek lisans tez danışmanım olmayı kabul eden, yalnızca bu çalışmanın başından sonuna kadar değil, lisans eğitimimden bugüne dek her koşulda, her konuda desteğini bir an olsun esirgemeyen, öğrencisi olmaktan her zaman onur ve şeref duyduğum, hayatına dokunduğu herkese olduğu gibi benim yoluma da hep ışık olan alçak gönüllü, kıymetli hocam Doç. Dr. Cüneyt Süzal'e varlığı ve desteği için müteşekkirim ve minnettarım.

Çalışmanın hazırlanmasında, yoğunluğuna rağmen benden yardımlarını bir an olsun esirgemeyen kıymetli dostum İstanbul Bilgi Üniversitesi Araştırma Görevlisi Güneş Karol Işıklar'a desteği için çok teşekkür ederim. Çalışmanın tamamlanmasında desteği çok büyük olan kıymetli meslektaşım ve çalışma arkadaşım Av. Rojin Özcan'a ne kadar teşekkür etsem azdır. Her zaman olduğu gibi bu süreçte de manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen kardeşim ve meslektaşım Av. Pelin Erkut'a, bir parçası olmaktan mutluluk ve onur duyduğum Şenol Somran Avukatlık Bürosu ailesine çok teşekkür ederim.

Her zaman ve her koşulda olduğu gibi bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bana ne kadar şanslı olduğumu bir kez daha hissettiren ve desteklerini bir an olsun esirgemeyen, bana koşulsuz sevginin oldurma ve iyileştirme gücünü öğreten canım annem Gülşen Aydoğdu'ya ve canım babam Engin Aydoğdu'ya sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	ix
ÖZET.....	xi
ABSTRACT	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI HAKKINDA GENEL

AÇIKLAMALAR

1.1. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ TARİHSEL GELİŞİMİ/ORTAYA ÇIKMA NEDENİ	3
1.2. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ TANIMI, HUKUKİ DAYANAĞI/UYGULANACAK HÜKÜMLER VE HUKUKİ NİTELİĞİ.....	9
1.2.1. Tanımı.....	11
1.2.2. Hukuki Dayanağı ve Uygulanacak Hükümler	13
1.2.2.1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 6. Kitabı.....	13
1.2.2.2. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 361. Maddesi	17
1.2.2.3. Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları.....	20
1.2.2.4. Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları.....	23
1.2.3. Hukuki Niteliği.....	25
1.2.3.1. Zarar Sigortası Olma	26
1.2.3.2. Mal Varlığı Sigortası Olma	30
1.2.3.3. Sorumluluk Sigortası Olma	30
1.2.3.4. İsteğe Bağlı Sigorta Olma	31
1.2.3.5. Pasif Sigortası Olma	33
1.3. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI TEMİNAT TÜRLERİ/YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ MADDİ KONUSU.....	34
1.3.1. Taraf A Teminatı/Yönetici Teminatı (<i>Side A- Direct Coverage</i>)...	34

1.3.2. Taraf B Teminatı (*Side B-Company Reimbursement Coverage*) ... 40

1.3.3. Taraf C Teminatı (*Side C- Securities Entity Coverage*)..... 42

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTA SÖZLEŞMESİ VE SÖZLEŞMEDEKİ TEMİNATIN KAPSAMI

2.1. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI VE İLGİLİLER..... 44

2.1.1. Sigortacı..... 44

2.1.2. Sigorta Ettiren 46

2.1.2.1. Sigorta Ettirenin Sözleşme Öncesi İhbar Görevi..... 48

2.1.2.2. Sigorta Ettirenin Sözleşme Öncesi İhbar Görevine İlişkin

Bildirimini Muhatabı 49

2.1.3. Sigortalı 49

2.1.4. Acente 50

2.1.5. Broker 53

2.1.6. Reasürans Şirketi 57

2.1.7. Üçüncü Kişiler 57

2.2. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASINDA RİZİKONUN

GERÇEKLEŞME ANI 58

2.1.1. Genel Olarak 58

2.1.2. Talebin İleri Sürülmesi İlkesi 61

2.1.2.1. Talebin İleri Sürülmesinin Olumlu Yönleri..... 64

2.1.2.2. Talebin İleri Sürülmesinin Olumsuz Yönleri 65

2.1.3. Yönetici Sorumluluk Sigortasında Tazminat Talebi, Tazminat Talebinin Devri, Tazminat Yükümlüğü ve Tazminat Talebinin Miktar Bakımından Sınırı 68

2.1.3.1. Sigorta Tazminatı Talebi 68

2.1.3.2. Himaye Talebinin Devri Hususu 70

2.1.3.3. Sigortacının Himaye Yükümlülüğü 71

2.1.3.3.1. Tazmin Fonksiyonu 71

2.1.3.3.2. Hukuki Himaye Fonksiyonu 72

2.1.3.3.2.1. Önleme Talebi (“*duty to defend*”) 72

2.1.3.3.2.2. Masrafların Üstlenmesi.....	73
2.1.3.3.3. Sigortacının Himaye Yükümlülüğünün Miktar Bakımından Sınırı	74
2.1.3.3.3.1. Sigorta Bedeli	75
2.1.3.3.3.2. Sigortalının Zararın Bir Kısımına Katlanması	77
2.1.3.3.4. Sigorta Ettirenin Borç ve Yükümlülükleri	80
2.1.3.3.4.1. Prim Ödeme Borcu.....	80
2.1.3.3.4.2. Sözleşme Öncesi İhbar Yükümlülüğü	82
2.1.3.3.4.3. Sözleşme Süresi İçinde Rizikoyu Ağırlaştırma ve Rizikonun Ağırlaştığı Durumda Ağırlaşmış Rizikoyu İhbar Külfeti..	84
2.1.3.3.4.4. Rizikonun Gerçekleştiğini İhbar Külfeti.....	87
2.1.3.3.4.5. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Yükümlülüğü	89
2.1.3.3.4.6. Zararı Önleme Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Yükümlülüğü.....	91
2.3. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI TEMİNATININ KAPSAMI VE SINIRLARI	92
2.3.1. Yönetici Sorumluluk Sigortasının Maddi Kapsamı	92
2.3.1.1. Teminat Altına Alınan Sorumluluk	92
2.3.1.2. Yöneticilerin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği	94
2.3.1.3. Yöneticilerin Sorumluluğu.....	95
2.3.1.4. Yönetici Sorumluluğunun Şartları.....	96
2.3.1.4.1. Kanuna ve Esas Sözleşmeye (Hukuka) Aykırılık.....	97
2.3.1.4.2. Kusur	98
2.3.1.4.3. Zarar	100
2.3.1.4.3.1. Doğrudan Zarar	101
2.3.1.4.3.2. Dolaylı Zarar.....	101
2.3.1.4.4. İlliyet Bağı.....	103
2.3.1.5. TTK'da Özel Olarak Düzenlenen Yönetici Sorumluluk Halleri	103

2.3.1.5.1. Yapısal Değişiklikle İlgili Sorumluluk (TTK m. 193).....	104
2.3.1.5.2. Belge ve Beyanların Kanuna Aykırılığında Doğan Sorumluluk (TTK m. 549)	105
2.3.1.5.3. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesinden Doğan Sorumluluk (TTK m. 550)	106
2.3.1.5.4. Değer Biçilmesinde Yolsuzluk Yapılması Nedeniyle Sorumluluk (TTK m. 551)	106
2.3.1.5.5. Halktan İzinsiz Para Toplanmasından Doğan Sorumluluk (TTK m. 552)	107
2.3.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen ve Sadakat Borcu.....	108
2.3.3. Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi	109
2.3.4. Yönetici Sorumluluk Sigortasının Teminat Altına Aldığı Zararlar	110
2.3.5. Yönetici Sorumluluk Sigortasında Teminat Dışı Kalan Haller	112
2.3.5.1. Kast	115
2.3.5.2. Para Cezaları ve Cezalandırıcı Tazminat.....	116
2.3.5.3. Sigortalıya Karşı Sigortalı İstisnası (<i>Insured versus insured claims</i>)	116
2.3.5.4. Önceki Talepler	117
2.3.5.5. Sözleşmesel Sorumluluk	117
2.3.5.6. Yöneticilerin ve Çalışanların İşten Çıkarılması.....	118
2.3.5.7. Cismani Zarar ya da Eşya Zararı, Ürün Sorumluluğu, Mesleki Sorumluluk	119
2.3.5.8. Çevre Zararı.....	119

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ VE SİGORTACININ HALEFİYETİ

3.1. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ SONA ERMESİ.....	120
3.1.1. Sigorta Sözleşmesinin Sona Erme Sebepleri.....	120
3.1.1.1. Tarafların Anlaşması.....	120
3.1.1.2. Cayma Hakkının Kullanılması.....	120
3.1.1.3. Sözleşmenin Feshi	122

3.1.1.3.1. Olağanüstü Durumlarda	122
3.1.1.3.2. Sigorta Priminin Artırılmasında Fesih	123
3.1.1.3.3. Kısmi Fesih ve Cayma	123
3.1.1.4. Sigortacının İflası.....	124
3.2. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASINDA SİGORTACININ	
HALEFİYETİ.....	124
3.2.1. Halefiyetin Hukuki Niteliği.....	124
3.2.2. Sorumluluk Sigortalarında Sigortacının Halefiyeti	125
SONUÇ.....	128
KAYNAKÇA	131
ELEKTRONİK KAYNAKÇA.....	142

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz. / bkz.	: Bakınız / bakınız
dn.	: dipnotu
D&O Sigortası	: Directors and Officers Liability Insurance
ETTK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
E.T.	: Erişim Tarihi
f.	: fıkra
HD.	: Hukuk Dairesi
İKÜHFD	: İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
M. / m.	: Madde / madde
MSSGŞ	: Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları
MÜHFHAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
s.	: sayfa
SEDDK	: Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu
SerPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
TBK.	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
ÜŞMMSGŞ	: Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
yy.	: Yüzyıl

§ : Paragraf / paragraf [bkz. Par. / par.]

ÖZET

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ile, Yönetim Kurulu’nun ve yöneticilerin fonksiyonu, görevleri ve üstlendikleri sorumluluklar artmıştır. Böylece, yöneticinin artan sorumlulukları ve sorumluluğun doğurduğu sonuçlar, TTK’nın önemli başlıklarından biri haline gelmiştir. Özellikle büyük hacimli şirketler açısından yetkin bir yöneticinin varlığı aranmaya başlanmış, bu durum ise yöneticilerin ve şirketlerin sorumluluklarını teminat altına alma ihtiyacına yol açmıştır.

Bu çalışmada, yöneticilerin yaptıkları iş, işlem ve eylemler nedeniyle, parçası oldukları tüzel kişiliğe, tüzel kişiliğin pay sahiplerine veya üçüncü kişilere karşı doğabilecek sorumluluklarının teminat altına alınması işlevini gören yönetici sorumluluk sigortalarının, TTK ve ilgili mevzuat uyarınca değerlendirilmesinin yapılması amaçlanmıştır.

ABSTRACT

Under the Turkish Commercial Code no. 6102 (“TCC”), the functions, duties and responsibilities of the Board of Directors and directors have increased. Thus, increasing responsibilities of directors and consequences of such responsibilities have become one of the important headings of the TCC. Especially in terms of large-volume companies, the presence of a competent manager has started to be sought, which has led to the need for directors and companies to secure these responsibilities.

In this study, it is aimed to evaluate the directors’ and officers’ liability insurances, the function of which is to provide coverage for the responsibilities of directors due to their actions, transactions and acts, against legal entities that they are a part of, shareholders of legal entities or third parties, in accordance with the TCC and relevant legislation.

GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”)¹, kurumsallaşmayı esas alan bir yapıya sahiptir. Bu kanun ile, yöneticilerin görev tanımı, üstlendikleri sorumluluklar, işlevleri daha çok gündeme gelmek durumunda kalmıştır. Böylece, yöneticinin artan sorumlulukları TTK’nın önemli başlıklarından biri haline gelmiştir. TTK’nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, özellikle büyük hacimli şirketler açısından yetkin bir yöneticinin varlığı aranmaya başlanmıştır. Öte yandan, günümüzün gelişen dünyasında küresel ölçekte de şirket yöneticilerine yüklenen sorumluluklar gittikçe genişletilmektedir. En nihayetinde yöneticilerin ve şirketlerin söz konusu sorumlulukları teminat altına alma ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır.

Bu çalışmanın konusu olan ve mesleki sorumluluk sigortalarının bir çeşidi olarak nitelendirilen yönetici sorumluluk sigortaları ise yöneticilerin görevlerini ifa ederken yaptıkları iş ve işlemler nedeniyle, parçası oldukları tüzel kişiliğe, tüzel kişiliğin pay sahiplerine veya üçüncü kişilere karşı olan sorumluluklarının teminat altına alınması işlevini yerine getirmek üzere getirilmiştir². Yönetici sorumluluk sigortası niteliği gereği ihtiyari sorumluluk sigortasıdır.

Yönetici sorumluluk sigortaları ilk kez Amerika’da 1929 tarihli büyük ekonomik buhranı müteakiben 1930’ların ilk yarısında Lloyds piyasasında hareket kazanmış olsa da yaygın şekilde kullanımı, diğer birçok sorumluluk sigortasında olduğu gibi 1960-1970 yılları arasında şirketler hukuku itibariyle yeni prensip ve uygulamaların hayata girmesiyle ABD’de söz konusu olmuştur. 1980’li yıllarda, yöneticilere daha fazla sorumluluk yükleyen ve bu sorumlulukların önemli bir bölümünün yöneticinin çalıştığı şirket tarafından üstlenilmesine olanak tanıyan kanunların yaygınlık kazanmasıyla, Avrupa ülkelerinde de yönetici sorumluluk sigortasının

---

¹ T.C. Resmi Gazete, 14.02.2011, Sayı 27846. Kanun’un güncel tam metni için bkz. www.mevzuat.gov.tr (E.T.: 16.06.2022).

² İrem Aral Eldeleklioğlu, Yönetici Sorumluluk Sigortası Teminatı, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. İur. Merih Kemal Omağ’a Armağan, Cilt: 1, Sayı: 2, 2017, s. 164.

uygulamasında artışlar yaşanmaya başlanmıştır. Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri, yöneticilerin sorumluluğunun artışı karşısında bu sorumluluğun nasıl dengeleneceği hususunda önem kazanmaktadır. TTK'nın 361. maddesinde; *“yönetim kurulu üyelerinin kusurları neticesinde şirkete verebilecekleri zararların isteğe bağlı olarak sigorta ettirilebileceği ve bunun kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirmesinde dikkate alınacağı”* belirtilmiştir³. Şirket yöneticilerine yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinin önerilmiş olması, yeni TTK'nın yöneticiye yüklediği sorumlulukların sigortacıya devredileceği düşüncesini doğurmuştur.

Çalışmamızda, Türk Hukuku açısından esasen belirli bir düzenlemeye ve özel bir kanuna dayanmayan yönetici sorumluluk sigortası teminatının Türk Hukuku bakımından kapsamı ve uygulama alanı tespit edilmeye çalışılacaktır. Çalışmamız, giriş ve sonuç bölümleri dışında, üç ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızda yönetici sorumluluk sigortasının kapsamı Türk Hukuku sınırları içerisinde incelenmektedir.

İlk bölümde yönetici sorumluluk sigortası hakkında genel bilgiler ve kısaca tarihsel gelişimi, ortaya çıkma nedenleri, tanımı, hukuki niteliği, hukuki dayanağı, türleri ve maddi konusu ve kapsamı hakkında bilgi verilmektedir. İkinci bölümde yönetici sorumluluk sigortasının tarafları ve ilgilileri, yönetici sorumluluk sigortasında rizikonun gerçekleşme anı, yönetici sorumluluk sigortası teminatının kapsamı incelenmektedir. Üçüncü bölümde ise yönetici sorumluluk sigortasının sona ermesi ve yönetici sorumluluk sigortasında sigortacının sigortalıya halefiyeti hakkında bilgi verilmektedir.

---

³ Evrim Akgün, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluk Sigortası, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 197-198, Ocak-Şubat 2021, s. 424.

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR

1.1. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ TARİHSEL GELİŞİMİ/ORTAYA ÇIKMA NEDENİ

Yönetici sorumluluk sigortaları ilk olarak 1930 yılı Büyük Buhranı sonrasında Lloyds Sendikaları'nda ortaya çıkmıştır⁴. 1970'li yıllardan başlayarak ABD'de standart bir sigorta sözleşmesi haline gelmiştir. Özellikle 1980'li yılların sonuna gelindiğinde "New York Borsası"⁵na kayıtlı şirketlerin %96,8'inin yönetici sorumluluk sigortası yaptırdığı tespit edilmiştir. Hatta, yönetici sorumluluk sigortası koruması şirket tarafından yöneticilere sağlanan imkanların bir parçası haline gelmiş ve hatta bu koruma eksikliği nedeniyle iş tekliflerini reddeden yöneticilere de rastlanmıştır⁶.

Amerika'da 1929 yılında Wall Street Borsası'nın büyük çöküşü sonucunda meydana gelen kriz sonrasında yöneticilerin pay sahiplerine karşı olan sorumlulukları çıkarılan yeni kanunla⁷ oldukça ağırlaştırılmıştır. Belirtmek gerekir ki, yönetici sorumluluk sigortasının kökeni *Lloyds of London*'a⁸ dayanmaktadır. Hatta Amerika'da ilk yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerini kurmaya başlayan, *Lloyds of London* içinde faaliyet gösteren bazı sigorta şirketleridir. 1960'lı yıllarda Delaware, New York ve California eyaletlerinin şirketler hukukuna ilişkin

---

⁴ Ian Youngman, *Directors' and Officers' Liability Insurance*, Second Edition, England, 1999, s. 144.

⁵ New York Stock Exchange, dünyanın en büyük menkul değerler borsasıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://www.nyse.com/index> (E.T.: 11.06.2021).

⁶ Emrullah Kervankıran, *Sermaye Şirketlerinde Yöneticilerin ve Müdürlülerin Sorumluluk Sigortası (D&O- Insurance)*, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2008, Sayı: 1, s. 240.

⁷ Securities Act of 1933, ayrıntılı bilgi için bkz. https://www.law.cornell.edu/wex/securities_act_of_1933. Securities Exchange Act of 1934, ayrıntılı bilgi için bkz. https://www.law.cornell.edu/wex/securities_exchange_act_of_1934 (E.T.: 17.05.2021).

⁸ Lloyds of London merkezi Londra'da bulunan uluslararası bir sigorta piyasasıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://www.lloyds.com/about-lloyds/history/sweeping-change-new-standards> (E.T.: 21.07.2021).

düzenlemelerinde yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinin kısıtlamaya tabi olmaksızın serbestçe yapılabileceği öngörülmüştür. Yönetici sorumluluk sigortası 1970’li yıllardan itibaren Amerika’da gittikçe yaygınlık kazanmış ve bunun bir sonucu olarak da sigorta primlerinde ve tazminat ödemelerinde fark edilir bir artış yaşanmıştır⁹.

1980 yılında ise, “*Model Bussines Corporation Act*”¹⁰ ile sigorta primlerinin şirket tarafından ödenmesinin önü açılmış, dolayısıyla piyasada zaten var olan yönetici sorumluluk sigortası uygulamasına yasal bir zemin getirilmiştir.

1980’li yılların ortalarında ise, yönetici sorumluluk sigortası sektörü sarsıcı bir kriz yaşamıştır. Sigorta şirketlerinin birçoğu yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi kurmaktan vazgeçmiştir. Yönetici sorumluluk sigortası yapmaya devam eden şirketler de yönetici sorumluluk sigortasını tam olarak bilmedikleri ve tanımadıkları için, uygulamada bu sigorta türünü çok kullanmamanın verdiği deyim yerindeyse bilinçsizlikle, sağlanan teminatın kapsamını daraltmış ve primleri yükseltmişlerdir¹¹. Belirtmek gerekir ki, yönetici sorumluluk sigortası piyasasında 1970 ve 1984 yılları arasındaki dönem, yönetici sorumluluk sigortasının uygulanılmaya çalışıldığı ilk aşama olarak nitelendirilebilir. Ancak, bu sigorta ürününün çok yaygın olmaması nedeniyle sigortanın hangi rizikoları teminat altına aldığı ve sigortanın nasıl sağlanacağına ilişkin temel bilgiler eksik kalmaktaydı. İlk zamanlarda yönetici sorumluluk sigortası piyasasında geniş teminatlar verilmesi, ayrıntılı genel şartlar öngörülmemesi ve karşılığında düşük prim tahsil edilmesi söz konusuydu. Bu durumun sebebini sigorta şirketlerinin yönetici sorumluluk sigortasını ve bu sigorta türündeki rizikoları henüz tam olarak bilmemelerine ve deneyimlememelerine bağlamak yanlış olmayacaktır. Bunun sonucu olarak, yöneticilerinin ve organlarının sorumluluğunu sigorta güvencesi altına alan sigorta

---

⁹ Kervankıran, s. 241.

¹⁰ Ayrıntılı bilgi için

bkz.:https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/business_law/corplaws/2016_m_bca.authcheckdam.pdf (E.T..15.01.2022).

¹¹ Youngman, s. 147-148.

ettiren konumundaki şirketlerin uğradıkları zararların tazmini için sigortacılar tarafından ayrılan rezervler de yetersiz kalmıştır¹².

1980’li yılların ortalarında, yöneticilere karşı ikame edilen tazminat davaları özellikle bankacılık sektöründe ve “*Saving & Loan Associations*”¹³ kurumlarında önemli ölçüde kendini göstermiştir. Hatta bazı bankalar, yönetim görevinin gereği gibi yerine getirilmemesi nedeni ile kendi yöneticilerine ve sigorta şirketlerine karşı dava açmaya başlamışlardır. Özellikle 1990’ların ortalarında, 100 milyon doları aşan tutardaki sigorta tazminatlarının konu edildiği kamuoyu tarafından bilinen 100’den fazla yönetici sorumluluk sigortası uyuşmazlığı olduğu belirtilmektedir¹⁴. Bu davalardaki talepler daha çok yetkisiz temsil, güvenin kötüye kullanılması, iş sözleşmesinin esaslı ihlali ve krediyle ilgili yapılan ihlaller gibi sebeplere dayanmaktadır. Örneğin; *The Seafirst Corporation* uyuşmazlığında, şirketin beş eski yöneticisine, şirketin başka bir banka tarafından satın alınması ve yapılan denetimler sonucunda enerji sektöründe kullanılan kredilere bağlı olarak ortaya çıktığı tespit edilen büyük maddi kayıplara dayanılarak 110 milyon dolarlık dava açılmıştır¹⁵. *Columbia Pictures v Sony Corporation* davasında ise; Columbia Pictures’in eski hissedarları, şirket görüşmeleri sırasında gizlilik kapsamında kalması gereken bilgilerin gizli tutulmaması nedeniyle Sony Corporation’dan 25 milyon dolar talep etmiş ve bu bedel Sony Corporation tarafından kendilerine ödenmiştir¹⁶.

Amerikan hukuku kaynaklı olan yönetici sorumluluk sigortası, Avrupa’daki diğer ülkelere kıyasen biraz daha geç de olsa, Almanya’da da ilgiyle karşılanmıştır. Bu sigorta türünün Almanya’da Avrupa’daki diğer ülkelere kıyasen daha geç uygulama alanı bulmaya başlamasının sebebi ise Alman hukukunda sermaye şirketlerindeki

---

¹² Birgül Sopacı Öztuna, *Yönetici Sorumluluk Sigortası (D&O Sigortası)*, İstanbul, 2015, s. 29.

¹³ Saving & Loan Associationlar yapı tasarrufu sandığı olarak nitelendirilebilecek, özellikle mortgage üzerinde uzmanlaşmış finansal kuruluşlardır.

¹⁴ Youngman, s. 147, 119.

¹⁵ Youngman, s. 147, 120. Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://casetext.com/case/seafirst-corp-v-jenkins-wdwash-1986> (E.T.:15.01.2022).

¹⁶ Youngman, s. 147, 120.

organlara ait sorumluluğun kanun tarafından düzenlenmesi ve yönetici ile şirket arasındaki sorumsuzluk anlaşmalarının geçersiz olmasıdır¹⁷.

Belirtmek gerekir ki, yönetici sorumluluk sigortası Almanya’da ilk olarak 19.yy’ın sonlarında doğru yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin sorumluluk sigortası tartışılmaya başlanmıştır. Bu süre 1895’ten 1906’ya kadar devam etmiştir. Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin kurulması, uygulamada kullanılması o dönemde deyim yerindeyse imkansızla yakın olarak görülmüş, ticari hayat açısından ahlaksız sonuçlara neden olacağı gerekçesiyle o zamanki Prusya iç işleri bakanı tarafından yasaklanmıştır. Bu nedenle de sigorta şirketleri bir süre yönetici sorumluluk sigortası teminatı vermekten imtina etmişlerdir. 1980 yıllarının ortalarına kadar hiçbir Alman sigorta şirketi yönetici sorumluluk sigortası teminatı sağlamaya cesaret edememiştir. Yönetici sorumluluk sigortası, 1980 yılların ortalarında, Almanya ve bu sigorta türünün Almanya ve Avusturya’da piyasaya dahil edilmesi, ABD menşeli bir özel sigortacı olan Chubb Sigorta tarafından 1986 yılların ortalarında söz konusu olmuştur. O dönemde Almanya’da sigorta genel şartlarının Alman “*Sigortacılık Gözetim Merkezi*”nin (“*Bundesaufsichtsamt für Versicherungswesen*”, “BAV”) onayından geçmesi zorunlu olduğu için bu durum Almanya’daki “*Yönetici Sorumluluk Sigortası Genel Şartları’nın*” (“AVBU 86”)¹⁸ hazırlanması için temel de oluşturmuştur¹⁹.

AVBU 86, Alman genel mali sorumluluk sigortası (*AVB- Vermögen*) hükümlerinden esinlenerek türetilmiş olup, niteliği gereği bir mesleki sorumluluk sigortası türü olarak tanımlanmaktadır. Bu yönüyle *AVB- Vermögen*, noterler, avukatlar gibi bireysel mesleki sigortalar konusunda genel standart hükümler içermektedir. Tam da bu nedenle yönetici sorumluluk sigortasını işbu genel sigorta şartları ile çözmeye çalışmak durumu daha da karmaşıklaştırmıştır. Zira dünyadaki

---

¹⁷ Kervankıran, s. 243.

¹⁸ Allgemeine Bedingungen für die Vermögensschaden- Haftpflichtversicherung Unternehmensleitern, (AVBU 86); Kervankıran, s. 244’ten naklen Schneider/İhlas, DB 1994, s. 1125; Thümmel/Sparberg, DB 1995, s. 1013; İhlas, s. 56.

¹⁹ Sopacı Öztuna, s. 28-29; Kervankıran, s. 243-244.

birçok uygulamaya bakıldığında mesleki sorumluluk sigortasını ilgilendiren birçok hüküm, yönetici sorumluluk sigortası açısından gereksiz görülmektedir. Diğer bir deyişle AVBU 86 bu yönüyle yönetici sorumluluk sigortasına uygulanmaya elverişli değildir²⁰.

1993 yılından itibaren ise yabancı sigorta şirketleri tarafından “*Organların ve Yöneticilerin Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları*” (AVB OLA 1993)²¹ adı altında yönetici sorumluluk sigortası sunulmaya başlanmıştır. Yeni getirilen hükümler, AVBU 86’daki noksanlıkları ve çelişkileri ortadan kaldırarak, yönetici sorumluluk sigortasını dünya genelinde uygulanan standartlara yaklaştırmıştır. 1995 yılında ise ilk defa bir Alman sigorta şirketi yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile müdürlerin sorumluluklarını sigorta eden sigorta ürününü piyasaya sunmuştur. Müteakiben 1996 yılında, Alman Sigortacılar Birliği (GDV)²² tarafından bir çalışma grubu oluşturularak, bu çalışma grubuna yönetici sorumluluk sigortası özelinde uygulanmak üzere örnek şartnameler hazırlama görevi verilmiştir. En nihayetinde bu çalışma sonucunda tanzim edilen hükümler (AVB-AVG)²³, 1997 yılında GDV tarafından kabul edilerek bağlayıcı olmayan örnek hükümler olarak sigorta şirketlerine tavsiye edilmiştir²⁴.

Yönetici sorumluluk sigortasının uygulamasının artması sonucunda, sigorta türünü yeni gelişmelere uyarlamak adına GDV tarafından 2005 yılında yeni bir çalışma

---

²⁰ Kervankıran, s. 244.

²¹ Die Allgemeine Bedingungen zur Vermögensschaden- Haftpflichtversicherung für Organe und leitende Angestellte (AVB OLA 1993), 2020 tarihli AVB OLA için bkz. <https://www.gdv.de/resource/blob/6044/9d0c760f8106f1a81a8a20d4cc6ee12a/05-allgemeine-versicherungsbedingungen-fuer-die-vermoegenschaden-haftpflichtversicherung-von-aufsichtsraten--vorstaenden-und-geschaefsfuehrern--avb-d-o--data.pdf> (E.T.:15.01.2022); Kervankıran, s. 244’ten naklen Schneider/İhlas, DB 1994, s. 1125; Thümmel/Sparberg, DB 1995, s. 1013; İhlas, s. 56.

²² Der Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft e. V. (GDV); Kervankıran, s. 244’ten naklen Schneider/İhlas, DB 1994, s. 1125; Thümmel/Sparberg, DB 1995, s. 1013; İhlas, s. 56

²³ Allgemeine Verisicherungsbedingungen für die Vermögensschaden- Haftpflichtversicherung von Aufsichtsraten, Vorständen und Geschäftsführern (AVB-AVG); Kervankıran, s. 244’ten naklen Schneider/İhlas, DB 1994, s. 1125; Thümmel/Sparberg, DB 1995, s. 1013; İhlas, s. 56, <https://sv-makler.de/documents/31880/52263/AVB-D%26O.pdf/229dc7e3-b6ca-e1c1-f647-7e9d690f8935> (E.T.: 15.01.2022).

²⁴ Kervankıran, s. 244.

yürütülerek AVB-AVG hükümleri yenilenmiştir. Doksanlı yılların sonunda, yöneticiler açısından önceden tahmin edilmesi mümkün olmayan ağır sorumluluk risklerinin öngörülmesi, yönetici sorumluluk sigortasına Almanya'da olan talepleri hatırı sayılır biçimde arttırmıştır. Kaldı ki, Alman Hukuku'nda yönetim organlarının sorumlulukları daha sonraki yıllarda yeni kanunlarla ve mahkeme kararlarıyla ağırlaştırılmıştır²⁵.

Yönetici sorumluluk sigortası, ABD'den²⁶ sonra İngiltere'ye ve en başta Almanya olmak üzere Kara Avrupası'na ve Japonya'ya kadar yaygınlaşmıştır. Bunun en önemli nedeni, dünya genelinde şirketlerin kendi organlarının ve yöneticilerinin sorumluluklarını gittikçe daha fazla ağırlaştırma eğiliminde olmasıdır. Diğer taraftan, yönetici sorumluluk sigortasına ilişkin kanuni bir düzenleme getirilmediğinden, birçok ülkede bu sigorta türünün hukuken caiz olup olmadığı da tartışılmıştır. Tartışmalar daha çok sigorta priminin sigorta ettiren şirket tarafından mı yoksa sigortalı yönetici veya organ üyesi tarafından mı ödeneceği noktasında toplanmıştır. Bu tartışmaların önüne geçmek ve uygulamadaki sorunları gidermek adına bazı ülkeler yönetici sorumluluk sigortası primlerinin şirket tarafından üstlenilmesine ilişkin açık yasal düzenlemeler getirmiştir. Belirtmek gerekir ki, yönetici sorumluluk sigortası Anglo-Sakson hukuku dışında kalan ülkelere Belçika, Hollanda, Fransa, İspanya ve İsviçre'de de hızla yayılmasına karşılık; Norveç, İtalya, Danimarka, Avusturya ve Japonya'da henüz 90'lı yılların başında sunulmaya başlanmıştır²⁷.

TTK, şirketler hukuku açısından kurumsallaşmayı esas alan bir yapıya sahiptir. Günümüzün gelişen ve gittikçe yenilenen dünyasında şirketler açısından kurumsal yönetim yeterliliğine ilişkin standartların sağlanabilmesi için yetkin bir yöneticinin

---

²⁵ Kervankıran, s. 245.

²⁶ Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri ABD'de uygulanmaya başladığı ilk zamanlarda öğretilerde, sigorta korumasına güvenerek yöneticilerin daha az özenli davranmasına neden olabileceği gerekçesiyle eleştirilmiştir. Bkz.: Herbert C. Brook, Officers and Directors Liability Insurance, The Forum (Section of Insurance, Negligence and Compensation Law, American Bar Association), Volume: 2, No: 4, 1967, s. 229.

²⁷ Kervankıran, s. 242-243.

varlığı kaçınılmaz olup, bu husus yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerine olan ilgiyi arttırmaktadır.

Diğer taraftan yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin Türkiye'deki durumuna bakıldığında, her ne kadar söz konusu sigorta türü sigortacılık sektöründe prestijli bir teminat olarak kabul edilse de henüz piyasadaki toplam prim portföyü içerisinde çok büyük bir yer işgal etmemektedir. Öte yandan Kamu Aydınlatma Platformu'nun (KAP) internet sitesinde yayımlanan duyuru²⁸ incelendiğinde, şirket yönetim kurulu üyelerinin görevleri esnasındaki kusurları sebebiyle bu şirketlerin malvarlıklarında ortaya çıkan zararlar için bu şirketlerin çoğu tarafından sermayenin %25'ini aşan bir bedelle sigorta güvencesi temin edilmediğini tespit etmek mümkündür²⁹. Bu açıdan belirtmek gerekir ki, yönetici sorumluluk sigortaları Türkiye'de özellikle çok uluslu şirketlerin yabancı uyruklu yöneticilerinin istekleri doğrultusunda gündeme gelmiştir³⁰. Dünya genelindeki durum ise yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinin hem tazminat limiti hem de kapsamı gereken risk türü açısından gelişmeye devam edeceği yönündedir. Burada en önemli hususlardan biri bu sigorta sözleşmesi türünün yalnızca bir koruma ürünü değil aynı zamanda yönetici faaliyetlerinin iyileştirilmesi açısından bir risk yönetimi aracı olarak değerlendirilmesidir³¹.

1.2. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ TANIMI, HUKUKİ DAYANAĞI/UYGULANACAK HÜKÜMLER VE HUKUKİ NİTELİĞİ

---

²⁸ SerPK'nın yayınladığı II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği'nde 4.2.8. maddesi: “*Yönetim kurulu üyelerinin görevleri esnasındaki kusurları ile şirkette sebep olacakları zarar, şirket sermayesinin %25'ini aşan bir bedelle sigorta edilir ve bu husus KAP'ta açıklanır.*”. Tebliğ'in güncel tam metni için bkz. www.mevzuat.gov.tr.

²⁹ Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) internet sitesinde yer alan Yönetim kurulu üyelerinin görevleri esnasındaki kusurları ile şirkette sebep olacakları zararın, şirket sermayesinin %25'ini aşan bir bedelle sigorta edildiğine ilişkin KAP duyurusunun bağlantısı için bkz. https://www.kap.org.tr/tr/cgifAllCompaniesItem/instanceFile_oda-50040_Shareholders5/LinkToNotificationRegardingCorporationsDamageThatMayBeCausedDueToTheFaultsOfBoardOfDirectorsDuringTheChargeOfTheirDutiesWasInsuredForAnAmountExceeding25PercentOfTheCorporationsCapital.

³⁰ Mehmet Çelebi Can, Yöneticilerin Sorumluluk Sigortası (D&O-Sigortası), Ankara, 2019, s. 72-73.

³¹ Youngman, s. 147, 151.

Yöneticilerin sorumluluk sigortası, ortaya çıkış yeri olan Anglo-Sakson hukukunda ve hatta dünya genelinde “*Directors’ and Officers’ Liability Insurance*” yani kısaca “*D&O Insurance (“D&O Sigortası)”* olarak adlandırılmaktadır³². “*Directors and Officers Liability Insurance*” terimi, Almanca’ya “*Vermögensschaden-Haftpflichtversicherung für Unternehmensleiter*” (Şirket Yöneticileri İçin Malvarlığı Zarar- Sorumluluk Sigortası) veya “*Vermögensschaden-Haftpflichtversicherung für Unternehmensleiter für Organe und leitende Angestellte*”³³ (Şirket Yöneticileri İçin Malvarlığı Zarar- Sorumluluk Sigortası) ya da “*Vermögensschaden-Haftpflichtversicherung von Organen juristischer Personen*”³⁴ (Organlar ve Yöneticiler İçin Malvarlığı Zarar- Sorumluluk Sigortası) şeklinde çevrilmiştir³⁵.

“*Directors and Officers Liability Insurance*” teriminin karşılığı Yönetici ve Müdür Sorumluluk Sigortası olarak ifade edilebilir³⁶. Literatürde “Yönetici ve Müdürlerin Sorumluluk Sigortası” veya “Yönetici Sorumluluk Sigortası”³⁷, “D&O Sigortası”³⁸, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası”³⁹, “Yönetici ve Denetçilerin Sorumluluk Sigortası (kısaca Y&D Sigortası)”⁴⁰ terimlerinin kullandığı da görülmüştür.

Uygulamada kullanılmak üzere sigorta şirketleri tarafından tanzim edilmiş olan muhtelif yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri incelendiği takdirde bu sigorta türü için genellikle “D&O Sigortası”, “D&O Sorumluluk Sigortası” ve “Yönetici Sorumluluk Sigortası” ifadelerinin kullanıldığını tespit etmek mümkündür. Bu

---

³² Sopacı Öztuna, s. 17.

³³ Sopacı Öztuna, s. 17’den naklen Bühren, Van Hubert W./Lenz, Tobias: Handbuch Versicherungsrecht, Köln 2007, s. 2339.

³⁴ Sopacı Öztuna, s. 17’den naklen Gruber/Mitterlechner/Wax, s. 5; Krieger, Gerd/Schneider, Uwe H./Sieg, Oliver: Handbuch Managerhaftung, Köln, 2007, s. 428.

³⁵ Sopacı Öztuna, s. 17.

³⁶ Tekil Müge, s. 119.

³⁷ Akgün, s. 423.

³⁸ Kervankıran, s. 250.

³⁹ Fatih Kösekaya, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası, Ankara, 2013, s. 83.

⁴⁰ Müge Tekil, Anonim Ortaklık Yöneticileri ile Denetçileri İçin Sorumluluk Sigortası, Prof. Dr. Fahiman Tekil Anısı’na Armağan, İstanbul, 2003, s. 83.

çalışmada söz konusu sigorta türü “Yönetici Sorumluluk Sigortası” ya da “D&O Sigortası” olarak anılacaktır.

1.2.1. Tanımı

Yönetici sorumluluk sigortasını Türk Hukuku uyarınca tanımlamaya çalışmadan önce yönetici sorumluluk sigortasının Alman literatüründe hangi anlama geldiğini tespit etmeye çalışacağız. Alman literatüründe Yönetici Sorumluluk Sigortası’nı *Oliver Lange*, organ üyeleri lehine bir mal varlığı sigortası olarak tanımlamaktadır⁴¹.

Thomas Ratka ise yönetici sorumluluk sigortasının malvarlığı sigortalarının bir alt türü olan sorumluluk sigortasının özel bir görünümü olduğunu ve bunun yanı sıra bu sigorta türünde, iç sorumluluk ve dış sorumluluk temelli taleplere karşı korunması amaçlanan organların ve yönetici kadrosunun, müdürlerin kişisel sorumluluk risklerinin teminat altına alınmasının hedeflendiğini belirtmektedir⁴². Söz konusu sigorta türünü inceleyen bir diğer yazar olan *Calora Olbrich*, bu sigorta türünde ise sigortalılara, görevlerinin icrası sırasında neden oldukları hukuka aykırı davranış dolayısıyla meydana gelen malvarlığı zararlarının tazmini için kendi şirketleri veya diğer üçüncü kişiler tarafından ileri sürülen istemlere karşı sigorta koruması sağlandığını ifade etmektedir. Ayrıca yazar, bu sigortayı gözetim ve yönetim kadrosundaki kişiler için sigorta güvencesinin temin edildiği bir mesleki sorumluluk sigortası türü olarak tanımlamaktadır⁴³.

Belirtmek gerekir ki, Türk Hukuku’nda yönetici sorumluluk sigortasının konu edinildiği az sayıda bilimsel çalışma yer almaktadır. Bu çalışmalardan birinde yer verilen tanımda, yönetici sorumluluk sigortası şirket yöneticisinin hukuka aykırı

---

⁴¹ Sopacı Öztuna, s. 22’den naklen Lange, Oliver: Praxisfragen der D&O-Versicherung, DStR 2002 1626 (Teil I), s. 1626.

⁴² Sopacı Öztuna, s. 23’ten naklen Ratka/Rauter/Gisch, s. 355-356.

⁴³ Sopacı Öztuna, s. 23’ten naklen Olbrich., s. 2.

davranış niteliğindeki yanlış beyanları sonucunda şirket aleyhine ikame edilen davalarda sigorta güvencesi sağlayan bir sigorta türü olarak belirtilmiştir⁴⁴.

Literatürde yer alan diğer bir tanımlamaya göre de “*mesleki sorumluluk sigortalarının bir alt branşı olan yönetici sorumluluk sigortaları, profesyonel yöneticilerin yaptıkları iş ve işlemlerden dolayı bağlı buldukları tüzel kişiliğe, pay sahiplerine veya üçüncü kişilere karşı olan sorumluluklarının temin edilmesi amacıyla ihdas edilmiş bir sigorta türüdür*”⁴⁵.

Diğer bir tanımda, yönetici sorumluluk sigortası, mali sorumluluk sigortasının özel bir türü olup, özel hukuka tabi tüzel kişilerin yöneticilerinin ve müdürlerinin, iş tanımları gereği yönetim faaliyetlerini icra ederken, kanun ve sözleşme hükümlerini ihlal etmeleri nedeniyle sorumluluklarının doğması durumunda, yönetici ve müdürleri mali açıdan koruyan bir sigorta çeşidi olarak ifade edilmiştir⁴⁶.

Sopacı Öztuna ise yönetici sorumluluk sigortasını daha geniş bir ifadeyle “*bir tüzel kişinin (bu şirket, kooperatif, vakıf, dernek veya iktisadi şekilde işletilen kamu tüzel kişisi olabilir) ama ağırlıklı olarak bir şirketin veya bağlı işletmelerin organ üyelerinin, müdürlerinin, yönetim ve denetim kadrosunda çalışanların görevlerini ifa ederken gerçekleştirdikleri görev ihmallerinden kaynaklanan saf malvarlığı zararlarına ilişkin olarak doğan iç ilişki ve dış ilişki sorumluluğu sebebiyle şirket, ortaklar ve diğer yönetim ve denetim kademesinde çalışanlarına yöneltilecek haksız tazminat taleplerine karşı savunma teminatını ve haklı tazminat taleplerini ödeme teminatı içeren bir isteğe bağlı sorumluluk sigortası*” şeklinde tanımlamaktadır⁴⁷.

Her ne kadar söz konusu sigortanın, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin mesleki sorumluluk sigortası olarak nitelendirilmesi gerektiği ileri sürülmüşse⁴⁸ de

---

⁴⁴ Huriye Kubilay, *Uygulamalı Özel Sigorta Hukuku*, 2. Bası, İzmir, 2003, s. 140.

⁴⁵ Aral Eldeleklioğlu, *Teminat*, s. 164.

⁴⁶ Melih Can Korkmaz, *Sermaye Şirketlerinde Yönetici ve Müdürlerin Sorumluluğu Sigortası (D&O Sigortası) ve Tarafları*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, II. Cilt, MÜHFHAD, Özel Sayı, Cilt: 22, Sayı: 3, 2016, s. 1826.

⁴⁷ Sopacı Öztuna, s. 27.

⁴⁸ Kösekaya Fatih, s. 67.

kanaatimizce yönetici sorumluluk sigortası niteliği gereği bir sorumluluk sigortası olması nedeniyle zarar sigortaları kapsamında ve ihtiyari bir sigorta çeşidi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim TTK m. 361'in madde gerekçesinde söz konusu sigortanın isteğe bağlı zarar sigortası olduğu belirtilmiştir⁴⁹. Hal böyleyken, yönetici sorumluluk sigortasını, şirketlerin yöneticilerinin ve müdürlerinin kanundan ve esas sözleşmeden kaynaklanan görevlerini, yükümlülüklerini ifa ederken kusurlu davranışları nedeniyle meydana gelen zararların üçüncü kişilerce kendilerinden talep edilmesi sonucunda ortaya çıkan tazminat tutarlarının yahut resmî kurumlarca kesilen idari cezaların, dava ve savunma masraflarının teminat altına alındığı bir sigorta türü olarak tanımlamak yerinde olacaktır.

1.2.2. Hukuki Dayanağı ve Uygulanacak Hükümler

1.2.2.1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 6. Kitabı

Türk Hukuku'nda özel sigorta sözleşmesini düzenleyen temel kaynak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "*Sigorta Hukuku*" başlıklı 6. kitabıdır. Tüm sigorta branşları için uygulama alanı bulan genel hükümler ise TTK m. 1401 ila 1452 hükümleri arasında düzenlenmektedir. Mal sigortaları TTK m. 1453 ila 1472 hükümlerinde, sorumluluk sigortaları ise TTK m. 1473 ila 1485 hükümlerinde düzenlenmektedir.

Yönetici sorumluluk sigortası, kurulan sigorta sözleşmesindeki para ile ölçülebilir menfaatin ve de rizikonun niteliğine göre bir sorumluluk sigortasıdır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun gerekçesinde, "*(...) 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda sorumluluk sigortaları bağımsız olarak düzenlenmemiş, bazı hükümlerde dolaylı olarak değinilmiştir. Sorumluluk sigortalarına ilişkin düzenlemelerin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda hemen hemen yok denecek düzeyde olması bu sigortalara*

---

⁴⁹ "Madde 361 – Yeni olan 361 inci madde ile yönetim kurulu üyelerinin şirkete verecekleri zararların güvencesi olarak, isteğe bağlı zarar sigortası getirilmiştir." Bkz.: TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), Sıra Sayısı: 96, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, s. 167.

uygulanacak hükümlerin belirlenmesinde uygulamada ve öğretide tereddütler yaşanmasına neden olmuştur. Mal sigortalarına ilişkin hükümlerle Kanundaki eksiklik giderilmeye çalışılmışsa da sorumluluk sigortalarının kendine özgü nitelikleri, özellikle bu tür sigortalarda belli bir sigorta değeri ve bedelinden bahsedilmemesi bir takım yorum zorluklarına yol açmıştır. Doğal olarak sorumluluk sigortalarına ilişkin düzenlemelerdeki eksiklik bu sigortaların gelişmesini engelleyen unsurlardan biri olmuştur.” ifadesi yer almaktadır⁵⁰.

Kanun koyucu tarafından gerekçede belirtildiği gibi sorumluluk sigortalarına ilişkin yeterince düzenleme olmamasının doğurduğu sonuçlar, sorumluluk sigortalarının TTK'nın m. 1473 ile 1485 hükümleri arasında daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasına neden olmuştur. Dolayısıyla, zarar sigortaları kapsamında yer alan sorumluluk sigortalarının bir alt türü olarak nitelendirilebileceğimiz yönetici sorumluluk sigortalarına TTK m. 1473 ile 1485 arasında yer alan hükümlerin uygulanacağını söylemek yerinde olacaktır⁵¹.

Doktrinde yer alan bir görüşe göre isteğe bağlı sorumluluk sigortası olan yönetici sorumluluk sigortası, TTK'da ayrıca düzenlenmediğinden, TTK m. 1401 ile 1452'de yer alan tüm sigorta sözleşmelerine ilişkin genel hükümler ile TTK m. 1485 uyarınca mal sigortalarına ilişkin bazı hükümler (m. 1454, 1458, 1466/1, ve 1471) de uygulama alanı bulacaktır.

Bir sorumluluk sigortası olması dolayısıyla; yönetici sorumluluk sigortası hakkında TTK m. 1473 ile 1485'te yer alan sorumluluk sigortası hükümleri ile sigorta sözleşmelerine ilişkin genel hüküm niteliğindeki TTK m. 1401 ile 1452 hükümleri uygulanacaktır. Bu hükümlerin yanında, sorumluluk sigortası hükümleri arasında yer bulan TTK m. 1485'te yapılan açık yollama dolayısıyla bazı mal sigortası hükümleri (m. 1454, 1458, 1466/1, ve 1471) sorumluluk sigortaları hakkında da

---

⁵⁰ TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), Sıra Sayısı: 96, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, s. 67.

⁵¹ Akgün, s. 425.

uygulama alanı bulmaktadır. Öte yandan söz konusu TTK hükümlerinin hangilerinin mutlak veya nisbi emredici nitelikte olduğunun belirlenmesi de önem arz etmektedir.

TTK 6. kitabında yer alan üç hükümde, “*Koruyucu Hükümler*” başlığı altında 6. Kitap hükümlerinden hangilerinin mutlak veya nisbi emredici hüküm niteliğinde olduğu düzenlenmektedir. Anılan üç hükümden ilki olan TTK m. 1452’de, TTK’nın sistematigi gereği tüm sigorta türleri için uygulama alanı bulacak olan genel hükümlere ilişkin üç tür emredici düzenleme öngörülmüştür.

Söz konusu üç emredici düzenlemeden ilki; TTK’nın 1452. maddesinin birinci fıkrasında yer almaktadır. Buna göre, TTK’nın 1404 ve 1408. madde hükümleri ile 1429. maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı sözleşmeler geçersiz olacaktır.

Bir diğer emredici düzenleme ise söz konusu maddenin ikinci fıkrasında yer almaktadır. İlgili düzenlemede sadece aykırı sözleşme hükmünün geçersizliğine yol açan emredici hükümler ifade edilmiştir. İşbu fıkra göre, TTK’nın 1418 ve 1420. maddeleri ile 1430. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı sözleşme şartları geçersizlik yaptırımını ile karşı karşıya kalacaktır.

Son olarak, maddenin son fıkrasında sigorta ettiren/sigortalı aleyhine değiştirilemeyen (sigortacı aleyhine değiştirilebilen) emredici hükümler⁵² belirtilmiş olup işbu hükümlerin değiştirilmesi halinde ilgili TTK hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir⁵³.

---

⁵² Hükümde yer alan sigorta ettiren/sigortalı aleyhine değiştirilemeyen hükümler şunlardır: TTK’nın 1405, 1409, 1413 ilâ 1417, 1419, 1421, 1422 ilâ 1426. maddeleri, 1427. maddenin ikinci ilâ beşinci fıkraları, 1428. madde, 1430. maddenin birinci ve üçüncü fıkraları, 1431. maddenin birinci, ikinci ve dördüncü fıkraları ve 1433 ilâ 1449 uncu madde hükümleri.

⁵³ Samim Ünan, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap: Sigorta Hukuku, Cilt I, Birinci Kısım: Genel Hükümler Madde (1401-1452), İstanbul, 2016, s. 55.

TTK m. 1486'da zarar sigortalarına ilişkin hükümlerden hangilerinin emredici olduğu düzenlenmiştir. Bu düzenlemede de TTK m. 1452'de olduğu gibi üç çeşit emredici hüküm söz konusudur.

Hükmün birinci fıkrasında aykırı olması halinde sigorta sözleşmesinin tamamının geçersizliği sonucuna yol açan emredici hükümler sayılmıştır. Buna göre, 1453. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, 1458. maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi, 1459 ve 1461. maddeler, 1463. maddenin birinci fıkrası ve 1472 ve 1477. maddede yer alan düzenlemelere aykırı olan sözleşmeler geçersizlik ile sonuçlanacaktır.

Hükmün ikinci fıkrasında ise, aykırılık halinde sadece anılan yasaya aykırı sözleşme hükmünün geçersizliğine yol açan emredici hükümler yer almakta olup bu hükümler 1456. maddenin birinci fıkrası, 1465 ilâ 1468, 1479, 1480, 1482, 1484 ve 1485. madde hükümleridir.

Son olarak hükmün üçüncü fıkrasında, sigortacı lehine değiştirilemeyen hükümler olarak 1471. maddenin ikinci fıkrası ve 1474 ilâ 1476. madde hükümleri sayılmış olup, işbu hükümlerin değiştirilmesi halinde ise TTK hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir⁵⁴.

Yine TTK'nın zorunlu sorumluluk sigortalarına ilişkin m. 1483 ve m. 1484 dışındaki sorumluluk sigortasına ilişkin tüm hükümleri⁵⁵, Türk Hukuku'na tabi bir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi hakkında uygulama alanı bulacaktır⁵⁶.

---

⁵⁴ Samim Ünan, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap: Sigorta Hukuku, Cilt II, İkinci Kısım Sigorta Türüne İlişkin Özel Hükümler Birinci Bölüm Zarar Sigortaları Madde (1453-1486), İstanbul, 2016, s. 511. Bu kapsamda yönetici sorumluluk sigortasına uygulanacak hükümler olan TTK m. 1401 ila 1452'de yer alan sigorta sözleşmelerine ilişkin genel hükümler ile sorumluluk sigortalarına uygulanan TTK'nın m. 1473 ila 1486'da yer alan hükümlerin emredici niteliğine ilişkin olarak TTK m. 1452 ile m. 1486 uygulanacaktır.

⁵⁵ TTK m. 1473-1482 ve m. 1485.

⁵⁶ Sopacı Öztuna, s. 100.

TTK m. 1451 uyarınca, “*TTK’da hüküm bulunmayan hallerde sigorta sözleşmesi hakkında Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır*”. Sigorta sözleşmesi ayrıntılı olarak TTK’da düzenlenmiş olduğundan söz konusu hükümden anlaşıldığı üzere sigorta sözleşmelerine uygulanacak hükümlerin belirlenmesi açısından öncelik TTK’nın 6. Kitap hükümlerinin olacaktır. İlgili hüküm tahtında kanun koyucu TTK’nın 6. Kitap dışında kalan diğer hükümlerine Türk Borçlar Kanunu’na göre uygulama önceliği tanımıştır. Diğer bir deyişle, sigorta sözleşmelerine uygulanacak hükümleri tespit ederken ilk önce TTK 6. Kitap hükümlerine, sonra TTK’daki diğer hükümlere ve daha sonra da TBK hükümlerine bakmak gerekecektir⁵⁷.

1.2.2.2. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 361. Maddesi

TTK’nın 361. maddesinde, yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifa sırasında kusurlu davranışları sonucunda şirkete verebilecekleri zararların ihtiyari olarak sigorta ettirilebileceği belirtilmiştir. Bu hüküm şu şekildedir:

“Yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zarar, şirket sermayesinin yüzde yirmibeşini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş ve bu suretle şirket teminat altına alınmışsa, bu husus halka açık şirketlerde Sermaye Piyasası Kurulunun ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulur ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirmesinde dikkate alınır.”

Belirtmek gerekir ki, söz konusu hüküm her ne kadar yönetici sorumluluk sigortasının anıldığı ilk TTK hükmü olsa da yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin tanımını, kapsamını, şartlarını ve hukuki unsurlarını düzenleyen bir hüküm değildir. İlaveten, işbu hüküm yöneticiler hakkında sorumluluk sigortası

---

⁵⁷ Ünán, Şerh Cilt I, s. 553.

yaptırmasına ilişkin emredici nitelikte değildir⁵⁸. Dolayısıyla, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin TTK'da düzenlenmediğini, TTK'da bu sigorta türünden yalnızca bahsedildiğini söylemek yerinde olacaktır⁵⁹.

TTK m. 361'in madde gerekçesinde⁶⁰ *“hükümün getirilmesi yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifa ederken şirkete verebilecekleri zararın teminat altına alınması yönünde “çekişen bir adım” olarak nitelendirilmiştir. Her ihtimalde, Batıda yaygın olan bu sigortanın, zararların karşılanmasından çok, profesyonel, sorumluluk bilincine sahip ve görevin gereklerine uygun yetenekleri haiz kişilerden oluşan yönetim kurullarının oluşmasında etken rol oynamasının hedeflendiği”* madde gerekçesinde belirtilmiştir.

TTK m. 361'in lafzını ve gerekçesini irdelenecek olursak kanun koyucunun sigorta türü olarak yönetici sorumluluk sigortasını kastettiği aşıkardır. Ancak madde özellikle lafzı itibarıyla belirsizliğe neden olabilecek niteliktedir. Yönetici sorumluluk sigortası türünün dünya genelinde en yaygın türü olan Clause I, Director's & Officer's Coverage/ Side A Teminatı⁶¹'ni esas alacak olursak, hükümde geçen *“yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini yaparken şirkete verebilecekleri zarar”* ifadesi ile tam olarak hangi zararların kastedildiği net değildir. Burada *“şirkete verebilecekleri zarar”* ifadesini farklı şekillerde yorumlamak mümkündür⁶². Bir ihtimalde yöneticilerin şirketi ve pay sahiplerini

---

⁵⁸ Hasan Pulaşlı, Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara, 2013, s. 459.

⁵⁹ Sopacı Öztuna, s. 100; Akgün, s. 424.

⁶⁰ *“Bu hükümde yönetim kurulu üyelerinin görevlerini yerine getirirken şirkete verebilecekleri zararların güvence altına alınması konusunda ilk çekişen adım atılmıştır. Batıda yaygın olan bu sigortanın, zararların karşılanmasından çok, profesyonel, sorumluluk bilincine sahip ve görevin gereklerine uygun yetenekleri haiz kişilerden oluşan yönetim kurullarının oluşmasında etken rol oynadığı şüphesizdir. Ancak Ülkemizde bu sigortanın bugün yaptırılması olanakları hemen hemen yok gibidir. Çünkü bu kadar büyük bir riski Türk sigorta endüstrisinin taşıyabilmesi mümkün görülmemektedir. Bütün riskin yurtdışına reasüre edilmesi ise üzerinde düşünülmesi gereken bir diğer noktadır. Ancak hükümün yavaş ve tedricen de olsa gereksinimlere cevap vermesi olasılığı toplumsal politika ve yarar açısından ihmal edilemeyecek bir katkı olarak değerlendirilmiştir.”* TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 167.

⁶¹ Yönetici sorumluluk sigortası türleri ve teminat kapsamaları hakkında detaylı bilgi için bkz. bölüm: 1.3

⁶² Kervankıran, s. 268.

zarara uğratması nedeniyle yöneticilere karşı dava ikame edilmesi şirkete verilen zarar olarak değerlendirilmek mümkün olabilir. Diğer ihtimalde ise yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifa ederken üçüncü kişilere vermiş oldukları saf maddi zararlar nedeniyle şirketin tazminat ödemek durumunda kalması halinde yönetici sorumluluk sigortasının devreye girerek şirketin bu zararını karşılayacağı yorumunda bulunulabilir.

Bu kapsamda bizim de katıldığımız görüşe göre TTK m. 361'in hedefinin yöneticilerin sorumluluğunu güvence altına almak olduğu ve fakat bunun sağlanması için yönetici sorumluluk sigortasının Kara Avrupası'nda uygulandığı şeklinin ("*Clause I, Director's & Officer's Coverage*") değil de Amerika'da daha sık uygulanan ("*Clause II, Company Reimbursement Coverage*") şeklinin tercih edilmiş olabileceğidir⁶³. Bu halde, yöneticilerin görevlerini ifa ettikleri sırada üçüncü kişileri zarara uğratmaları nedeniyle yöneticilerin bu kişilere karşı sorumluluğunu doğuran söz konusu zarar, bizzat yöneticinin bağlı olduğu şirket tarafından zarar görene ödenen tazminat yoluyla giderilmekte ve bu tazminatın ödenmesine bağlı olarak şirketin malvarlığında meydana gelen eksilmenin giderilmesi sigorta şirketinden talep edilmektedir.

TTK m. 361 hükmünün, madde gerekçesinde ifade edilen hususları içermemesi, aslen yönetici sorumluluk sigortasını düzenleyen değil yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin kurulmasını teşvik eden bir hüküm olması, sigorta koşullarını ve sigortanın kimler tarafından yaptırılacağını açıkça belirtmemesi nedenleriyle öğretilere eleştirilere hedef olmuş ve hatta maddenin tasarıdan çıkarılması önerilmiştir⁶⁴. Diğer bir görüşe göre madde metni, yönetici sorumluluk sigortasını sınırlandıran bir şekilde kaleme alınmıştır. Zira, TTK m. 361 hükmü içeriği itibariyle, yönetici sorumluluk sigortası teminatlarını ("*Side A, Side B ve Side*

---

⁶³ Kervankıran, s. 268.

⁶⁴ Gönen Eriş, Açıklamalı- İçtihatlı-6335-6552 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, Cilt II, 3. Baskı, Ankara, 2017, s. 2226.

C”) tümüyle kapsamamakta, hüküm sadece yöneticinin fiilleri dolayısıyla şirketin uğrayacağı zararların teminat altına alınmasından bahsetmektedir⁶⁵.

Her ihtimalde, TTK m. 361 hükmünün “*yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifa ederken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zararlar*” için şirketin uğradığı zararı teminat altına alan bir sigortanın yapılabileceğinin öngörülmesi noktasında Türk hukukunda atılan ilk ve önemli bir adımdır. Söz konusu eleştirilere, TTK m. 361’in sigorta kapsamına ve özelliklerine ilişkin detaylı bir düzenleme içermemesi nedeniyle hak vermek mümkünse de ilgili hükmün yönetici sorumluluk sigortasının teşviki ve uygulama alanının genişlemesi açısından büyük bir önem arz ettiği aşıkardır.

1.2.2.3. Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu⁶⁶ m. 11 f. 1’de yer alan “*sigorta sözleşmelerinin ana muhtevası, Müsteşarlıkça⁶⁷ onaylanan ve sigorta şirketlerince aynı şekilde uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenleneceği*” yönündeki hükmü tahtında her sigorta sözleşmesine ilişkin olarak genel şartların varlığı aranmaktadır. TTK m. 1425 f. 1 uyarınca da sigorta sözleşmesinin genel şartları içermesi öngörülmüştür. Ne var ki, Yönetici sorumluluk sigortasına münhasır genel şartlar henüz düzenlenmemiş olup, yönetici sorumluluk sigortası hali hazırda “*Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (MSSGŞ)*”na tabidir.

---

⁶⁵ Sopacı Öztuna, s. 101.

⁶⁶ 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 14.07.2007, Sayı 26552. Kanun’un güncel tam metni için bkz. mevzuat.gov.tr (E.T.: 16.06.2022).

⁶⁷ 18 Ekim 2019 Tarihli 30922 Sayılı Resmî Gazete ’de Yayımlanan 47 Numaralı Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK)’nun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 19. maddesi uyarınca söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nde yer alan görev ve yetkiler kapsamında diğer mevzuatta sigortacılık ve özel emekliliğe ilişkin olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı’na, kapatılan Sigortacılık Genel Müdürlüğü’ne ve Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığı’na yapılan atıflar Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu’na; Hazine ve Maliye Bakanı’na yapılan atıflar Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurulu’na yapılmış sayılır.

Şöyle ki, mesleki sorumluluk sigortası şartları Türkiye’de ilk kez⁶⁸ 2006 yılında yayımlanmış⁶⁹ ve uygulamaya girmiştir⁷⁰. Evvelce, mesleki sorumluluk sigortaları konusunda 1959 tarihli Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları uygulama alanı bulmaktaydı⁷¹. 2006 tarihli MSSGŞ ise 2013 yılında⁷² yeniden düzenlenmiştir⁷³. MSSGŞ, sigorta sözleşmesinin taraflarının yükümlülüklerine ilişkin olarak 6102 sayılı TTK ile paralel düzenlemeler içermektedir.

MSSGŞ’nin “*Sigortanın Konusu*” başlıklı A.1. hükmü uyarınca, MSSGŞ “*mesleki sorumluluk sigorta sözleşmesi ile sigortalının poliçede belirtilen ve ilgili taraflarca konusu tarif edilerek sınırları çizilen mesleki faaliyeti ifa ederken sözleşme süresi içinde meydana gelen olay sonucu doğan ve sorumluluk hükümleri uyarınca tazmini sözleşme süresi içinde ya da sonrasında talep edilen zararlara karşı veya sözleşme yapılmadan önce veya sözleşme yürürlükteyken meydana gelen bir olay nedeniyle, sadece sözleşme süresi içinde sigortalıya karşı ileri sürülebilecek taleplere karşı sözleşmede belirtilen miktara kadar isteme ilişkin makul giderleri de içerecek şekilde teminat verilmesi*” durumunda uygulanacak genel şartları içermektedir.

Bu hüküm uyarınca, mesleki sorumluluk sigortasında rizikonun gerçekleşme anı bakımından talep prensibi ve olay prensibinin esas alındığı anlaşılmaktadır. Tarafların iki prensipten birini veya her iki prensibi de içerecek şekilde sigorta

---

⁶⁸ “90’lı yılların başında, Anadolu Sigorta’nın girişimi üzerine Prof. Dr. Samim Ünan’ın katkıları ile mesleki sorumluluk alanına İlişkin bir GŞ taslağı hazırlanmış ve Hazine Müsteşarlığına sunulmuştur. Alt Komite çalışmaları için bu metnin de temin edilmesi kararlaştırılmıştır. Bu hedef doğrultusunda, SGM ve TSRŞB vasıtasıyla metni elde etmek üzere girişimlerde bulunulmuştur. Ne yazık ki, Alt Komitenin ve daha sonra Birinci Komitenin bu metne ulaşması mümkün olmamıştır.” Kerim Atamer, Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Hazırlık Süreci, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2007, Sayı: 1, s. 318

⁶⁹ Atamer, MSSGŞ Hazırlık Süreci, s. 313.

⁷⁰ T.C. Resmi Gazete, 16.03.2006, Sayı 26610

⁷¹ Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 167.

⁷² T.C. Resmi Gazete, 26.05.2013, Sayı 28658.

⁷³ T.C. Resmi Gazete 28.05.2013, Sayı 28658’de yayımlanan “Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları”nın yürürlüğe girmesiyle (C.21 hükmü gereği) 2006 tarihli Mesleki Sorumluluk Sigortası Şartları mülga olmuştur.

sözleşmesi yapması önünde bir engel yoktur. Öğretide MSSGŞ'nin “*Sigortanın Konusu*” başlıklı A.1. hükmünün, sorumluluk sigortası sözleşmesinin olay esaslı veya talep esaslı kurulabileceğini yinelemesi ancak tereddüt halinde uygulanacak bir çözüm önerisi içermemesi ve bu yönüyle yedek hukuk kuralı olma niteliği taşınamaması geçmişte eleştirilmiştir⁷⁴. Ancak TTK m. 1473 hükmü, sigorta sözleşmesinde aksine hüküm öngörülmemişse olay esaslı sorumluluk sigortası kurulmasını ilke olarak kabul ettiği için bu yorum sorunun ortadan kalktığı ve tereddüt halinde sigorta sözleşmesinin olay esaslı kurulduğunun kabul edilmesi gerektiği sonucuna varılmalıdır.

MSSGŞ'nin B.1. hükmü uyarınca sigorta sözleşmesinin tarafları sigorta teminat süresini geçmişe dönük asgari bir yıl olarak kararlaştırmak durumdadır. Söz konusu bir yıllık süre arttırılabilir ancak kısaltılamaz. Öğretide rastlanılan bir görüşe göre geçmişe dönük teminata konu sürenin en az bir yıl olarak öngörülmesi sigortacılar açısından rizikonun hesaplanmasında ve bu sigorta sözleşmeleri için reasürör bulmak açısından sorun yaratabilecek niteliktedir⁷⁵. Bu açıdan özellikle yönetici sorumluluk sigortası gibi rizikonun tespitinin karmaşık ve kolay olmadığı sözleşmeler açısından geçmişe etkili teminat süresinin sözleşmesi serbestisi de dikkate alınarak tarafların iradesine bırakılmasının yerinde olacağı söylenebilir.

Her ne kadar MSSGŞ, doğrudan yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri açısından uygulanması öngörülen bir mesleki sorumluluk sigortası genel şartları olmasa da MSSGŞ bütün mesleklere ilişkin genel bir düzenleme olduğu ve mesleki faaliyet tanımına bir sınırlama getirilmediği⁷⁶ için MSSGŞ'nin yönetici sorumluluk sigortası açısından da uygulanacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

---

⁷⁴ Atamer, MSSGŞ Hazırlık Süreci, s. 331.

⁷⁵ Mertol Can, Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'na Genel Bir Bakış, Ankara, 2006, s. 15.

⁷⁶ MSSGŞ, m.A.1. Sigortanın Konusu; Bu sigorta sözleşmesi ile sigortalının sözleşmede belirtilen ve ilgili taraflarca konusu tarif edilerek sınırları çizilen mesleki faaliyeti ifa ederken...” https://tsb.org.tr/media/attachments/Mesleki_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (E.T.: 28.05.2022).

MSSGŞ, avukat, doktor, mali müşavir, serbest muhasebeci, sigorta acentesi meslekleri için “Kloz” başlığı altında uygulanacak ek şartlar içermektedir. Ne var ki, bu ek şartların arasında yönetici sorumluluk sigortasına ilişkin bir şart öngörülmemiştir. Ancak, kanaatimizce öğretide yer alan görüşlerde de belirtildiği üzere MSSGŞ özel şartlarla desteklenmek suretiyle Türk Hukuku’na tabi bir Yönetici Sorumluluk Sigortası açısından da uygulama alanı bulabilecektir. MSSGŞ A.1 maddesinin son fıkrasında, “*sigortalının işletmesi ile ilgili sorumluluğu için yaptırılmışsa, sözleşmede aksine hüküm yoksa bu sigorta, sigortalının temsilcisi ile işletmenin veya işletmenin bir kısmının yönetiminde, denetiminde ve işletmede çalıştırılan kişilerin sorumluluğunu da karşılayacağına*” ilişkin ifade bu görüşü desteklemektedir⁷⁷. Kanaatimizce, her ihtimalde yönetici sorumluluk sigortasına ilişkin ek genel şartların “*Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK)*” tarafından hazırlanıp yürürlüğe konulması en doğru çözüm olacaktır.

1.2.2.4. Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları

MSSGŞ yürürlüğe girmeden önce “*Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları (ÜŞMMSGŞ)*”⁷⁸,nın yönetici sorumluluk sigortası açısından dayanak olup olamayacağı gündeme gelmiştir.

ÜŞMMSGŞ’nin 2. maddesinde, “*Sigortalının bir hükmi şahıs olması halinde sigorta, sigortalıya ait organların mükellef buldukları vazifeleri ifa dolayısı ile üçüncü şahıslara iras edecekleri zarar ve ziyandan doğan mali mes'uliyete de şamildir.*” hükmüne yer verilmiştir. İşbu düzenleme uyarınca sigorta ettirenin hükmi şahıs olması durumunda, sigorta ettirenin organlarının görevlerini ifa ederken üçüncü kişilere verecekleri zararlardan doğan sorumluluk da sigorta kapsamına alınmıştır⁷⁹.

---

⁷⁷ Sopacı Öztuna, s. 104-105.

⁷⁸ ÜŞMMSGŞ, 6 Nisan 1959 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

⁷⁹ Sopacı Öztuna, s. 102.

ÜŞMMSGŞ'nin 1. maddesinde ise, “İşbu poliçe sigortalıyı, sigortanın mer'iyet müddeti esnasında vukua gelecek bir hadise neticesinde, a) Üçüncü şahısların ölmesi, yaralanması veya sıhhatinin muhtel olması, b) Üçüncü şahıslara ait mallarda ziya ve hasar (maddi zarar ve ziyanlar) husule gelmesi sebeble....” ileri sürülecek taleplerin teminat altına alındığı belirtilmiştir.

Öğretideki bir görüşe göre ÜŞMMSGŞ'nin 1. maddesindeki korumanın, kişi ve eşya zararlarındaki tazminat taleplerini kapsadığını, saf malvarlığı zararlarını sigorta kapsamı dışında tutma amacı olduğu belirtilmiştir⁸⁰. Buna karşılık öğretilde, ÜŞMMSGŞ'nin 2. maddesindeki düzenlemenin ÜŞMMSGŞ'nin yönetici sorumluluk sigortasına uygulanabileceği ihtimalini tartışmaya açtığı yönünde görüşe de rastlanmıştır. Bu görüşün dayanağı, tartışmalı olmakla birlikte söz konusu genel şartlarda aksine bir hüküm bulunamamasıdır⁸¹. Bu görüşü destekleyen bir diğer görüşün dayanağı ise söz konusu 2. maddenin lafzının, kendi hesabına “üçüncü şahıslara karşı mali mesuliyet sigortası yaptırmış” bir tüzel kişinin TMK⁸² m. 50 f. 2⁸³, den doğan sorumluluğunun üçüncü şahıs mali mesuliyet sigortası kapsamında olacağını ve bu durumda yönetici sorumluluk sigortası açısından uygulanabileceğidir⁸⁴.

Kanımızca, ÜŞMMSGŞ'nin 1. ve 2. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, MSSGŞ varlığını da dikkate alırsak ÜŞMMSGŞ'nin saf malvarlığı zararını teminat altına alan yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri açısından uygulama alanı bulamayacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

---

⁸⁰ Samim Ünan, İsteğe Bağlı Genel Sorumluluk Sigortasında Riziko, İstanbul, 1998, s. 88.

⁸¹ Kervankıran, s. 267.

⁸² T.C. Resmi Gazete, 8.12.2001, Sayı: 24607.

⁸³ TMK m. 50 f. 2: “Organlar, hukukî işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar.”

⁸⁴ Kervankıran, s. 265.

1.2.3. Hukuki Niteliği

Türk Hukuku'nda özel sigorta sözleşmeleri edimin niteliğine göre doktrinde “zarar sigortaları” ve “bedel (meblağ) sigortaları” olarak başlıca iki grupta incelenmektedir⁸⁵. İlk gruba giren zarar (mal varlığı) sigortalarında teminat altına alınan riziko para ile ölçülebilen menfaatlere ilişkin iken, ikinci grup olan bedel sigortalarında riziko para ile ölçülmesi mümkün olmayan menfaatlere ilişkindir. Rizikonun konusuna göre yapılan bir diğer ayrım da, sigorta sözleşmeleri “malvarlığı sigortaları” ve “şahıs sigortaları” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır⁸⁶. TTK m. 1401'deki “*sigorta sözleşmesi*” tanımında edimin niteliğine göre yapılan ayrımın dikkate alındığı görülmekte ise de TTK'daki “Sigorta Hukuku” başlıklı Altıncı Kitap hükümlerinin sistematik açıdan rizikonun konusuna göre tasnif edildiği söylenebilir⁸⁷.

Sigortanın yaptırılmasını öngören hukuki bir düzenleme olup olmamasına göre, “zorunlu sigorta” ve “isteğe bağlı (ihtiyari) sigorta” ayrımı söz konusudur⁸⁸. Sigorta ettirenin kimin sigortalanabilir menfaatini sigorta sözleşmesine konu ettiğine göre, “kendi hesabına sigorta” ve “başkası lehine (hesabına) sigorta”⁸⁹ ayrımına da

---

⁸⁵ Ne var ki TTK bu ayrımı tam anlamıyla benimsememiş ve zarar sigortaları ve can sigortaları ayrımına gitmiştir. Bu ayrım öğretide “ihtiyacın karşılanması kistasına göre ayrım” olarak da ifade edilmektedir. Bkz. Rayegan Kender, Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku, Sigorta Müessesesi-Sigorta Sözleşmesi, Güncelleştirilmiş 17. Baskı, İstanbul, 2021, s. 235; Ünan, Riziko, s. 13.

⁸⁶ Kender, 245; Ünan, Riziko, s. 13.

⁸⁷ TTK’da yer alan “Sigorta Türlerine İlişkin Özel Hükümler” (İkinci Kısım), sırasıyla “Zarar Sigortaları” (m. 1453-1486) ve “Can Sigortaları” (m. 1487-1520) başlıklı iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde, malvarlığı sigortası niteliğindeki mal sigortası (m. 1453-1472) ve sorumluluk sigortası (m. 1473-1485) ile ilgili hükümlere yer verilmekte iken; ikinci bölüm hükümleri sırasıyla hayat sigortası (m. 1487-1506), kaza sigortası (m. 1507-1510) ve son olarak hastalık ve sağlık sigortalarına (m. 1511-1519) ayrılmıştır.

⁸⁸ TTK’da bu ayrım yalnızca sorumluluk sigortaları bakımından öngörülmüştür (m. 1483-1484). Bunun yanı sıra zorunlu sigortalara ilişkin genel bir hükme SCK m. 13’te rastlamak mümkündür.

⁸⁹ ETTK’da kullanılan “başkasının hesabına sigorta” terimi, mülga BK m. 111’de yer verilen terminoloji ile uyumun sağlanması amacıyla “üçüncü kişi lehine sigorta” olarak değiştirilmiş ve TTK m. 1454’e bu şekilde aktarılmıştır. Bkz. TTK m. 1454’ün madde gerekçesi. Ne var ki TBK m. 129’da, mülga BK m. 111’deki terminoloji terk edilerek “üçüncü kişi yararına sözleşme” terimi tercih edilmiştir. Konu hakkında ayrıca bkz. Hüseyin Ülgen, Başkası Lehine Sigorta ve Bu Sigortada Sigortalının ve Sigorta Ettirenin Talep ve Dava Hakkı, Cilt: 22, Sayı: 3, 2016, s. 2827-2838; Ecehan Yeşilova Aras, Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı (TTK m. 1478), Ankara 2013, s. 131-132. Öte yandan TTK Tasarısı’ndaki m. 1473 f. 2’de bulunan ibareler de TBMM’de sunulan teklifin kabul edilmesiyle “başkası lehine sigorta” olacak şekilde değişikliğe maruz kalmıştır.

gidilmektedir. Zararın gerçekleşme şekline (yani mal varlığı sigortalarında aktifin azalması veya sorumluluk sigortalarında pasifin artması ihtimallerine karşı teminat sağlanması açısından) göre ise, zarar sigortalarında “aktif sigortası” ve “pasif sigortası” ayrımına gidilmektedir.

Bu tasnifler uyarınca sorumluluk sigortaları, sigortacının ediminin niteliğine göre zarar sigortaları ve rizikonun konusuna göre malvarlığı sigortaları grubundadır. Ancak belirtmek gerekir ki, sorumluluk sigortalarının malvarlığının pasif kısmına sigorta güvencesi sağladığından, mal sigortalarına ilişkin her hükmün sorumluluk sigortalarına aynen uygulanması mümkün değildir⁹⁰. Örneğin, mal sigortalarına ilişkin düzenlemeler arasında yer alan eksik veya aşkın sigorta prensiplerinin ya da çifte sigorta yasağının sorumluluk sigortalarında da uygulanması beklenemez. Yapılan açıklamalar çerçevesinde, bir sorumluluk sigortası türü olan yönetici sorumluluk sigortasının hukuki niteliği aşağıda incelenecektir.

1.2.3.1. Zarar Sigortası Olma

Zarar sigortalarında, sigortacı rizikonun gerçekleşmesi sonucunda meydana gelen zararı tazmin etmeyi amaçlar. Bu tür sigortalara “zarar” veya “tazminat” sigortaları adı verilmektedir. Zarar sigortalarında hedef, sözleşmeye konu menfaat, rizikonun meydana gelmesi sonucunda ortaya çıkan zararın tazminidir⁹¹.

TTK m. 1401’de zarar sigortalarında “menfaat” kavramına özellikle vurgu yapılmıştır. Zarar sigortalarının “aktif sigortalarında” menfaat, bir mal veya alacak (aktif) ile şahıs arasındaki değer ilişkisidir. Zarar sigortalarının pasif sigortası olan sorumluluk sigortalarında ise menfaat, sorumluluk sebebiyle malvarlığının

---

⁹⁰ Nitekim Kanun Koyucu bu hususu gözeterek sorumluluk sigortaları hakkında uygulanacak olan mal sigortası hükümlerini TTK m. 1485’te dört madde ile sınırlamıştır.

⁹¹ Rıza Ayhan/Hayrettin Çağlar/Mehmet Özdamar, Sigorta Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara 2021, s. 11.

kötüleşmesinin engellenmesi veya söz konusu sorumluluğa ilişkin yapılan masrafların tazmini olabilir⁹².

Zarar sigortaları TTK'nın 6. kitabının 2. kısmının 1. bölümünde düzenlenmiştir. Zarar sigortaları, para ile ölçülebilen belirli veya belirlenebilir bir maddi değeri teminat altına alan bir sigorta çeşididir. Diğer bir deyişle, zarar sigortalarının konusu maddi bir menfaattir. Belirtmek gerekir ki, zarar sigortalarında sigortacının sorumluluğu sigorta bedelinin ve sigorta değerinin yanında, gerçekleşen zarar miktarı ile de sınırlandırılmıştır. TTK m. 1461 uyarınca, "*Sigortacının sorumluluğu sigorta bedeli ile sınırlıdır. Sigorta bedeli, rizikonun gerçekleştiği andaki sigortalı menfaatin değerini aşsa bile, sigortacı uğranılan zarardan fazlasını ödemez.*" Bu sebeple hedef sigortalının gerçek ve somut zararının giderilmesi olduğundan zarar sigortalarında zenginleşme yasağı prensibi hakimdir⁹³. Tazminat esası, tazmin ilkesi olarak da ifade edilen bu prensip, TTK m. 1459'da kaleme alınmıştır. İşbu madde tahtında zenginleşme yasağı ya da kanundaki ifade şekliyle tazminat ilkesi gereğince, zarar sigortalarında sigortacı yalnızca sigortalının uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlüdür. Sigorta tazminatının ödenmesini gerektiren bu zarar ise sigortalının gerçekten uğradığı zarardır (TTK m. 1461 f. 1)⁹⁴.

Sorumluluk sigortasının zarar sigortası olduğu hususunda öğretide görüş birliğinin olduğunu söylemek yerinde olacaktır⁹⁵. Zira sorumluluk sigortasında sigortacı, üçüncü kişiler tarafından sigortalıya ileri sürülen tazminat talepleri nedeniyle mal varlığında meydana gelen zararı teminat altına alır⁹⁶. Ancak belirtmek gerekir ki, sorumluluk sigortacısı aynı zamanda haksız tazminat taleplerini de bertaraf etmekle yükümlüdür⁹⁷. Sorumluluk sigortacısının bu edimi öğretide sorumluluk sigortasının bir zarar sigortası olmadığı, hukuki koruma sigortası olduğu yönündeki görüşlere

---

⁹² Ünán, Şerh Cilt I, s. 84; Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 54-55.

⁹³ Sopacı Öztuna, s. 59.

⁹⁴ Mertol Can, Türk Özel Sigorta Hukuku, Cilt I, Ankara, 2018, s. 40.

⁹⁵ Ünán, Riziko, s. 13; Sopacı Öztuna, s. 60.

⁹⁶ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 30.

⁹⁷ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 30.

dayanak olmuştur. Bu tartışmaya ilişkin kanaat bildirmeden önce ETTK⁹⁸ m. 1292 ile TTK m. 1474'ü karşılaştırmak yerinde olacaktır.

ETTK m. 1292 hükmüne göre “*Sigorta ettiren kimse sigortanın taallük ettiği rizikonun gerçekleştiğini haber aldığı tarihten itibaren beş gün içinde sigortacıya haber vermeye mecburdur. Bu müddet, üçüncü şahsın sigortalıya karşı dava açması halinde sigortacıya sigortalının müdafaasına yardım etmeye mecbur tutan mesuliyet sigortalarında sigortalının tebligat üzerine davayı öğrendiği, sigortalının üçüncü kişiye vereceği tazminatın sigortacı tarafından ödenmesine ait mesuliyet sigortalarında ise hakkındaki mahkeme kararının kesinleştiğini sigortalının öğrendiği veya dava olmaksızın yahut dava neticesi beklenmeksizin üçüncü şahsa sigortalının para ödemiş olması halinde parayı ödemiş olduğu tarihten başlar.*” İşbu hükmün lafzından sorumluluk sigortası sözleşmelerinde açıkça kararlaştırılmamışsa sigortacının hukuki koruma yükümlülüğünün bulunmadığı sonucuna varılıyordu⁹⁹.

“*Hukuki Koruma*” başlıklı TTK m. 1474 ise,

“(1) *Sigortalı aleyhine bir istem ileri sürüldüğünde, isteme ilişkin makul giderler sigortacı tarafından karşılanır; sigorta bedelini aşan giderlerin ödenebilmesi için sözleşmede hüküm bulunmalıdır.*

(2) *Sigortacı, sigortalının istemi üzerine, giderler için avans vermek zorundadır.*”

hükmünü amirdir. Hükme ilişkin lafzi yorum yaptığımızda sorumluluk sigortacısının her durumda hukuki koruma yükümlülüğü varmış şeklinde bir sonuca varılabilir. Ancak maddenin gerekçesine¹⁰⁰ baktığımızda TTK m. 1474 uyarınca her sorumluluk sigortasında sigortacının hukuki savunma teminatını sağlamakla yükümlü olmadığı sonucuna varılacaktır. Zira sorumluluk sigortalarında hukuki savunma teminatının sağlanması için bu hususun sözleşmede açıkça kararlaştırılmış

⁹⁸ T.C. Resmi Gazete, 09.07.1956, Sayı 9353. Kanun'un yürürlükten kalktığı tarih olan 01.07.2012'deki tam metni için bkz.: www.mevzuat.gov.tr (E.T.: 12.10.2021).

⁹⁹ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 32-33.

¹⁰⁰ TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 446.

olması gerekmektedir¹⁰¹. Hal böyleyken, sorumluluk sigortasında sigortacının hukuki koruma teminatı sağlamakla yükümlü olduğu gerekçesiyle, sorumluluk sigortasının zarar sigortası olarak değerlendirilemeyeceği, hukuki koruma sigortası olduğu yönündeki görüşe katılmak mümkün görünmemektedir.

Belirtmek gerekir ki, TTK m. 1476 uyarınca sigorta sözleşmesinde ayrıca kararlaştırılmadığı takdirde sorumluluk sigortacısının hukuki savunma teminatı verip vermemekte takdir hakkına sahip olduğunu düzenlemektedir. Sigortacının hukuki savunma teminatı sağlamayı üstlenmesi de sorumluluk sigortasını edimin niteliği gereği zarar sigortası olmaktan çıkarmayacaktır¹⁰².

TTK'nın sistematigi de kanun koyucunun iradesinin sorumluluk sigortalarını zarar sigortası olarak görülmesi yönünde olduğunu destekler niteliktedir¹⁰³. Ticaret Kanunu'nun 6. Kitap İkinci Kısım Birinci Bölümü "Zarar Sigortaları" başlığını taşımaktadır. Bu başlığın altında ise "A) Mal Sigortaları¹⁰⁴" ve "B) Sorumluluk Sigortaları¹⁰⁵" düzenlenmiştir. Kanun koyucu tarafından sorumluluk sigortalarının, zarar sigortalarının alt başlığı olarak düzenlenmiş olması da sorumluluk sigortalarının zarar sigortasının bir türü olduğu görüşünü desteklemektedir.

TTK m. 361'in gerekçesinde de belirtildiği üzere¹⁰⁶ yönetici sorumluluk sigortası ise sigortacının ediminin niteliğine göre yöneticilerin görevlerini ifa ederken şirkete karşı verebilecekleri zararları teminat altına alan bir zarar sigortasıdır. Bu kapsamda, yönetici sorumluluk sigortasını edim şekli açısından zarar sigortası olarak nitelendirmek yerinde olacaktır. Sigortalının mal varlığında meydana gelen

---

¹⁰¹ ABD'de uygulanan yönetici sorumluluk sigortaları açısından savunma masraflarının sigorta sözleşmesi teminat kapsamına dahil edilmesinin yerinde olduğu görüşüne rastlanılmıştır. Bkz. Minn. L. Rev. Editorial Board, Indemnification of the Corporate Insider: Directors' and Officers' Liability Insurance, Volume: 54, 1970, s. 686 vd.

¹⁰² Sopacı Öztuna, s. 62.

¹⁰³ Sopacı Öztuna, s. 63.

¹⁰⁴ TTK m. 1453-1472.

¹⁰⁵ TTK m. 1473-1485.

¹⁰⁶ "Madde 361 – Yeni olan 361 inci madde ile yönetim kurulu üyelerinin şirkete verecekleri zararların güvencesi olarak, isteğe bağlı zarar sigortası getirilmiştir." TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 167.

zarar taleplerini karşılamaya yönelik tazmin fonksiyonu içermesi, yönetici sorumluluk sigortasının zarar sigortası olarak tanımlanmasına yol açmaktadır¹⁰⁷.

1.2.3.2. Mal Varlığı Sigortası Olma

Zarar sigortaları, sigortalanan menfaatin konusunda göre mal sigortası ve mal varlığı sigortası olarak ikili bir ayrıma tabi tutulmaktadır¹⁰⁸. Mal sigortası, sigorta ettirenin bir mal üzerindeki menfaatini teminat altına alırken, mal varlığı sigortası, sigortalının malvarlığında meydana gelen rizikolar sonucunda gider kaleminin oluşması veya gelir kaybı şeklinde tezahür edebilecek ekonomik sonuçlara karşı teminat sağlayan bir sigorta çeşididir. Malvarlığı sigortası, öğretide sigortalının malvarlığını beklenmeyen harcamalara ve gelir kayıplarına karşı temin eden sigorta türü olarak da tanımlanmaktadır¹⁰⁹.

Bu ikili ayrım gözetildiğinde, yönetici sorumluluk sigortası, yöneticilerin görevini ifası sırasındaki eylemlerinden dolayı şirketin malvarlığında meydana gelebilecek eksilme ve azalmaları giderilmesini teminat altına aldığı için, tüzel kişinin organ üyeleri ve yöneticiler açısından mal varlığı sigortası olarak nitelendirilebilir¹¹⁰.

1.2.3.3. Sorumluluk Sigortası Olma

Sorumluluk sigortası, zarar sigortalarının bir çeşidi olarak sorumluluk sigortaları başlığı altında, TTK m. 1473- m. 1485 arasında düzenlenmiştir. Sorumluluk sigortaları, sigortalının üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu doğuran olaylar neticesinde malvarlığının eksilmesi rizikosunu teminat altına alan bir sigorta türüdür¹¹¹. Sigortacı kural olarak, sigortalının malvarlığında meydana gelebilecek kötüleşme riskini üstlenmektedir. İşbu sigorta, sigortalının üçüncü kişilere karşı

---

¹⁰⁷ Mehmet Çelebi Can, Yöneticilerin Sorumluluk Sigortası, D&O Sigortası, Ankara, 2019, s. 48.

¹⁰⁸ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 43.

¹⁰⁹ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 45.

¹¹⁰ Fatih Kösekaya, Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası, Ankara, 2013, s. 68; Sopacı Öztuna, s. 66.

¹¹¹ Hacı Kara, Sigorta Hukuku, İstanbul, 2021, s. 256.

sorumluluğunu ortadan kaldırmaz; fakat sigortalının aktifinde meydana gelebilecek eksilmeyi azaltmayı amaçlamaktadır.

Günümüzde avukat, doktor, mali müşavir, mühendis, mimar gibi serbest meslek erbapları hataları ve ihmalleri sonucunda üçüncü kişilere verebilecekleri zararları sorumluluk sigortaları aracılığıyla teminat altına aldırılmaktadır. Bahsi geçen mesleki faaliyetlerin yanı sıra günümüzde profesyonel yöneticilerin görevlerini ifa ederken icra ettikleri iş ve eylemler nedeniyle tabi oldukları tüzel kişiliğe, pay sahiplerine ve üçüncü kişilere verebilecekleri zararları da yönetici sorumluluk sigortası aracılığıyla teminat altına alınmaya çalışılmaktadır.

Yönetici sorumluluk sigortası niteliği itibariyle TTK m. 1473 tahtında aksi kararlaştırılmamışsa, zarar daha sonra vuku bulsa dahi sigorta sözleşmesi süresi içerisinde gerçekleşen, yöneticinin mesleki faaliyeti sonucunda meydana gelen zarar nedeniyle, zarar görene, sigorta bedeli ile sınırlı olarak tazminat ödenmesini öngören bir sorumluluk sigortasıdır¹¹².

1.2.3.4. İsteğe Bağlı Sigorta Olma

Sigorta sözleşmesinin ayrımlarından biri de sigorta sözleşmesinin kurulmasının kanunen zorunlu kılındığı durumlara göre, isteğe bağlı sigorta ve zorunlu sigorta ayrımıdır¹¹³. Bu kapsamda, kanunda bazı sigorta sözleşmelerinin akdedilmesi zorunlu kılınmıştır¹¹⁴.

---

¹¹² Kösekaya, s. 67.

¹¹³ Ünan, Riziko, s. 4-5.

¹¹⁴ Ülkemizde on iki adet zorunlu sigorta sözleşmesi türü söz konusudur: 1-Trafik (Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk) Sigortası, 2-Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası, 3-Maden Çalışanları Zorunlu Ferdi Kaza Sigortası, 4-Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, 5- Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, 6- Tıbbi Kötu Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, 7- Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası, 8- Özel Güvenlik Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, 9-Deniz Araçları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, 10-Zorunlu Sertifika Mali Sorumluluk Sigortası, 11-Zorunlu Paket Tur Sigortası,12- Zorunlu Deprem Sigortası (DASK). Bkz. <https://www.tsev.org.tr/sayfa/ulkemizde-12-adet-zorunlu-sigorta-oldugunu-biliyor-musunuz>.

Bu kapsamda yönetici sorumluluk sigortasının akdedilmesini zorunlu kılan bir kanun hükmü ne Alman ne de Türk Hukuku'nda yer almaktadır¹¹⁵. Aynı zamanda yönetici sorumluluk sigortası, sözleşmeler hukukunun konusu olduğu için kural olarak 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun¹¹⁶ m. 26 ve m. 27 hükümleri uyarınca sözleşme serbestisine tabidir¹¹⁷. Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin kurulması tarafların serbest iradesine bağlı olup, ihtiyari bir sözleşmedir.

Öte yandan, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SErPK)¹¹⁸ m. 39 f. 6'da *“yatırım kuruluşları olarak faaliyet gösterecek şirketler için yatırım hizmetleri ve faaliyetleri ile yan hizmetlerin sunulabilmesi için Sermaye Piyasası Kurulu tarafından mesleki sorumluluk sigortasının yaptırılmasının zorunlu tutulabileceği”* öngörülmüştür. Bu düzenleme bir çeşit zorunlu mesleki sorumluluk sigortası olarak öngörülmüş olsa da öğretide bu zorunluluğun yönetim kurulu üyelerini doğrudan kapsamadığı yönünde görüş belirtilmiştir. Bizim de katıldığımız bu görüşe göre SErPK'nın ilgili maddesinde öngörülen bu zorunluluk, doğrudan yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler açısından değil, yatırım kuruluşu olarak faaliyet gösteren şirket çalışanları için Sermaye Piyasası Kurulu'nun getirebileceği bir zorunlu mesleki sorumluluk sigortasıdır¹¹⁹.

Nitekim bu husus TTK m. 361 gerekçesinde yer alan *“yönetim kurulu üyelerinin şirkete verecekleri zararların güvencesi olarak isteğe bağlı zarar sigortası getirilmiştir”* ifadesi de dikkate alındığında işbu sigorta türünün zorunlu olmasından kanun koyucu tarafından özellikle kaçınıldığı söylenebilir.

---

¹¹⁵ Sopacı Öztuna, s. 66.

¹¹⁶ T.C. Resmi Gazete, 04.02.2011, Sayı: 27836.

¹¹⁷ Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 173.

¹¹⁸ T.C. Resmi Gazete, 30.12.2012, Sayı: 28513.

¹¹⁹ Sopacı Öztuna, s. 68.

1.2.3.5. Pasif Sigortası Olma

Pasif sigortasında niteliği itibariyle sigortacı, sigorta ettirenin mal varlığında bazı pasiflerin meydana gelme rizikosunu veya pasifindeki olası artışları teminat altına almaktadır¹²⁰.

Yönetici sorumluluk sigortasında sigorta ettiren olarak şirket, temelde malvarlığında meydana gelebilecek pasiflerin ve pasiflerin artması sonucunda uğrayacağı zararların tazmini amacıyla sigorta sözleşmesi akdettiğinden¹²¹ ve sigortacı, sigortalı yöneticinin mal varlığının pasifinde meydana gelebilecek artışa ilişkin teminat verdiğinden¹²² yönetici sorumluluk sigortasını bir pasif sigortası olarak nitelendirmek yerinde olacaktır¹²³.

“Yöneticilerin görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zarar, şirket sermayesinin yüzde yirmi beşini aşan bir bedelle” sigortalılabileceklerine ilişkin düzenleme içeren TTK m. 361 hükmünde yönetici sorumluluk sigortasının türüne dair açık bir ifade yer almamaktadır. Söz konusu hükümde, “şirketin zarara uğramasından” bahsedildiğinden, dolayısıyla bunun şirketin malvarlığındaki aktifin azalması olarak okumak ve bu yüzden şirketin malvarlığının aktifindeki eksilmenin sigorta güvencesi altına alındığı söylemek mümkün olabilir. Buna karşılık TTK m. 361 hükmünde yöneticilerin “görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zarar” ibaresi de yer alıyor. Bu iki ifadeyi birlikte değerlendirdiğimizde, yönetici sorumluluk sigortasında sigortalılabılır menfaatin aslında yöneticinin malvarlığındaki pasifin artması olduğunu söyleyebiliriz. Tüm bu açıklamalar tahtında yönetici sorumluluk sigortasının bir pasif (borç) sigortası olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

---

¹²⁰ Kender, s. 239. Sorumluluk sigortasının pasif sigorta olması hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 54-72.

¹²¹ Kösekaya, s. 67.

¹²² Sopacı Öztuna, s. 69.

¹²³ Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 172.

1.3. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI TEMİNAT TÜRLERİ/YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ MADDİ KONUSU

Yönetici sorumluluk sigortası, 90'lı yıllara kadar Side A ("*Directors and Officers*") ve Side B ("*Corporate Reimbursement*") olarak iki çeşit olarak yapılmakta idi¹²⁴. Son yıllarda, işbu ikili ayırım geçerliliğini sürdürmekle birlikte, borsada işlem gören anonim şirketlere özgü Taraf C teminatının eklendiği bir üçüncü tip bir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi uygulanmaya başlamıştır¹²⁵. Çalışmanın bu kısmında yönetici sorumluluk sigortasının bu üç çeşit teminat türü incelenmeye çalışılacaktır.

1.3.1. Taraf A Teminatı/Yönetici Teminatı (*Side A- Direct Coverage*)¹²⁶

Profesyonel uygulamacılar tarafından "Taraf A" (Side A) teminatı olarak nitelendirilen ve kamuoyunda da yönetici sorumluluk sigortası denince akla gelen bu tip sigorta türü, yönetici ve müdürlerin, görevlerini icra ederken yapmış oldukları hatalı fiiller ve işlemler sonucunda meydana gelen zararların doğrudan sigortacı tarafından sigortalandığı bir sigorta türüdür.

Yönetici sorumluluk sigortası teminatının temel karakteristik özelliğini "Yönetici Koruması" oluşturmaktadır. Bu sigorta teminatında kural olarak şirket yöneticisinin

---

¹²⁴ Çelebi Can, s. 41. "As indicated, most D&O policies are issued in the form of two separate policies, or one policy with two parts. The first policy, commonly called the "Corporate Reimbursement" form, insures the corporation against "loss"(as defined) arising from claims against directors and officers for "wrongful acts" (as defined), but only when the corporation is required or permitted to indemnify the directors or officers under applicable statutory or by-law provisions. The second policy, called the "Directors and Officers" form, covers the directors and officers against loss arising from claims against them for wrongful acts in cases where they are not indemnified by the Corporation." Bkz. Joseph F. Johnston, Jr., Corporate Indemnification and Liability Insurance for Directors and Officers, The Business Lawyer, Volume: 33, No: 3, 1978, s. 2013.

¹²⁵ Çelebi Can, s. 41.

¹²⁶ Yönetici Sorumluluk Sigortası'nın bu türü "*Clause I, Director's and Officer's Coverage*" şeklinde de ifade edilmektedir. Bkz. Kervankıran, s. 251.

sigortacı aracılığıyla sorumluluktan bertaraf edilmesi söz konusudur¹²⁷. Uygulamada bu tür genelde “Clause 1” veya “Side A”, “Director’s and Officer’s Coverage”, “Side A Coverage” olarak belirtilmektedir. Alman literatüründe ise bu teminat, “Managerschutz” (Yönetici Koruması), “Klasuel 1”, “Versicherungsgegenstand 1” (Sigorta Konusu 1) veya “Organhaftun” (Organ Sorumluluğu) şeklinde isimlendirilmektedir¹²⁸.

Yönetici sorumluluk sigortasının bu türünde, pay sahiplerinin ve üçüncü kişilerin yöneticilere karşı ikame edeceği davaların risklerine karşı, yöneticilerin sorumluluğuna ilişkin olarak koruma sağlanmaktadır¹²⁹. Diğer bir deyişle yönetici ve müdürlerin teminat altına alındığı bu tipte organların üyeleri sigortalanmaktadır¹³⁰. Side A sigorta teminatında özellikle şirketin herhangi bir şekilde (feragat, sulh, ibra vb.) yöneticilerin sorumluluğunu ortadan kaldıramayacağı veya yöneticilerin bir şekilde sorumluluktan muaf tutulamayacağı hallerde yöneticilerin mal varlığı teminat altına alınmaktadır¹³¹.

Side A teminatında sigorta ettiren yöneticinin bağlı çalıştığı şirket, sigortalı ise yöneticidir. Bu sigorta sözleşmesi tahtında yöneticinin menfaati teminat altına alındığı için, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi, başkası hesabına sigorta niteliğindedir¹³². Başkası hesabına sigorta, bir mal varlığı değerinde doğrudan menfaat sahibi olmayan kişinin, üçüncü kişi lehine sigorta yapmasıdır¹³³. Bu tür sözleşmelerde aslen sigorta ettiren, sigortalı ve sigortacı olmak üzere üç taraf vardır. Bu tip yönetici sorumluluk sigortasında sözleşme sigorta ettiren şirket ile sigortacı şirket arasında yapılır. İşbu sigorta sözleşmesinin prim borçlusu ise yöneticinin bağlı olduğu şirkettir. Buna karşın, sigorta sözleşmesinden doğan haklar ise sigortalı yöneticilere aittir.

---

¹²⁷ Kenneth B. Potter, Directors' and Officers' Liability Insurance," Alberta Law Review, Volume: 9, No: 2, 1971, s. 339.

¹²⁸ Sopacı Öztuna, s. 128.

¹²⁹ Çelebi Can, s. 41.

¹³⁰ Sopacı Öztuna, s. 128.

¹³¹ Johnston Jr, s. 2013.

¹³² Sopacı Öztuna, s. 129.

¹³³ Mustafa Çeker, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre Sigorta Hukuku, Adana, 2015, s. 143.

GDV¹³⁴'nin 2011 tarihli Örnek Genel Şartların “Sigortanın Konusu” başlıklı maddesi (Ziffer 1.1 Satz 1 AVB-AVG 2011) uyarınca sigortacı, sigortalı kişilerin (yönetim kurulunun, gözetim kurulunun veya şirketin yönetim kadrosunun halihazırdaki ya da önceki üyelerinin) görevlerini ifa ederken işledikleri görev ihlalleri sonucunda kanunen sorumlulukları nedeniyle meydana gelen mal varlığı zararlarına ilişkin sigorta ettiren veya diğer bir sigortalı tarafından değil, “üçüncü kişi tarafından tazminat talep edilen haller için” sigorta teminatı sağlar¹³⁵. Bu düzenlemeden anlaşılın, yönetici sorumluluk sigortasında, iç ilişkideki sorumluluğunun teminat kapsamında olmadığıdır.

İlaveten söz konusu Örnek Genel Şartların Ziffer 1.3 AVB-AVG 2011 maddesi uyarınca iç ilişki taleplerinin şirket genel kurul veya ortaklar kurulu kararının var olması ve talebin mahkemede ileri sürülmesi şartıyla teminat kapsamında olacağı düzenlenmiştir¹³⁶. Bu iki düzenlemeyi birlikte değerlendirdiğimizde ilgili Örnek Genel Şartlar uyarınca iç ilişki kural olarak teminat kapsamı dışındadır. Ancak, iç ilişkiden doğan tazminat talebinin ortaklar kurulu ya da genel kurul kararına dayanarak mahkeme eliyle ileri sürülmesi halinde iç ilişki tazminatı da sigorta kapsamına dahil edilebilir¹³⁷.

Belirtmek gerekir ki, 2013 tarihli AVB-AVG düzenlemesinde 2011 tarihli şartlarda yer alan tazminatın üçüncü kişi tarafından talep edilmesi ve koşulu ve iç ilişki teminatının bağlı olduğu koşullara ilişkin ifadeler kaldırılmıştır. Hal böyleyken, 2013 tarihli AVB-AVG'nin yönetici sorumluluk sigortasını düzenleyen ilgili hükmü gereğinde iç ilişki teminatının kural olarak, sigorta teminatı kapsamında olduğunu, tarafların iradesinin aksi yönde olduğu durumda bu hususun sigorta sözleşmesinde açıkça kararlaştırılması gerektiğini belirtmek yerinde olacaktır.

---

¹³⁴ Bkz. dn. 23.

¹³⁵ Sopacı Öztuna, s. 129.

¹³⁶ Sopacı Öztuna, s. 130.

¹³⁷ Sopacı Öztuna, s. 130.

Diğer bir deyişle 2013 tarihli AVB-AVG düzenlemesi Side A teminatıyla yöneticinin hem iç hem dış sorumluluğu için sigorta teminatı öngörmektedir¹³⁸.

Side A teminatı açısından “talep” kavramından anlaşılması gerekenin ne olduğu hususunun da incelenmesi de yerinde olacaktır. Alman Hukuku anlamında Side A teminatı açısından Talep (*Geltendmachung*), sigortalıya ciddi anlamda ilerim sürülen ödeme talebi olmalıdır. Dayanaksız isnat, ihtar gibi girişimler talep unsurunun gerçekleşmiş kabul edilmesi için kâfi olmayacaktır¹³⁹.

Uygulamada, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi kuran sigortacıların genel şartlarında, Side A teminatında üçüncü kişi taleplerine ek olarak sigorta ettiren şirketin veya bağlı şirketinin taleplerinin de sigorta teminatına dahil edildiği görülmektedir. Uygulamada, Side A teminatında sigortacılar sigorta tazminatını sigortalıya ödemek yerine, doğrudan zarar görene ödemektedirler. Söz konusu teminat içeriği ise tazminat ödemesi ve savunma giderleridir¹⁴⁰.

Öğretide mevcut 1971 tarihli bir eserde¹⁴¹ anlatılan, 1971’li yıllarda kullanılan Side A teminatı içerir bir yönetici sorumluluk sigorta sigortasının özelliklerine değinmek isteriz. Söz konusu yönetici sorumluluk sigortası (“*Directors’ and Officers’ Liability Insurance Policy*”) kural olarak yönetici sıfatını haiz her kişi hesabına, yönetici ve müdürlerin görevlerini ifa ederken yaptıkları kusurlu hareketleri nedeniyle ortaya çıkan zararlara ilişkin olarak sigorta sözleşmesi süresi içerisinde ileri sürülen taleplerin tazminini teminat altına alır. Söz konusu sigorta sözleşmesinde yönetici sıfatını haiz kişiler halihazırdaki yöneticiler ve sigorta sözleşmesi süresi içerisinde sigortacıya bildirmek şartı ile yeni atanacak yöneticilerdir. Teminata konu zarar kanun hükümleri ve sigorta sözleşmesi şartları uyarınca sigortalının ödemekle yükümlü olduğu tüm kalemleri kapsamaktadır. Ancak, söz konusu sigorta sözleşmesi kanun uyarınca öngörülen para cezalarına

---

¹³⁸ Sopacı Öztuna, s. 130-133.

¹³⁹ Sopacı Öztuna, s. 132.

¹⁴⁰ Sopacı Öztuna, s. 132.

¹⁴¹ Potter, s. 339-340.

veya kanuna göre sigortalanamaz kabul edilen diğer hususlara ilişkin teminat içermemektedir¹⁴².

Söz konusu sigorta sözleşmesinde “*wrongful act*”, görevi ihmal, hata, yanıltıcı beyan, gerçeğe aykırı beyan veya yöneticinin görevini ifa ederken yaptığı kusurlu hareket olarak tanımlanmıştır. Aşağıda belirtilen talepler söz konusu sigorta sözleşmesi açısından teminat kapsamı dışında bırakılmıştır¹⁴³.

- a. Sigortalıya hakaret etmek ve iftira atmak amacıyla ileri sürülen talepler;
- b. Yöneticinin kanunen hak kazanmadığı kişisel kazançlar elde etmesine dayalı olarak ileri sürülen talepler;
- c. Şirket hissedarlarının ön onayı alınmaksızın yöneticilere yapılan ve bu nedenle de mahkeme tarafından hukuka aykırı nitelendirilen ödemelere ilişkin ileri sürülen talepler;
- d. *The Securities Exchange Act of 1934*¹⁴⁴ ya da benzer herhangi ABD yazılı ve örf ve âdet hukuku uyarınca satın alma veya satın alma işleminden elde edilen kazançların muhasebeleştirilmesi için şirketin menkul kıymetlerinin teminatlar dahilinde satılmasına ilişkin talepler;
- e. Şirkete doğrudan fayda sağlamak amacıyla veya hesap verme yükümlülüğü sonucunda şirketin sermaye menkul kıymetleri ile ilgili işlemlerde bu tür menkul kıymetlerin değerini etkileyecek şekilde gizli bilgilerin kötüye kullanıldığına ilişkin talepler;
- f. Sigortalı yönetici tarafından sigorta sözleşmesinin uygulanması amacıyla yapılan ihlallere, kusurlu hareketlere ilişkin talepler;
- g. Meydana geldiği anda, herhangi geçerli başka bir sigorta sözleşmesi ile teminat altına alınmış zararlara ilişkin talepler;
- h. Sigortalının daha önce yürürlükte olan sigorta sözleşmesi veya sözleşmeleri tahtında tazminata hak kazandığı hususlara ilişkin talepler;

---

¹⁴² Potter, s. 340.

¹⁴³ Potter, s. 341.

¹⁴⁴ <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/chapter-2B> (E.T.: 31.05.2022).

- i. Herhangi bir dava, yargılama ya da kanun yoluna ilişkin olarak yapılan savunmalar nedeniyle meydana gelen ve şirket tarafından sigortalı yönetici lehine tazmin edilecek zararlara ilişkin talepler;
- j. Sigortalının hileli hareketi sonucunda ileri sürülen talepler.

Belirtmek gerekir ki, işbu istisnaların uygulanması amacıyla bir yöneticinin kusurlu hareketinin başka bir yöneticiye atfedilmesi söz konusu değildir¹⁴⁵.

Söz konusu Side A teminatını içerir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi için öngörülen istisnalar uyarınca iç ilişki teminatının açık bir düzenleme ile kapsam dışı bırakılmadığını söylemek yerinde olacaktır.

Diğer taraftan Türk Hukuku uyarınca Yönetici Sorumluluk Sigortası'nda uygulama alanı bulan MSSGŞ'yi Side A Teminatı açısından incelediğimizde, sigorta konusunu düzenleyen MSSGŞ A.1 hükmünde sigortalıya yönetilen taleplere ilişkin teminat sağlandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, geniş bir yorumla MSSGŞ m. A.1 uyarınca Side A teminatının öngörüldüğü söylenebilir. Belirtmek gerekir ki, MSSGŞ A.1 hükmünde teminat kapsamına dahil edilen sigortalıya yöneltilen taleplerin üçüncü kişiler mi yoksa sigorta ettiren tarafından ileri sürülmesi arasında ayırım yapılmamıştır. Hal böyleyken, MSSGŞ uyarınca Yönetici Sorumluluk Sigortası Side A teminatının iç ilişki talebini de kapsadığı sonucuna varılabilir¹⁴⁶.

Sigortacılık sektöründe büyük rol oynayan muhtelif sigorta şirketleri tarafından tanzim edilen yönetici sorumluluk sigortası Sözleşmelerini inlediğimizde, uygulamada çoğunlukla Side A teminatını içerir Yönetici Sorumluluk Sigortasının tercih edildiğini görüyoruz. Söz konusu sözleşmelerde, Side A türünün en tipik özelliğine paralel biçimde sigorta ettiren yöneticinin tabi olduğu şirket olarak belirtilmiştir. Özellikle belirtmek isteriz ki, incelemeye konu sigorta sözleşmelerinde sigortalının kim olduğu ismen ayrıca belirtilmemiş, sözleşme genel şartları tahtında "Sigortalı" tanımı yapılmıştır. Yönetici Sorumluluk

---

¹⁴⁵ Potter, s. 341.

¹⁴⁶ Sopacı Öztuna, s. 133.

Sigortasının niteliği gereği, sigorta teminatının sigorta sözleşmesi boyunca yönetici sıfatını haiz olan her kişi için koruma sağlayacağı düşünüldüğünde, sigorta sözleşmesinde sigortalının ismen zikredilmesinin de mümkün olmayacağını söylemek yerinde olacaktır. Belirtmek isteriz ki, incelemeye konu yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinin uygulanması halinde, sigorta teminatının Side A türünün özelliklerine uygun olarak, pratikte sigorta ettiren şirketin, riziko sonucunda meydana gelen zarara ilişkin taleple karşılaşması yahut zarar talebini karşılaması sonucunda, şirketin işbu zararın tazminini daha sonra sigorta şirketinden talep etmesi şeklinde devreye girdiğini tespit edilmiştir.

1.3.2. Taraf B Teminatı (*Side B-Company Reimbursement Coverage*)

Bu tip yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde kural olarak şirket teminat altına alınmaktadır. Yönetici Sorumluluk Sigortası'nın Side B türünde sigortalı, sigorta sözleşmesini akdeden, sigorta ettiren şirketin bizzat kendisi ya da yavru ortaklığıdır¹⁴⁷. Bu tip Yönetici Sorumluluk Sigortası Sözleşmesinde sigorta primini ödeme borcu şirkettir. Diğer bir deyişle, Side B türünde yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin varlığı halinde hem sigortalı hem de sigorta ettiren, sigorta sözleşmesinin tarafı olan tüzel kişi yani şirkettir. Side B teminatı bakımından yönetici sorumluluk sigortası, Side A teminatından farklı olarak başkası hesabına sigorta olma özelliğini kaybeder¹⁴⁸. Side B teminatı türünde yöneticiye sağlanan sigorta koruması dolaylıdır.

Side B tip yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde sigortalı yöneticinin kusuru ile şirket nezdinde meydana gelen zararlar ödenir. Bu teminat bakımından da aslında sorumluluğu gündeme gelen kişi yöneticinin kendisidir. Ancak, şirket ile yönetici arasında kurulan iş sözleşmesinde yer verilebilen sorumluluktan arî tutma ("*hold harmless*") gibi kayıtlarla, üçüncü kişiler tarafından yöneticinin sorumluluğuna gidildiğinde zararın şirket tarafından karşılanacağı öngörülebilir.

---

¹⁴⁷ Kervankıran, s. 251.

¹⁴⁸ Sopacı Öztuna, s. 137.

Aynı zamanda, şirketin yöneticisini ya da çalışanını üçüncü kişilere karşı sorumluluktan kurtarma yükümlülüğü kanundan da doğabilir. Bu teminat bakımından aslında menfaat sahibi (yani “sigortalı”), malvarlığının pasifindeki artışa yönelik teminatı alan şirkettir

Bu kapsamda, rizikonun yani yöneticilerden kaynaklanan bir zararın meydana gelmesi halinde, yöneticiler tarafından ödenmesi gereken tazminata şirket katlanmakta ve daha sonra şirket bu tazminatı sigorta şirketinden talep etmektedir. Diğer bir deyişle, sigortacı tarafından ödenecek sigorta tazminatını alma hakkına haiz olan taraf şirketin kendisidir. Belirtmek gerekir ki, bu tip sigorta teminatının şirketin kendi sorumluluğunun söz konusu olduğu halleri kapsamadığı ifade edilmektedir¹⁴⁹.

Öğretide mevcut 1971 tarihli bir eserde¹⁵⁰ anlatılan, 1971’li yıllarda kullanılan Side B teminatı içerir bir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin özelliklerine değinmek isteriz. Belirtmek gerekir ki, esasen Side A teminatını içerir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi ile Side B teminatını içerir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi birbirine benzerdir. Side B teminatını içerir yönetici sorumluluk sigortasında sigortacı, yöneticilerin kusurlu hareketi nedeniyle meydana gelen zararlara ilişkin şirket adına tazmin teminatını kapsar. Side B teminatını içerir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde zarar, ilgili kanunlar veya şirket tüzüğü uyarınca şirketin, sigorta sözleşmesinde öngörülen rizikoların meydana gelmesi sonucunda yöneticinin tazmini gereken zararlar olarak tanımlanmıştır. Söz konusu Side B teminatı için iki istisna öngörülmüştür. Meydana geldiği anda, herhangi geçerli başka bir sözleşme ile teminat altına alınmış zararlara ilişkin talepler ile sigortalının daha önce yürürlükte olan sözleşme veya sözleşmeler tahtında tazminata hak kazandığı hususlara ilişkin talepler Side B teminatı kapsamı dışında tutulmuştur¹⁵¹.

---

¹⁴⁹ Korkmaz, s. 1829.

¹⁵⁰ Potter, s. 342-344.

¹⁵¹ Potter, s. 343.

Yönetici Sorumluluk Sigortası sözleşmesinde Side B teminatının varlığı şu durumda önem teşkil edecektir. Side B teminatını kapsamayan bir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde sigorta ettiren şirketin, yöneticinin hareketi nedeniyle zarara uğrayan üçüncü kişinin zararını tazmin etmiş olması halinde, sigortalının sigortacıya karşı talebinin akıbeti belirsiz olacaktır. Zira yönetici sorumluluk sigortasında, sigortacıdan talepte bulunabilecek taraf sigorta ettiren değil sigortalıdır. Böyle bir durumda, zarar gören üçüncü kişiye ödeme yapan sigorta ettiren şirketin sigortacıya karşı talep hakkı olmayacaktır. Diğer taraftan, üçüncü kişinin zararı tazmin edildiğinden sigortalı yöneticinin de sigorta şirketinden talep hakkı söz konusu olmayacaktır. Böyle bir durumun önüne geçmek için yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesine Side B teminatının eklenmesi yerinde olacaktır.

1.3.3. Taraf C Teminatı (*Side C- Securities Entity Coverage*)

Side A ve Side B teminatlarına ilave olarak, bu tür Yönetici Sorumluluk Sigortası'nda hem şirketin sorumluluğunu hem de yöneticilerin sorumluluğunu sigortalayan bir üçüncü tür söz konusudur. Öğretide şirketin kendisi için teminat olarak da nitelendirilen bu teminat, Almanya'da yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde "*Entity-Deckung*" olarak, Anglo- Sakson sisteminde Side C olarak isimlendirilir¹⁵². Bu tür koruma şirket veya varlık (*entity*) koruması olarak da anılmaktadır. Taraf C teminatı, davada bireysel bir yöneticinin adının geçip geçmemesine bağlı olmaksızın şirketin sorumluluğu açısından doğrudan bir koruma sağlamaktadır. Diğer bir deyişle, bu tür teminatta bireylerin korunması şirketlerin korunması olarak tezahür etmiştir. Söz konusu sigorta koruması, uygulamada hisse opsiyonları, hisse alım satımı, finansal bildirimler gibi eylemleri ilişkin menkul kıymetler ihlallerini kapsamaktadır¹⁵³.

---

¹⁵² Sopacı Öztuna, s. 141.

¹⁵³ Çelebi Can, s. 45.

Almanya’da tanzim edilen yönetici sorumluluk sigortaları sözleşmelerinde nadiren tercih edilen Side C teminatı, “*Şirket Kıymetli Evrakının Korunması*” olarak isimlendirilen formda sağlanır. Şöyle ki, bir sigortalının şirkete karşı kıymetli evrak zararları için tazminat talebinde bulunduğu durumlarda Side C sigorta teminatı devreye girecektir. Burada, kıymetli evrak zararlar olarak ifade edilen, sigortalı teşebbüs tarafından tedavüle çıkarılan kıymetli evrakların alımından veya satımından doğan ve kıymetli evrak ticaretine ilişkin hükümlerin ihlalleriyle ilişkili olarak meydana gelen zararları ifade eder. Söz konusu kıymetli evrak kapsamına hisse senedi, borç senetleri, katılma senedi, intifa senedi veya sigortalı şirkette üyeliğe ilişkin bir hakkı, oy hakkını, rüçhan hakkını belgeleyen her türlü evrak girebilir. Önemle belirtmek gerekir ki, Side C teminatının uygulanması için aynı zamanda sigortalı kişinin sorumluluğu aranmaz¹⁵⁴.

Belirtmek gerekir ki, Side C teminatı uygulamada henüz etkin olarak kullanılmamaktadır. Yalnızca hisse senetlerine ilişkin olarak şirket aleyhine ileri sürülen talepler için öngörülen bu teminatın, uygulamasını da arttırmak adına ek klozlarla genişletilmesi düşünülebilir. Şirketin istihdam eden sıfatını da göz önüne aldığımızda, iş akdine ilişkin talepler açısından Side C teminatını genişletecek nitelikte ek teminatlar da sağlanabilir¹⁵⁵.

---

¹⁵⁴ Sopacı Öztuna, s. 142.

¹⁵⁵ Sopacı Öztuna, s. 142.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTA SÖZLEŞMESİ VE SÖZLEŞMEDEKİ TEMİNATIN KAPSAMI

2.1. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI VE İLGİLİLER

2.1.1. Sigortacı

Sigorta sözleşmesinin taraflarından biri sigortacıdır. Sigorta sözleşmelerinde sigorta teminatı sağlama edimi üstlenen taraf sigortacıdır. Diğer bir ifadeyle sigortacı, belli bir prim karşılığında sigorta ettirene, rizikonun gerçekleşmesi halinde sözleşme ile üstlendiği edimi ifaya borçlu kişidir¹⁵⁶.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu¹⁵⁷'nin "*Tanımlar*" başlıklı 2/ö maddesi uyarınca sigorta şirketi, "*Türkiye'de kurulmuş sigorta şirketi ile yurt dışında kurulmuş sigorta şirketinin Türkiye'deki teşkilâtını, ifade eder.*" İlgili Kanunu'nun 3. maddesinin 1. fıkrası uyarınca; "*Türkiye'de faaliyet gösterecek sigorta şirketleri ile reasürans şirketlerinin anonim şirket veya kooperatif şeklinde kurulmuş olması şarttır. Sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri, sigortacılık işlemleri ve bunlarla doğrudan bağlantısı bulunan işler dışında başka işle iştigal edemez*"¹⁵⁸. Ek olarak belirtmek isteriz ki, 2007/12467 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 1. maddesi uyarınca, "*yabancı sigorta şirketleri ile yabancı reasürans şirketleri, Türkiye'de ancak şube açmak suretiyle faaliyet gösterebilir.*"¹⁵⁹.

Sigortacılık Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca; "*sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri, faaliyete geçebilmek için, faaliyet göstermek istedikleri her bir sigorta branşında Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu'ndan (SEDDK) ruhsat almak zorundadır. Alınan ruhsatlar, ticaret siciline tescil ve*

---

¹⁵⁶ Ulaş, s. 14-15; Kara, s. 256.

¹⁵⁷ T.C. Resmi Gazete, 14.06.2007, Sayı: 26552.

¹⁵⁸ Tamer Bozkurt, Sigorta Hukuku, İstanbul, 2018, s. 22.

¹⁵⁹ T.C. Resmi Gazete, 03.08.2007, Sayı: 26602.

*Ticaret Sicil Gazetesi ile Türkiye çapında dağıtımı yapılan ve tiraj bakımından ilk on sırada yer alan günlük gazetelerden ikisinde ilan ettirilir. İlgili madde uyarınca sigorta şirketleri hayat ve hayat dışı sigorta gruplarından sadece birinde faaliyet gösterebilir*¹⁶⁰. Yönetici sorumluluk sigorta sözleşmesi açısından, 2007/1 numaralı Sigorta Branşlarına İlişkin Tebliğ¹⁶¹'nin Sigorta Branşları adlı 1 numaralı ekinin ("Ek I: Sigorta Branşları") I- Hayat Dışı Grubu'nun, Birden Fazla Branş İçin Verilen Ruhsat Tanımları Bölümünün VI. Sorumluluk Sigortaları Kısımının, 13. Genel Sorumluluk branşında ruhsatı olan sigorta şirketleri yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi kurabilecektir.

Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin taraflarından biri de sigorta şirkettir. Yönetici sorumluluk sigortasında sigortacı, prim karşılığında rizikoların gerçekleşmesi sonucunda sigorta teminatı sağladığı şahıslara sözleşmede belirlenen sigorta bedelini ödemeyi üstlenen ruhsatlı sigorta şirkettir¹⁶². Bu bağlamda,

---

¹⁶⁰ Türk hukuku uyarınca yalnızca sigortacılık yapmak üzere kurulmuş anonim şirketler, ruhsata sahip oldukları branşlarda sigorta teminatı taahhüdünde bulunabilirler. Bu durumda ruhsatsız bir sigorta şirketi ile yapılan sigorta sözleşmesinin akıbetinin de sorgulanabilir. Böyle bir durumda sigorta ettirenin, şirketin ruhsata sahip olmadığını bilip bilmediğine göre ayırım yapmak gerekecektir. TTK m. 1401 f. 2 uyarınca, ruhsatsız bir şirket ile onun bu durumunu bilerek yapılan sigorta sözleşmeleri hakkında TBK'nın kumar ve bahse ilişkin 604'üncü ve 605'inci maddeleri uygulanır. TBK'nın 604. maddesinin 1. fıkrasına göre "Kumar ve bahisten doğan alacak hakkında dava açılmaz ve takip yapılamaz". Bu hüküm uyarınca, alacaklının alacak hakkı bulunmasına rağmen, bu alacak hakkı için dava ve takip hakkı bulunmamaktadır. Alacak hakkı, kural olarak alacaklıya, borçlanılan edimi borçludan dava ya da cebri icra yolu ile talep ve takip hakkı bahsetmektedir. (Bkz: M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, 19. Baskı, İstanbul 2019, s. 19). Ancak, hukuk düzeni bazı durumlarda alacaklıya, borçlanılan edimi ifa etmesi için borçluyu dava veya cebri icra yoluyla zorlama hakkı vermemiştir. Bu tür borçlar, "eksik borç" ya da "tabii borç" olarak nitelendirilmektedir. (Bkz.: Gökhan Şahan, Eksik Borçların İleri Sürülmesinin Hukuki Niteliği, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 15, 2020, s. 402). TBK m. 605 f. 2 uyarınca borçlu, kumar ve bahis borcunu kendi isteği ile ödemişse bunu geri alamaz. Fakat kumar ve bahsin usulüne göre yürütülmemesi, beklenmedik bir olayla veya diğer tarafın fiiliyle engellemesi halinde ya da diğer tarafın kumar ve bahise hile karıştırması durumunda, isteyerek yapılan ödeme geri alınabilir (Bkz.: Şahan, s. 405). Ruhsatsız bir sigorta şirketi ile bu durum bilerek yapılan sözleşmeler, eksik borç doğuran sözleşmelerden kumar-bahis esaslarına tabi olacak ve sigortacının sigorta sözleşmesinden doğan borcunu ifa etmesi halinde sözleşme geçerli sayılacaktır. Ancak sigortacının borcunu ifa etmediği durumda, sigorta ettiren sigortacıyı hukuken ifaya zorlayamayacaktır. Sigortacının ruhsatsız olduğunu bilmeyerek akdedilen sigorta sözleşmeler geçerli kabul edilecektir. Bkz.: Emine Yazıcıoğlu/Zehra Şeker Ögüz, Sigorta Hukuku, 4. Baskı, İstanbul, 2021, s. 27.

¹⁶¹ T.C. Resmi Gazete, 11.07.2007, Sayı 26579. Kanun'un güncel tam metni için bkz. www.mevzuat.gov.tr (E.T.: 16.06.2022).

¹⁶² Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 173.

yönetici sorumluluk sigortasında, sigortacı sıfatıyla sigorta şirketi hukuki açıdan riski taşıyan taraftır.

Ayrıca belirtmek isteriz ki, Sigortacılık Kanunu'nun 15. maddesi uyarınca, “Türkiye’de yerleşik kişiler, Türkiye’deki sigortalanabilir menfaatlerini yalnızca Türkiye’de faaliyet gerçekleştiren sigorta şirketlerine” sigorta yaptırabilmektedirler. Hükmün ikinci fıkrasında ise, yurtdışında yaptırılacak sigorta sözleşmeleri düzenlenmiştir.¹⁶³ Ancak yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi bu fıkra kapsamına girmemektedir. Dolayısıyla işbu sözleşme yurtdışında yaptırılmayacaktır. Bununla beraber uygulamada bu düzenleme fronting¹⁶⁴ yoluyla aşılmaktadır.

2.1.2. Sigorta Ettiren

Sigorta ettiren, sigorta sözleşmesini sigortacı ile kuran,¹⁶⁵ kendisi veya üçüncü kişi için sigorta teminatı tesis eden ve prim ödeme borcunu üstlenen kişidir¹⁶⁶.

TTK, “sigorta ettiren” olmanın koşullarını, zarar sigortalarında ve can sigortalarında ayrı ayrı düzenlemiştir. Zarar sigortalarının, “Mal Sigortaları” başlığı altında, aktif zarar sigortası yaptırmanın koşulunu TTK m. 1453 f. 1’de düzenlemiştir. Söz konusu hüküm uyarınca bir rizikonun gerçekleşmemesinde

---

¹⁶³ Ayrıntılı bilgi için bkz. F. Dilek Kabukçuoğlu Özer, Sigortacılık Kanunu Şerhi, İstanbul, 2012, s. 213-222.

¹⁶⁴ Ünan, Şerh Cilt I, s. 50.; “Bazen Türk sigorta şirketleri, Türklere ait yurt dışımda bulunan değerleri ve sigortaya konu olabilecek hususları sigortalarken, yerel kurallara ters düşmemek için yerel bir sigorta şirketini “fronter” olarak kullanmakta ve kendileri reasürör konumunda olmaktadır. Yerel sigorta şirketi ya sadece komisyon almakta ve riski % 100 oranında Türk şirkete (reasürans yoluyla) devretmekte ya da bunun yerine çok küçük bir kısmını (mesela % 1’ini) kendi üzerinde bulundurmakta ve gerisini Türk sigorta şirketine (yine reasürans yoluyla) aktarmaktadır. Bu gibi bir durumda reasürans ilişkisine Türk hukuku uygulandığı takdirde, yabancı yerel sigorta şirketi, tıpkı bir tüketici gibi (ele aldığımız olasılıkta reasürör olarak hareket eden) Türk sigortacıya karşı korunacaktır.”

¹⁶⁵ Ulaş, s. 40.

¹⁶⁶ Zehra Şeker Öğüz, Sözleşme Öncesi İhbar Görevi, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018, s. 58; Ünan, Şerh Cilt I, s. 13; Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 174.

menfaati¹⁶⁷ bulunanlar, bu menfaatlerini sigorta sözleşmesiyle sigorta güvencesi altına alabilirler¹⁶⁸.

Zarar sigortalarının “pasif sigortası” na ait hükümleri ise “sorumluluk sigortaları” başlığı altında düzenlenmiştir. Sorumluluk sigortasının tanımlandığı TTK m. 1473 f. 1 hükmünden, “*sigorta ettirenin sigorta sözleşmesinde öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile sigorta sözleşmesi içinde gerçekleşen bir olay nedeniyle*” sorumlu olması diğer bir deyişle sigorta ettirenin mal varlığında bir sorumluluk doğması gerektiği anlamı çıkarılmalıdır¹⁶⁹.

Kanun koyucu sigorta ettiren açısından sigorta sözleşmesinin kurulmasına ilişkin özel bir ehliyet şartı öngörmemiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanun¹⁷⁰ uyarınca fiil ehliyetini haiz ve reşit olan herkes sigorta sözleşmesi akdedebilir¹⁷¹. Sigorta ettiren gerçek kişi de tüzel kişi de olabilir.

Sigorta sözleşmesinden doğan borçlar ve haklar da özellikle sigortacının rizikoyu üstlenmesini isteme hakkı kural olarak sigorta ettirene aittir. Fakat bazı hallerde bu hak başka şahsa devredilebilir. Böyle bir durumda sigorta tazminatını talep etme hakkı menfaat sahibi olan kişiye geçer. Buna başkası lehine (hesabına) sigorta denmektedir¹⁷². Yönetici sorumluluk sigortasında sigorta ettiren, yöneticinin veya müdürün tabi olduğu şirkettir. Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde sigorta yaptıran şirket, organlarının ve yöneticilerinin özel sorumluluk halleri tahtında doğabilecek sorumluluğu kendi adına, yöneticiler ve organ üyeleri hesabına sigorta

---

¹⁶⁷ Kender, TTK m. 1453’ün birinci fıkrasındaki ifadeyi eleştirmiştir. Kender’e göre Kanun’da “sigorta edilen menfaat” kavramı gerçek anlamında kullanılmamıştır. Hükmün şöyle anlaşılması yerinde olacaktır; sigorta ettiren rizikonun gerçekleşmesi ile menfaati ihlal edilen ve bunun sonucunda zarar gören şahıstır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kender, s. 247-251.

¹⁶⁸ Kender, s. 247.

¹⁶⁹ Kender, s. 250.

¹⁷⁰ T.C. Resmi Gazete, 08.12.2011, Sayı 24607. Kanun’un güncel tam metni için bkz. www.mevzuat.gov.tr (E.T.: 16.06.2022).

¹⁷¹ Şaban Kayıhan, Özcan Günergök, Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri, 5. Baskı, İstanbul 2020, s. 116.

¹⁷² Başkası lehine sigorta TTK m. 1454 çerçevesinde tesis edilmektedir.

ettirdiği için yönetici sorumluluk sigortası başkası hesabına sigorta niteliğindedir¹⁷³.

Başkası hesabına sigorta niteliğinde olan yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde, sigorta ettiren sıfatı özel hukuk tüzel kişisine aittir. Bu tüzel kişi uygulamada genellikle anonim veya limited şirket yapısında olmaktadır. Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde şirket hem prim borcunu üstlenir hem de kural olarak tasarruf hakkı kendisinde olduğu için sözleşmenin içeriğini belirleme, sözleşme içeriğinde değişiklik yapma yetkisine sahiptir¹⁷⁴. Belirtmek gerekir ki, hali hazırda uygulamada yöneticinin şahsen, kendi lehine yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi akdetmesi mümkün değildir¹⁷⁵.

2.1.2.1. Sigorta Ettirenin Sözleşme Öncesi İhbar Görevi

TTK m. 1435'te sigorta ettirenin ihbar görevi hüküm altına alınmıştır¹⁷⁶. Söz konusu hüküm ile sigorta ettiren, sigorta sözleşmenin yapılması sırasında bildiği veya bilmesi gerekli önemli hususların tamamını sigortacıya bildirmekle yükümlü kılınmıştır. Yine işbu hüküm ile önemli husus kavramı açıklanmış olup, *“sigortacıya hiç bildirilmeyen veya eksik ya da yanlış bildirilen hususların sözleşmenin yapılmamasını veya değişik şartlarda yapılmasını gerektirecek nitelikte olması halinde önemli kabul edileceği belirtilerek devamında da sigortacı tarafından yazılı veya sözlü olarak sorulan hususların aksi ispatlanıncaya kadar önemli sayılacağı”* hüküm altına alınmıştır.

Birden fazla sigorta ettiren olması halinde de her bir sigortalı ihbar yükümlüsü olmaktadır¹⁷⁷.

---

¹⁷³ Sopacı Öztuna, s. 109.

¹⁷⁴ Sopacı Öztuna, s. 110.

¹⁷⁵ Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 174.

¹⁷⁶ TTK m. 1453 f. 3 uyarınca işbu hüküm nispi emredici nitelikte olup, sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar aleyhine değiştirilemeyecektir.

¹⁷⁷ Şeker Ögüz, s. 58.

2.1.2.2. Sigorta Ettirenin Sözleşme Öncesi İhbar Görevine İlişkin Bildiriminin Muhatabı

Sözleşme öncesi ihbar görevinin öncelikli muhatabı sigortacıdır¹⁷⁸. Ancak sigorta sözleşmesinin aracılar vasıtasıyla akdedildiği durumlarda muhatabın kim olacağı ve bildirim geçerliliği ayrıca değerlendirilmelidir¹⁷⁹.

2.1.3. Sigortalı

Sigortalı, sigorta sözleşmesi ile kendisine teminat sağlanan, sigorta sözleşmesinden doğan haklardan yararlanan kişidir¹⁸⁰. Evvelce açıkladığımız gibi yönetici sorumluluk sigortası, başkası hesabına sigorta niteliğindedir. Başkası hesabına sigortalarda, sigortalı sıfatı ile sigorta ettiren sıfatı farklı kişilerdedir.

Yönetici sorumluluk sigortasında ise sigortalı, sigorta ettiren şirketteki ve bağlı şirketlerdeki yöneticiler ve müdürlerdir. Bu sigorta türünde sigortalı, “*şirkette ve bağlı ortaklıklarda görev yapan yöneticiler, müdürler, çalışanlar, murahhas üyeler, sözleşme döneminde emekli olan yönetim kurulu üyesi, yönetici, müdür veya çalışanlardır*”. Side A teminatını¹⁸¹ içerir sözleşmelerde, sigortalı kişilerin isimleri genellikle belirtilmez. Zira, sigortalı kişilerin isimlerinin sigorta sözleşmesinde belirtilmesi halinde, her kişi değişikliği halinde sigorta sözleşmesinde de değişiklik yapmak gerekecektir. Söz konusu değişiklik ihtimali uygulamada iki açıdan zorluk yaratabilir. Birincisi, şirketlerin hacmi ve yönetici kadrosu büyüklüğü göz önüne alındığında, bu değişiklikleri zamanında yapmak uygulamada oldukça güçlük yaratabilir. İkinci olarak, sigortalı değişikliklerinin bildirimleri ve sigorta sözleşmesine işlenmesi sırasındaki aksaklıklar nedeniyle teminatsız kalınması riski de söz konusu olabilir¹⁸². Bu sebeplerle, yönetici sorumluluk sigortası

---

¹⁷⁸ Şeker Öğüz, s. 78, 80.

¹⁷⁹ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Şeker Öğüz, s. 80 vd.

¹⁸⁰ Kender, s. 252; Can, Türk Özel Sigorta Hukuku, s. 34.

¹⁸¹ Bkz. bölüm: 1.3.1

¹⁸² Sopacı Öztuna, s. 122.

sözleşmesinde, sigortalıların sözleşmede ismen belirtilmemesi isabetli olmuştur. Uygulamada, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri kapsamında sigortalı olan yöneticilerin değişmesi halinde bu değişikliğin sigorta şirketine bildirilmesi gerekip gerekmediği hususunun da ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Kanaatimizce, şirket hacimlerinin büyüklüğü ve yöneticilerin görece sayıca çokluğu nedeniyle, sigorta ettiren için her bir değişikliğe ilişkin bildirim yükümlülüğü öngörmek pratik olarak sürecin takibini zorlaştırabilir. Kanaatimizce uygulamada, yönetici değişikliğinin neden olacağı sorunların önüne geçmek adına sigorta tazminat talebi söz konusu olduğunda talebin muhatabı kişinin şirket ile olan ilişkisi çerçevesinde sigortalı kişilerden sayılıp sayılmayacağına sigorta sözleşmesi ve talebin muhatabı ile şirket arasındaki iş sözleşmesi ve talebin muhatabının görev tanımının kapsamı değerlendirilmelidir.

Belirtmek gerekir ki, şirket hissedarları kural olarak sigortalı sıfatını haiz değildir. Yönetici sorumluluk sigortasında hem yönetici hem hissedar olan kişi için sigortalı sıfatı yönetici kimliği ile yaptığı işlemler için geçerli olacaktır¹⁸³.

Her ne kadar, yönetici sorumluluk sigortasında başkası lehine sigorta söz konusu olsa da sigorta tazminatı, sigortalının kendisine değil kendisi nedeniyle zarar gören tarafa ödenmektedir. Bu kapsamda, yönetici sorumluluk sigortası genel sorumluluk sigortasına kıyasen iki esaslı farka sahiptir. Birincisi, bu sigorta türünde sigorta ettiren şirketin kendisidir, yönetici değildir. İkincisi de sigorta teminatı, sigortalı yöneticinin malvarlığını korurken, prim ödeyen şirketin malvarlığına yönelik bir teminat sağlamaz¹⁸⁴.

2.1.4. Acente

Sigortacılık Kanunu'nda sigorta aracıları acente ve broker olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. TTK m. 102 f. 1 uyarınca acente, “*ticari mümessil, ticari vekil, satış*

---

¹⁸³ Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 174.

¹⁸⁴ Çelebi Can, s. 114.

memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimse” olarak tanımlanmıştır. Söz konusu maddenin 3. fıkrasında sigorta alanına ilişkin özel hükümler saklı tutulmuştur. Sigortacılık Kanunu m. 23 f. 18 hükmünde, TTK hükümlerine atıf yapılmış olup özel düzenleme bulunmadığı hallerde TTK’nın acentelere ilişkin hükümlerinin sigorta acenteleri hakkında da uygulanacağı öngörülmüştür. Kanaatimizce, özel düzenleme bulunmadığı hallerde TTK’nın acentelere ilişkin hükümlerinin uygulanmayacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Kanundaki tanıma paralel olarak sigorta acenteleri de sigorta akdi yapan veya sadece aracı olarak faaliyet gösteren olmak üzere ikiye ayrılmıştır¹⁸⁵.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’nun 2. maddesinin “Tanımlar” başlıklı kısmında acente, *“ticarî mümessil, ticarî vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tâbi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak muayyen bir yer veya bölge içinde daimî bir surette sigorta şirketlerinin nam ve hesabına sigorta sözleşmelerine aracılık etmeyi veya bunları sigorta şirketleri adına yapmayı meslek edinen, sözleşmenin akdinden önce hazırlık çalışmalarını yürüten ve sözleşmenin uygulanması ile tazminatın ödenmesinde yardımcı olan kişi”* olarak tanımlanmıştır. Acente gerçek veya tüzel kişi olabilir¹⁸⁶.

Sigorta Acenteleri Yönetmeliği¹⁸⁷ ’nin 2. maddesinin birinci fıkrasının a bendinde ise acente kavramı, *“Sigortacılık Kanunu m. 2/1, m’de tanımlanan gerçek veya tüzel kişi sigorta acentesi”* olarak ifade edilmiştir.

---

¹⁸⁵ Kender, s. 141.

¹⁸⁶ Sigortacılık Kanunu m. 23: *“Sigorta acenteliği gerçek veya tüzel kişilerce yapılır.”*

¹⁸⁷ T.C. Resmi Gazete, 22.04.2014, Sayı 28980.

Acentelik yapmanın şartları Sigortacılık Kanunu'nun 23. maddesinde düzenlenmiştir¹⁸⁸. Söz konusu madde ile acentelik kurumu ayrıntılı olarak irdelenmiştir. Acenteliğin kanunda bu şekilde ayrıntılı olarak düzenlenmesi kanımızca önemlidir. Zira sigorta sözleşmeleri kurulurken acenteler sigorta ettirene sözleşmenin şartlarına ilişkin olarak gerçeğe ve hukuka uygun bilgi vermekle ve hukuka uygun olarak sözleşme belgelerini düzenlemekle yükümlüdürler.

Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmeliğin¹⁸⁹ 7. maddesi¹⁹⁰ uyarınca, “*sigorta sözleşmesinin kurulması ve devamı sırasında bilgilendirme yükümlülüğünün gereği gibi yerine getirilmemiş olması veya sigortacıya ilişkin yanıltıcı bilgi verilmiş veya bilgilendirme metni gerçeğe aykırı şekilde düzenlenmiş ve bu durumlardan biri sigorta ettirenin sigorta sözleşmesini akdetme kararında etkili olmuş ise sigorta ettiren varsa uğradığı zararın tazmini talep edebilir*”. Acenteler, söz konusu 7. madde uyarınca bilgilendirme yükümlülüğünün ihlali nedeniyle de sorumlu olabileceklerdir¹⁹¹.

Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri açısından, sigorta ettiren şirketlerin hacmini ve teminat kapsamına alınan rizikoların niteliğini de göz önüne aldığımızda, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinin kurulması açısından acentelerin rolünün yadsınamaz olduğu görüşündeyiz.

Sigorta acenteleri ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan ilki sözleşme yapma yetkisine sahip olan acenteler olup sigorta şirketi adına sigorta sözleşmesi akdedebilmektedirler. Bir diğer grup acente ise sigorta sözleşmesine aracılık

---

¹⁸⁸ Acentelik yapmanın şartlarına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Kender, s. 142-152.

¹⁸⁹ T.C. Resmi Gazete, 14.02.2020, Sayı 31039.

¹⁹⁰ “Bilgilendirme yükümlülüğünün gereği gibi yerine getirilmemesi

Madde 7 – (1) Sigorta sözleşmesinin kurulması ve devamı sırasında; bilgilendirme yükümlülüğü gereği gibi yerine getirilmemiş veya sigortacı hakkında yanıltıcı bilgi verilmiş veya Bilgilendirme Metninde yer alan bilgiler gerçeğe aykırı şekilde düzenlenmiş ve bu hâllerden herhangi biri sigorta ettirenin kararına etkili olmuş ise sigorta ettiren sigorta sözleşmesini feshedebileceği gibi, varsa uğradığı zararın tazminini de talep edebilir.”

¹⁹¹ Kender, s. 145. TTK'da bildirim yükümlülüğüne aykırılığın tazminat yükümlülüğü doğurduğu düzenlenmemiştir ancak görüldüğü üzere yönetmeliğin 7. maddesinde sigorta ettirenin tazminat talep edebileceği hüküm altına alınmıştır. Kanunda bir tazminat ödeme yükümlülüğü bulunmamasına rağmen yönetmelik ile tazminat yükümlülüğü doğuran kurucu bir düzenleme getirilmesi böyle bir düzenlemenin ancak kanun ile yapılabilecek olması sebebiyle eleştirilmektedir.

etmeye yetkili olan acentelerdir. Bu grubun sigortacı nam ve hesabına sigorta sözleşmesi akdetme yetkisi bulunmamaktadır¹⁹².

2.1.5. Broker

Türk Hukuku'nda sigorta brokerliği 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ve Sigorta ve Reasürans Brokerliği Yönetmeliği¹⁹³ ile düzenlenmiştir. Sigortacılık Kanunu'nun 2.maddesinin 1. fıkrasının d) bendinde broker, *“sigorta veya reasürans sözleşmesi yaptırmak isteyenleri temsil ederek, bu sözleşmelerin yaptırılacağı şirketlerin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak ve teminat almak isteyen kişilerin hak ve menfaatlerini gözeterek sözleşmelerin akdinden önceki hazırlık çalışmalarını yürütmeyi ve gerektiğinde sözleşmelerin uygulanmasında veya tazminatın tahsilinde yardımcı olmayı meslek edinen kişi”* olarak tanımlanmaktadır.

Kanun koyucunun madde metninde “temsil ederek” ifadesini kullanmış olması öğretide, temsilin ancak hukuki muamelede söz konusu olabileceği ancak brokerin bir kimseyi temsil ederek o kimse adına hukuki muamele yapmaması gerekçesiyle eleştirilmiştir¹⁹⁴. Öğretide yer alan bir görüşe göre bu yönüyle, brokerlik kurumunun Türk hukuku açısından hukuki niteliği tellallıktır¹⁹⁵. Buna karşın, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda broker; *“Sigorta veya reasürans sözleşmesi yaptırmak isteyenleri temsil ederek, bu sözleşmelerin yaptırılacağı şirketlerin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak ve teminat almak isteyen kişilerin hak ve menfaatlerini gözeterek sözleşmelerin akdinden önceki hazırlık çalışmalarını yürütmeyi ve gerektiğinde sözleşmelerin uygulanmasında veya tazminatın tahsilinde yardımcı olmayı meslek edinen kişi”* olarak tanımlanmıştır. Kanaatimizce, brokerlik kurumu niteliği gereği tellallık ile benzer özellikler

---

¹⁹² Kender, s. 142.

¹⁹³ T.C. Resmi Gazete, 27.05.2015, Sayı 29368.

¹⁹⁴ Kender, s. 153.

¹⁹⁵ Kender, s. 153.

gösterse de söz konusu hükmün açık ifadesi uyarınca sigorta ettirenin temsilcisi olduğu sabittir ve bu yönüyle tellallıktan ayrılır.

Belirtmek gerekir ki, Sigorta ve Reasürans Brokerliği Yönetmeliği'nin 13.maddesinin birinci fıkrası uyarınca, “*brokerler, mesleki faaliyetlerinden dolayı verebilecekleri zararlara karşı mesleki sorumluluk sigortası yaptırır. Mesleki sorumluluk sigortası olmaksızın brokerlik faaliyetinde bulunamaz*”.

Belirtmek gerekir ki, yönetici sorumluluk sigortasının niteliği gereği yönetici sorumluluk sigortası piyasaları, sigorta ürününün alıcısının (sigorta ettiren) ve satıcısının da (sigorta şirketi) alanlarında uzman kuruluşlar olduğu özellikli piyasalardır. Bu noktada alanında uzmanlaşmış brokerlerin yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin oluşumuna ve satın alınmasına katkısı büyüktür¹⁹⁶. Belirtmek isteriz ki, uygulamada sigorta şirketleri yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesine ilişkin reasürans sözleşmelerini de reasürans sözleşmesi kurmaya ilişkin faaliyet ruhsatı olan brokerler aracılığıyla kurmaktadır. Ancak burada brokerler temel yönetici sorumluluk sigortası ilişkisinden farklı olarak, temel sigorta sözleşmesi ilişkisinde sigortacı sıfatını haiz olan sigorta şirketini temsil etmektedir.

Uygulamada genel olarak sigortacılar herhangi bir şirket tarafından satın alınan sigorta bedelini yükseltmek istemez. ABD uygulamasında genel olarak, tek bir sigortacı tarafından sağlanabilecek en yüksek limitin 50 milyon dolar olduğu tespit edilmiştir. İlaveten 2005 yılında hiçbir sigorta şirketinin 25 milyon dolardan daha geniş bir sigorta teminatı sunmadığını ve sigorta sözleşmelerinin çoğunun 10 milyon dolar ya da daha limitli olduğu tespiti yapılmıştır¹⁹⁷. Bu sınırlamalar nedeniyle, sigorta ettiren şirketler hedefledikleri kümülatif sigorta tutarını elde

---

¹⁹⁶ Tom Baker/Sean J. Griffith, Predicting Corporate Governance Risk: Evidence from the Directors' & Officers' Liability Insurance Market, The University of Chicago Law Review, Volume: 74, 2007, s. 502.

¹⁹⁷ Baker/Griffith, s. 504'ten naklen “*Source: Tillinghast, 2005 Survey at 29 table 17C (cited in note 2) (2005 data). We derived the "Mid Cap" category as a weighted average of three market capitalization classes reported by Tillinghast*”.

edebilmek için birden fazla yönetici sorumluluk sigortası satın almak durumunda kalmışlardır. Bu sebeple akdedilen sigorta sözleşmeleri “*Kuleler (Towers)*” şeklinde ortaya çıktığı belirtilmektedir. Diğer bir deyişle, ayrı sigorta sözleşmesi katmanları, hedeflenen toplam sigorta teminatına ulaşmak için kümelenmiştir. Şöyle ki, yönetici sorumluluk sigortası kulesinin orta katmanı, “*temel poliçe (primary policy)*”, söz konusu sigorta teminatını sunan sigorta şirketi ise “*temel sigortacı (primary insurer)*” olarak isimlendirilmektedir. Bu kurguda, temel sigortacılar sigorta ettirenle en yakın ilişkisi olan kişilerdir. Zira, riziko meydana geldiğinde tazmin talebine ilk yanıt veren ve ödeme yükümlülüğüne maruz kalma ihtimali en yüksek olan bu sigorta şirkettir. Dolayısıyla, diğer katmanlarda kalan sigorta şirketlerine kıyasen daha yüksek prim talep etmesi beklenmektedir. Kanaatimizce, yönetici sorumluluk sigortası açısından burada müşterek sigorta (koasürans) çeşitlerinden açık koasüransın varlığından söz etmek mümkün olacaktır. Müşterek (birlikte) sigorta, birlikte hareket etme iradesine sahip iki veya daha fazla sigortacının, aynı çıkarı aynı rizikoya karşı her bir sigortacı belirli bir oranda teminat yükümlülüğü üstlenmek üzere sigortalamalarıdır ve TTK m. 1465 hükmünde düzenlenmiştir¹⁹⁸. Kanaatimizce, yönetici sorumluluk sigortasının “*Kuleler (Towers)*” şeklinde kurulan sigorta sözleşmeleri açık koasürans olarak nitelendirilmesidir. Zira açık koasürans olarak adlandırılan sigortalarda, sigortacıların her birinin taraf olduğu sigorta sözleşmeleri birbirinden bağımsız fakat aynı zamanda bağlantılıdır. Açık koasürans sigortalarda, sigortacılarından her biri rizikonun belirli bir kısmını üstlenirler ve buna riskin yatay paylaşımı denir. Sigorta primi de buna paralel olarak sigortacıların rizikoyu üstlenme oranlarına göre belirlenir¹⁹⁹.

Temel sigorta sözleşmesi piyasada az sayıda şirket tarafından yönlendirilmekte olup, AIG ve Chubb bur şirketlerden en fazla ön plana çıkanlardır²⁰⁰.

---

¹⁹⁸ Ünan, Şerh Cilt II, s. 175-177.

¹⁹⁹ Ünan, Şerh Cilt II, s. 175-177.

²⁰⁰ Baker/Griffith, s. 504-505. 2005 istatistiklerine göre AIG ve Chubb, prim hacmine göre ABD piyasasının tamamının %53’ünü, poliçe sayısı olarak da piyasasının %36’sını kontrol etmektedir.

Kulede daha üst katmanda olan Excess Sigortacıları sigorta tazminatından katman esasına (*layer by layer basis*) göre sorumlu olacaklardır. Diğer bir deyişle temelinde yatan her bir sigorta sözleşmesinin limitleri tazminat ödemeleriyle tüketilmiş olacaktır. Bu çeşit sözleşmeler tipik olarak “takip eden form” esasına dayalı olarak satılmaktadır. Bu adlandırmanın sebebi, bu tür sigorta sözleşmelerindeki hükümlerinin (limitler ve prim bedelleri hariç) temelde yatan sigorta sözleşmesindeki ile aynı olmasıdır. Alt katmanlarda yer alan sigorta sözleşmelerinin, temel sigorta sözleşmesine göre tazminat talebine yanıt verme olasılığı daha düşüktür. Bu sebeple, sigortalı şirketin yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi için ödediği toplam prim bedeli, katmanlarda yer alan birbirinden farklı sigorta şirketlerine ödenen prim tutarının toplamı olacaktır. Hal böyleyken, sigorta ettiren şirketin satın aldığı limitlerin yüksekliği ile kuleyi oluşturan şirket sayısının yüksekliği arasında doğru orantılı bir artış söz konusu olacaktır. Söz konusu kuleyi inşa edenler brokerlerdir²⁰¹.

Yöneticilerin sorumluluk sigortası piyasası da genel kurumsal sigorta piyasasına paralel olarak aracılık faaliyetinde bulunan yani “*brokered market*”²⁰² piyasası niteliğindedir. Pazardaki en büyük perakende sigorta brokerleri Marsh, Aon, Willis ve diğer yerel ya da büyük bölgesel brokerlar olarak, bünyelerinde yönetici sorumluluğu konusunda uzmanlar mevcut iken, küçük broker şirketleri müşterileriyle sigorta sözleşmesi akdederken araştırma yapmak için uzman toptancı brokerdan destek alabilmektedir²⁰³. Brokerlerin yönetici sorumluluk piyasasındaki temel rolü, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinin yeknesak olmaması, farklı sigorta şirketlerine ait sözleşmelerden bir koruma kulesi inşa etme ihtiyacı ve

---

²⁰¹ Baker/Griffith, s. 505.

²⁰² Brokered Market açıklaması için bkz. <https://thelawdictionary.org/brokered-market/>.

²⁰³ Baker/Griffith, s. 505. “*The D&O market, like the corporate insurance market generally, is brokered. The largest retail insurance brokers—Marsh, Aon, Willis, and other national or large regional brokers—have in house D&O specialists, while smaller brokerage firms may use a specialist wholesale broker (a broker’s broker) to shop for and assemble a client’s D&O coverage.*”

Sigorta ürününün satıcısı ile alıcısı arasında bilgisi aktarabilmek üzere güvenilir bir aracıyla olan ihtiyaç nedenleriyle vazgeçilmez olarak nitelendirilmektedir²⁰⁴.

2.1.6. Reasürans Şirketi

TTK m. 1403 hükmü sigortacının, sigorta teminatı altına aldığı riskleri dilediği şartlarla tekrar sigorta ettirebileceğini öngörmüştür ki buna reasürans denmektedir. TTK m. 1403 f. 2 uyarınca, “*reasürans, sigortacının, sigorta ettirene karşı borç ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz; sigorta ettirene, tekrar sigorta yapana karşı, doğrudan dava açmak ve istemde bulunma haklarını vermez.*”

Reasüransa, niteliği itibarıyla sigortacıların sigortalılarına ait riskleri taşımaları ve üstlenmeleri açısından riski bölüştürme ve risk devir aracı niteliğindedir. Reasürans sayesinde, sigortacı üstlendiği rizikoların önemli veya büyük kısmını başka sigortalılara (reasürörlere) aktarmak olanağım elde etmektedir²⁰⁵.

Yönetici sorumluluk sigortasının kurulması ve yürürlüğü açısından temel katılımcı olarak nitelendirilebilecek kişilerden biri de reasürörlerdir. Yönetici sorumluluğunu sigortalayan her sigortacı başvurmasa da uygulamada yönetici sorumluluk sigortası açısından reasürans ilişkisinin kurulduğu tespit edilmiştir. Reasürans kurumu, mevcut sigorta şirketlerine sundukları yönetici sorumluluk sigortası portföyünün artırılması konusunda katkı sağlamaktadır. Reasürans aynı zamanda, piyasada yeni faaliyet göstermeye başlayan sigorta şirketlerinin, yöneticilerin sorumluluk sigortası piyasasına erişimini kolaylaştırmaktadır²⁰⁶.

2.1.7. Üçüncü Kişiler

Yönetici sorumluluk sigortası açısından üçüncü kişiler olarak nitelendirebileceğimiz kişiler, tazminat talebini ileri sürebilecek TTK m. 1403

---

²⁰⁴ Baker/Griffith , s. 505-506; Mehmet Özdamar, Sigorta Brokeri ve Hukukî Niteliği, AÜHFD, Cilt: 57, Sayı: 3, 2008, s. 548-553.

²⁰⁵ Ünan, Şerh Cilt I, s. 44-45.

²⁰⁶ Baker/Griffith, s. 506.

anlamında zarar gören üçüncü kişiler, ortaklar, pay sahipleri, ilgili resmî kurumlar, alacaklılar, devlet kurumları, müşteriler, rakip firmalar, tedarikçi firmalar, kreditorler, şirket çalışanları olarak sıralanabilir. Belirtmek gerekir ki, ortaklar, pay sahipleri, şirket çalışanları aynı zamanda özellikle de Side A teminatının kararlaştırıldığı yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinde sigortalı sıfatını da haiz olacaktırlar.

2.2. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASINDA RİZİKONUN GERÇEKLEŞME ANI

2.1.1. Genel Olarak

Riziko, günlük hayatta gerçekleşme olasılığı bulunan bir tehlikeyi ifade etmek üzere kullanılan bir kelimedir. Hukukta ise İtalyanca “*rischio*” sözcüğünden gelen riziko kelimesi özel bir anlama sahiptir²⁰⁷. Bu yönüyle, riziko gerçekleşip gerçekleşmeyeceği, gerçekleşecekse de ne zaman gerçekleşeceği belirli olmayan, zarar doğurucu olaydır. Sigorta hukuku açısından özel bir anlamı olan riziko, sigortacının edim yükümlülüğünü ifa etmesi sonucunu doğuracak olayın sigorta koruması devam ettiği süre zarfında gerçekleşmesi anlamına gelmektedir.

Sorumluluk sigortalarında rizikonun söz konusu olması için “*sigorta ettirenin mal varlığında bir kötüleşmenin meydana gelmesi veya en azından böyle bir kötüleşme ihtimalinin ortaya çıkmış olması*” gerekmektedir. Zarar sigortası niteliğinde olan sorumluluk sigortalarında sigortacı, ancak sigorta ettirenin mal varlığı kötüleşmeye ya da kötüleşme tehdidinde maruz kalırsa koruma edimini ifa edecektir²⁰⁸.

Sorumluluk sigortalarında rizikonun gerçekleştiği anı zarar sigortalarına kıyasen belirlemeye çalışmak daha güçtür²⁰⁹. Zira, sorumluluk sigortalarında sorumluluğu

---

²⁰⁷ Ünan, Riziko, s. 27; Kender, s. 332-335.

²⁰⁸ Ünan, Riziko, s. 27; Kerim Atamer, Yeni Türk Ticaret Kanunu Uyarınca “Zarar Sigortaları”na Giriş, BATİDER, Cilt: XXVII, Sayı: 1, 2011, s. 332-335.

²⁰⁹ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 78.

doğuran nedenin vuku bulmasıyla zarar görenin tazmin edilmesi arasındaki birçok hadisesin rizikonun gerçekleştiği an olduğu iddia edilebilir.

TTK m. 1473 f. 1²¹⁰ sorumluluk sigortasını düzenlemektedir. Hükme ilişkin lafzi yorum yaptığımızda, kanun koyucunun “olaydan kaynaklanan sorumluluk” biçiminde geniş bir tanımlama yaptığını söyleyebiliriz. Ne var ki, olayın hangi anlama geldiği, zarar olarak belirtilen olgunun ne olduğu konusunda bir açıklık yoktur. Söz konusu madde metnine ilişkin yapılabilecek en net çıkarım olay kavramının “zararın sebebi” niteliği taşıması ve sorumluluğun da bu olay sebebiyle gerçekleşmesi gerekliliğidir²¹¹. Kanaatimizce TTK m. 1473’teki zarar deyiminin “zarar görenin malvarlığında, onun iradesinin sonucu olmaksızın meydana gelen kötüleşme” olarak anlaşılması gerektiği görüşüne katılmak yerinde olacaktır²¹². Sorumluluk sözcüğünün ise bahse konu zararın giderilmesi yükümlülüğü olarak anlaşılması gerekir.

Sorumluluk sigortalarında, sigorta teminatını tetikleyen olgunun diğer bir deyişle rizikonun gerçekleştiği anın belirlenmesi, sigortacının teminat sağlayıp sağlamaması açısından önem teşkil etmektedir. Diğer taraftan, zamanaşımının başlangıcı ve riziko sonrası ihbar külfetlerinin başladığı anın tespiti gibi hususlar bakımından da rizikonun gerçekleştiği anın tespiti oldukça önemlidir.

TKK m. 1473 uyarınca; “sorumluluk sigortalarında sigortacının sorumluluğu, sözleşme süresi içinde sigortalının sorumluluğunu gerektirecek olaylara (“occurrence based”) isnat edilmiştir”²¹³. Diğer bir deyişle sigortacının

---

²¹⁰ “Madde 1473- (1) Sigortacı sorumluluk sigortası ile, sözleşmede aksine hüküm yoksa, sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat öder.”

²¹¹ Ünan, Şerh Cilt II, s. 286; Emine Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Riziko, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018, s. 433-435. Sorumluluk sigortalarında rizikonun gerçekleşme anı ile ilgili farklı teoriler yer almaktadır, bilgi için bkz.: Ünan, Riziko, s. 28 vd.; Ünan, Cilt II, s. 288 vd.; Şenocak, Mesleki Sorumluluk Sigortası, s. 78 vd.

²¹² Ünan, Şerh Cilt II, s. 286.

²¹³ Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Riziko, s. 430.; Çelebi Can, s. 135.

sorumluluğunun doğması için zararın sözleşme süresinden sonra meydana gelmesi ya da talep edilmesi önem teşkil etmeyecektir. Burada önemli olan husus, sorumluluğun kaynağı olan olayın sigorta süresi içerisinde meydana gelmiş olmasıdır.

Ancak belirtmek gerekir ki, TTK m. 1475 hükmünün gerekçesinde de “... *Bununla birlikte sorumluluk sigortalarında riziko, üçüncü kişinin bizzat zarara uğraması değil de bu zarar bağlı olarak zarar veren durumundaki sigortalıdan tazminat talebinde bulunulması olduğundan, sigorta ettirenin sorumluluğunu gerektirecek olayları da sigortacıya bildirmesi gerekir...*” ifadelerine yer verilmiştir. Kanun koyucunun işbu gerekçesinden sorumluluk sigortalarında rizikonun kural olarak olay esasına tabi olduğunu ancak tarafların iradesi uyarınca sigorta sözleşmelerinin istem esaslı kurulabileceğini söyleyebiliriz. Diğer taraftan, TTK m. 1473²¹⁴ hükmü emredici hükümler arasında sayılmadığından, sözleşmenin tarafları sorumluluk sigortası türüne göre sigorta olayını yani rizikonun gerçekleşmesini farklı şekillerde belirleme (olay esaslı yerine, talep veya zarar esaslı ya da birden fazla esas olay ile zararın birlikte teminat süresinde gerçekleşmesi gibi), serbestisine sahiptir²¹⁵.

Yönetici sorumluluk sigortasında riziko, yöneticinin kast, suç ve dolandırıcılık mahiyeti içermeyen, ihmal, hata, atlama, yanlış bilgilendirme, yanıltıcı beyan, kötü

---

²¹⁴ “Tasarının bu maddesi ile sorumluluk sigortasının genel bir tanımı yapılmıştır. Getirilen düzenlemede ise rizikoya esas teşkil eden olayın, sözleşme süresi içinde gerçekleşmesi esas alınmıştır. Geçmişte meydana gelen bir olay nedeniyle sigortacının kendi döneminde ortaya çıkan zararlardan sorumlu olması ilkesi benimsenmiş olsaydı pratikte bu tür sigortaların uygulanabilirliğinin büyük bir ölçüde azalacağı düşünülmüştür. Zira, sigortacı sözleşme yaparken, sigortalının geçmişteki tüm iş ve işlemlerini bilmek isteyecek ve bunların ne şekilde yapıldığını kontrol etmek isteyecektir. Aksi takdirde çok büyük risklerle karşılaşabilme tehlikesi ile karşı karşıya kalabilecektir. Ayrıca, bu şekildeki bir düzenleme kötü niyetli uygulamaların da önünü açacaktır. Şöyle ki, yapmış olduğu bir hata nedeni ile tazminat talebi ile karşılaşabileceğini düşünene kişiler hemen sigorta sözleşmesi yapmak yoluna gideceklerdir: Açıklanan nedenlerden dolayı sigortacının sorumluluğu, sözleşme süresi içinde sigortalısının sorumluluğunu gerektirecek olaylara bağlanmıştır. Bu noktada, sigortacının sorumluluğundan bahsedilmek için zararın sözleşme süresinden daha sonra doğması veya talep edilmesi önemli değildir. Ancak, madde emredici nitelikte olmadığından tarafların, sorumluluk sigortası türlerine göre sözleşme rizikoyu farklı şekillerde belirleyebilmesi de mümkündür.” TTK m. 1473’ün madde gerekçesi için bkz.: TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 446.

²¹⁵ Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Riziko, s. 433.

yönetim gibi hareketler neticesinde doğan sorumluluğudur. Bu sigortanın rizikosunu yöneticilerin yetkileri çerçevesinde hareket ederken kastı olmaksızın yaptıkları her türlü eylem, hata, ihmal, yanlış yönlendirme, görev ve yasa ihlali oluşturmaktadır²¹⁶.

Yönetici sorumluluk sigortası alanında, rizikoyu tetikleyen olgu olarak tüm dünya genelinde talebin ileri sürülmesi prensibinin benimsendiği kabul edilmektedir²¹⁷. Diğer bir deyişle, rizikonun gerçekleştiği anın tespiti için ne sorumluluğa sebebiyet veren olayın gerçekleştiği ne de zararın gerçekleşmesi ölçüt olarak kabul edilecektir. Uygulamada kullanılan örnek yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri incelendiğinde, birçok sigorta sözleşmesinin genel veya özel şartlarında talep prensibine açıkça atıf yapıldığı ve sigorta sözleşmesinin talep esaslı sözleşme niteliğinde olduğu tespit edilmiştir²¹⁸.

Her ihtimalde kanaatimizce her yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde söz konusu sözleşmenin rizikonun meydana geldiği an açısından hangi esasa tabi olduğunu açıkça belirtmek, rizikonun gerçekleştiği anın tespitine ilişkin ihtilafların önüne geçmek açısından yerine olacaktır.

2.1.2. Talebin İleri Sürülmesi İlkesi

Yönetici sorumluluk sigortasında, rizikonun gerçekleştiği an olarak tazminat talebinin ileri sürülmesi teorisinin benimsendiğini yukarıda belirtmiştik²¹⁹. Bu kapsamda, talebin ileri sürülme ilkesine göre, zarar görenin sigortalı aleyhine tazminat talebinde bulunduğu anda riziko gerçekleşmiş kabul edilir²²⁰. Burada esas

---

²¹⁶ Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 176.

²¹⁷ Çelebi Can, s. 135; Sopacı Öztuna, s. 222. “Ziff.2 AVB-AVG hükmünde, “sigorta süresinde sigortalı bir kişiye karşı bir sorumluluk talebinin ilk olarak ileri sürülmesi”, bir “riziko” olarak tanımlanmıştır.”

²¹⁸ Sopacı Öztuna, s. 222.

²¹⁹ Sopacı Öztuna, s. 231.

²²⁰ Ünan, Riziko, s. 31.

olan talebin ileri sürüldüğü an olduğu için yükümlülüğü ihlal eden fiilin ve zararın gerçekleşme anı önem taşımaz²²¹.

Sorumluluğa yol açan eylem ya da zarar, sigorta sözleşmesinin süresi içinde gerçekleşmemiş olsa dahi, zarar gören talebini sigorta sözleşmesi süresinde yöneltmişse, riziko sigorta teminatı süresinde gerçekleşmiş sayılır ve sigortacının teminat borcu doğar. Bu teorinin esas alındığı sigorta sözleşmelerinde, zamanaşımı ve hak düşürücü süre kapsamında olmak şartıyla, sigorta sözleşmesi geçmişte vuku bulan olaylara veya zararlara da teminat sağlar.

Burada talebin ne zaman yapılmış olacağı diğer bir deyişle rizikonun ne zaman meydana gelmiş kabul edileceği konusunda belirsizlik ve ihtilaf söz konusu olabilir. Bu durum göz önüne alındığında, talep esasına dayalı sigorta sözleşmelerinin sigortacılar açısından belirsizliklerle dolu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ne var ki, sigortacılar rizikoyu teminat altına alma yükümlülüklerinin mümkün olduğunca asgaride tutmayı tercih ederler. Tam da bu gereksinimi karşılamak üzere talep esasına dayalı sigorta sözleşmelerinde zarar ve zararı doğuran olay bakımından bir “geçmişe etki tarihi” (“*retrospective date*”) öngörülmekte ve sigortacı bu tarihten önceki olaylarla ilgili talepleri koruma kapsamı dışında bırakmaktadır. Burada “geçmişe etki tarihi” kurumu, sigortacının sağladığı korumayı daraltma amacına hizmet etmektedir. Önemle belirtmek gerekir ki, “geçmişe etki tarihi” sorumluluk sigortalarında riziko olarak kabul edilen talepler açısından değil, sorumluluğa yol açan davranışlar veya zararlar açısından uygulanacaktır²²².

Talep esasına dayalı sigorta sözleşmelerinde, talebin ne şekilde ileri sürülmesi gerektiği önem arz etmektedir. Talebin ileri sürülmesi, öğretide talebinde haklı olduğunu düşünen üçüncü kişinin sigorta ettiren/sigortalı karşısındaki her ciddi beyanı olarak tanımlanabilir. Yönetici sorumluluk sigortası açısından bu beyan iç

---

²²¹ Çelebi Can, s. 138.

²²² Ünan, Riziko, s. 32; Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Riziko, s. 435 vd.

sorumlulukta sigorta ettiren şirket tarafından açıklanırken, dış sorumlulukta bir üçüncü kişi tarafından açıklanır²²³.

Talebin ileri sürülüp sürülmediği, ne zaman ileri sürüldüğünün tespiti hususlarında belirsizlikleri gidermek ve ispatı kolaylaştırmak açısından talebin yazılı olarak ileri sürülmesinin sigorta sözleşmesinde kararlaştırılması gerekir. Nitekim uygulamada birçok yönetici sorumluluk sigortası şartları, talebin ileri sürülmesinin yazılı olmasını öngörmektedir²²⁴. Söz konusu talepte, talep sahibinin dayandığı fiili ve hukuki şartları, anlaşılır biçimde kısaca belirtmesi gerekmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, talebin kullanılması için açıklanan irade beyanının şüpheye yer vermeyecek biçimde net ve ciddi olması gerekmektedir. Talebin bu şekilde olması özellikle iç sorumluluk hallerinde önemlidir. Zira zarar gören şirket ve zarara neden olan sigortalı organ üyesi arasındaki ilişkiler nedeniyle düşük de olsa sigorta ettiren ve sigortalı arasında gizli anlaşma iş birliği tehlikesi söz konusu olabilir²²⁵. Tazminat talebi, sigortacının söz konusu talebe ilişkin olarak üzerine düşenleri yapabilmek amacıyla gerekli girişimlerde zamanında bulunmasına imkân verecek nitelikte olmalıdır. Tazminat talebinin sözlü/yazılı olarak yapılmış olması ile dava yoluyla ileri sürülmesi arasında fark vardır. Dava yoluyla ileri sürülen taleplerde, sigortacının ivedilikle aksiyon alması gerekecektir²²⁶. Bu açıdan sigortalının kendisine yönetilen istemi derhal sigortacıya bildirilmesi önemlidir. Ek olarak TTK m. 1458 hükmü uyarınca, “*sigorta korumasının sigorta sözleşmesinin yapılmasından önceki bir tarihten başlayarak sağlanacak şekilde kurulması mümkündür*”²²⁷. Bununla birlikte, sigorta sözleşmesi sona erdikten sonra, sigorta süresi içerisinde sorumluluğa sebep olacak nitelikteki davranışlar nedeniyle ileri sürülen istemlerin teminat altına alınması mümkündür. Şöyle ki “uzatılmış bildirim süresi klozu” (“*extended reporting period clause*”) içeren sözleşmelerde, sigortacı,

---

²²³ Sopacı Öztuna, s. 231.

²²⁴ Çelebi Can, s. 139.; Sopacı Öztuna, s. 231.

²²⁵ Sopacı Öztuna, s. 231.

²²⁶ Ünan, Şerh Cilt II, s. 321.

²²⁷ Ünan, Şerh Cilt II, s. 77.

sigortalıya ek prim karşılığında, sözleşme süresi sona erdikten sonra belirli bir süre içerisinde ileri sürülen taleplere karşı da sigorta koruması sağlamaktadır²²⁸.

İlaveten, Türk hukuku açısından belirtilmesi önem arz eden husus TTK m. 1475 f. 2 uyarınca, kural olarak sigortalının kendisine yöneltilmiş olan tazminat talebini derhal sigortacıya bildirmekle yükümlü olmasıdır. Yanı sıra, sigorta ettiren TTK m. 1476 f. 2 uyarınca, zarar gören tarafından kendisine yöneltilen tazminat istemine ilişkin, TTK m. 1476 f. 1 uyarınca devreye girip hukuksal koruma edimi ve tazminat talebini yönetme yetkisi kapsamında girişimde bulunmasına kadar geçen sürede yapılması gereken işlemleri yerine getirmek zorundadır²²⁹.

Aynı şekilde TTK m. 1446 f. 2 uyarınca, “*sigorta ettiren rizikonun gerçekleştiğini öğrenir öğrenmez gecikmeksizin durumu sigortacıya bildirmelidir*”. Aksi halde, geç bildirim ya da bildirmeme hali ödenecek tazminatta artışa neden olmuşsa, kusur derecesine göre tazminatta indirimle gidilebilir, meğerki sigortacı rizikonun gerçekleştiğini önceden biliyor olsun²³⁰.

2.1.2.1. Talebin İleri Sürülmesinin Olumlu Yönleri

Sorumluluk sigortası sözleşmelerinin uzun bir zaman dilimini kapsar şekilde akdedilmesi, rizikonun meydana geldiği anın net bir şekilde tespit edilemediği durumlarda, sigortacılar için yük olacaktır. Bu açıdan yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinde, talebin ileri sürülmesi ilkesinin esas alınması rizikonun hangi anda gerçekleştiğinin tespiti açısından kolaylık sağlamaktadır. Şöyle ki, zararın birden oluşmadığı hallerde, zarar olay esaslı veya sebep olay esaslı sigorta sözleşmelerinde rizikonun gerçekleştiği anı tespit daha zordur. Bu tür sigorta sözleşmelerinde talebin ileri sürülmesi ilkesinin uygulanması pratik açıdan kolaylık sağlayacaktır. Örneğin; ABD Maine ve Massachusetts Eyaletleri Temyiz Mahkemesi'nin verdiği

---

²²⁸ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 104-105, Ünan, Şerh Cilt II, s. 293.

²²⁹ Ünan, Şerh Cilt II, s. 318.

²³⁰ Çelebi Can, s. 141.

bir kararda, talep esaslı bir sigorta sözleşmesinin amacının, sigortalanan riziko ile sigorta tazminatı ödemesi arasındaki sürenin asgari düzeyde tutulması olduğu hüküm altına alınmıştır²³¹.

Bilindiği üzere yönetici sorumluluk sigortaları davaları, özellikle teknik açıdan karmaşık nitelikte olduğu için yargılama süreci ve sonuçlarının tahmin edilebilirliğinin düşük olması nedeniyle, sigortacı açısından bu denli büyük ve belirsiz risklerin sigorta teminatı karşısında dengelenmesi için talebin ileri sürülmesi ilkesinin uygulanmasının yerinde olduğu söylenebilir.

2.1.2.2.Talebin İleri Sürülmesinin Olumsuz Yönleri

Talebin ileri sürülmesi ilkesinin benimsenmesinin olumsuz nitelendirilebilecek yönlerine de değinmek yerinde olacaktır. Bunlardan biri, sigortalının yükümlülüğünü yerine getirilmemesi nedeniyle ileri sürülen taleplerde yasal zamanaşımın tespitinde, talebin ileri sürülmesi değil yükümlülüğünün ihlali (“*sebepl olayı*”) ve zararın bilinmesi (“*zarar olayı*”) hususlarının esas alınmasıdır. Bu durumda yöneticiler uzun süren zamanaşımı süresince sorumluluk risklerini taşımaya devam ederler. Sigorta teminatının sona ermesinden sonra, ileri sürülecek tazminat talepleri söz konusu olduğunda özel bir şart ile uzatılmış bildirim süresi²³² öngörülerek, sonraki sorumluluğu teminat altına alan himaye sağlanarak talebin ileri sürülmesi ilkesinin olumsuz yönünün etkisi azaltılabilir²³³.

---

²³¹ Chas. T. Main, Inc. v. Fireman's Fund Ins. Co., 551 NE 2d 28 (Mass 1990), Supreme Judicial Court of Massachusetts. Suffolk. Bkz. <https://casetext.com/case/chas-t-main-inc-v-firemans-fund-ins-co>.

²³² *Extended reporting period* (uzatılmış bildirim süresi), sigorta süresince vuku bulmuş sorumluluğu doğuran yükümlülük ihlali nedeniyle, sigorta korumasının bitiminden sonra ileri sürülen tazminat taleplerine de birtakım sınırlamalarla sigorta koruması bahşedilmesine ilişkin sözleşme özel şartıdır. Uygulamada incelenen yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinin bir kısmında 60 günlük bir kısmında ise 30 günlük uzatılmış bildirim süresi öngörüldüğü tespit edilmiştir. Uzatılmış bildirim süresine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. Ünan, Riziko, s. 100 vd.

²³³ Can Çelebi, s. 143-144.

TTK m. 1458 uyarınca, sigorta ettiren sigortanın yapıldığı sırada rizikonun gerçekleşmiş olduğunu biliyorsa o sözleşme geçersizdir²³⁴. Sigorta ettiren, sorumluluğunu doğuran olay veya zarar gerçekleştikten sonra bunu sigortacıya bildirmekten kaçınmak suretiyle sigorta sözleşmesi akdedebilir²³⁵. Öğretideki bir görüşe göre yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinde, talebin ileri sürülmesi esası benimsendiği için, riziko talebin ileri sürülmesiyle gerçekleşecek, TTK m. 1458²³⁶ uyarınca geçmişe etkili sigorta söz konusu olacak ve kanun koyucunun geçersizlik yaptırımını bertaraf edilecektir. Dolayısıyla sigorta ettiren sorumluluğu doğuran olayı bilmesine rağmen sigorta himayesini elde etmiş olacaktır. Bu durum talebin ileri sürülmesi ilkesinin benimsenmesinin olumsuz yanlarından biri olarak nitelendirilebilir. Diğer taraftan kanun koyucu bilinçli olarak TTK m. 1485 hükmünde, TTK m. 1458 hükmünün sorumluluk sigortalarında uygulanacağı öngörülmüştür. Bu durumda talep esaslı kurulan sigorta sözleşesinde geçmiş etki kayıtlı sigorta sözleşmesi kurulduğunda bu sözleşme TTK m. 1458 uyarınca geçerli olacaktır²³⁷.

Talebin ileri sürülmesi ilkesinin, riziko meydana geldikten sonraki ihbar külfetine etkisinin de ele alınması gerektiği görüşündeyiz. Sigortacının, zarar olayının

---

²³⁴ Ünan, Şerh Cilt 2, s. 82.

²³⁵ Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Riziko, s. 428.

²³⁶ “II- Geçmişe etkili sigorta

Madde 1458- (1) Sigorta, sigorta koruması sözleşmenin yapılmasından önceki bir tarihten itibaren sağlanacak şekilde yapılabilir. Ancak, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalkmış olduğu, sözleşmenin yapılması sırasında, sigortacı ile sigorta ettiren ve sigortadan haberi olmak şartıyla, sigortalı tarafından biliniyorsa sözleşme geçersizdir.

Rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalktığından sigorta ettiren veya sigortalı tarafından bilinip sigortacı tarafından bilinmediği durumlarda, sigortacı sözleşme ile bağlı olmamakla birlikte, ödenmesi gereken primin tamamına hak kazanır.”

²³⁷ Kerim Atamer, Geçmişe Etkili Sigorta, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, İsmail Kırca/Başak Şit İmamoğlu/Murat Gürel/Ufuk Tekin/İbrahim Bektaş/Merve İrem Yener (Editörler), İstanbul, 2019, s. 230-231; Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Riziko, s. 437. Sorumluluk sigortaları hakkında uygulama alanı bulan m. 1458 çerçevesinde, sigorta sözleşmesi kurulmadan önce gerçekleşen rizikoların yani sigortalıya karşı ileri sürülen istemlerin sigorta güvencesi kapsamına alınması mümkündür. Ancak sigortalının rizikonun gerçekleştiğini bilmesi, m. 1458 uyarınca sözleşmenin geçersizliğine yol açacaktır, bkz. Yazıcıoğlu, 437. Ancak m. 1458 uyarınca sigortalının rizikonun gerçekleştiğini bilmesi, sözleşmenin geçersizliğine yol açacaktır. Öte yandan TTK m. 1458’in sorumluluk sigortaları hakkında uygulanması sayesinde, öğretiden dolayı, istem esaslı sorumluluk sigortalarına dahil edilen “retroactive date” kayıtlarının geçerli olduğu sonucuna da varılmaktadır, bkz. Atamer, Zarar Sigortalarına Giriş, s. 80; Atamer, Geçmişe Etkili Sigorta, s. 230-231.

meydana geldiğinin kendisine bildirilmesinde menfaati vardır²³⁸. TTK m. 1476 f. 1 uyarınca; “*sigortacı, 1475 inci maddeye uygun olarak bildirimde bulunulması tarihinden itibaren beş gün içinde, zarara uğrayanın istemleriyle ilgili olarak ve sigortalının adına, fakat sorumluluk ve tüm giderler kendisine ait olmak üzere, gerekli hukuki işlemlerin gerçekleştirilip, kararların alınmasını ve ayrıca savunmaya yardımda bulunmayı üstlenip üstlenmeyeceğini sigortalıya bildirir; aksi hâlde bu maddenin dördüncü fıkrası uygulanır.*”²³⁹.

Talep esaslı sigorta sözleşmelerinde riziko, zarardan çok sonra meydana gelebilir. Bu halde sigorta olayının ve zararın tespiti zorlaşacaktır. TTK m. 1475 f. 1’de bu riskin önüne geçebilecek nitelikte bir hüküm öngörülmüştür. TTK m. 1475 f. 1, sigortalıyı “*sorumluluğunu gerektirecek olayları 10 gün içinde sigortacıya bildirmekle*” yükümlü tutmuştur.

Yönetici sorumluluk sigortasında zamanaşımı süresinin belirlenmesinde talebin ileri sürülme tarihi değil, yükümlülüğün ihlali (“*sebepl olayı*”) veya zararın bilinmesi (*zarar olayı*) tarihi esas alınır²⁴⁰. Ancak, kanaatimizce talebin ileri sürülmediği durumlarda o sözleşme dönemine ilişkin zamanaşımı süresinin işlemeye başlamayacağını söylemek yerinde olacaktır. Diğer bir deyişle, talep ileri sürülmediğinden riziko gerçekleşmemiş sayılacağı için tazminat ödeme yükümlülüğü sona ermiş kabul edilmelidir. Sigortacının tazminat ödeme yükümlülüğünün sona erdiği ve söz konusu olduğu durumda, zamanaşımın bir önemi kalmayacaktır.

Ne var ki, talep esaslı sigorta sözleşmelerinde teminat süresi genelde 1(bir) yıldır. İlâveten, zarar gören talebini (hak düşümü ve zamanaşımı süresi içerisinde) istediği zaman ileri sürebilir. Zarar görenin talebini teminat süresi sonrasında ileri sürmesi

---

²³⁸ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 108; Ünan, Riziko, s. 189.

²³⁹ Ünan, Şerh Cilt II, s. 329-340; Yeşilova Aras, s. 497.

²⁴⁰ Çelebi Can, s. 144-145.

halinde sigortalı sigorta teminatından yararlanamayacaktır ve bu sigortalı için olumsuz bir sonuç doğuracaktır.

2.1.3. Yönetici Sorumluluk Sigortasında Tazminat Talebi, Tazminat Talebinin Devri, Tazminat Yükümlüğü ve Tazminat Talebinin Miktar Bakımından Sınırı

Çalışmanın bu kısmında yönetici sorumluluk sigortasında sigortalının sigorta tazminatı talebi, sigortacının teminat sağlama yükümlülüğü ve himaye talebinin miktar bakımından sınırı incelenecektir.

2.1.3.1.Sigorta Tazminatı Talebi

Diğer sorumluluk sigortalarında olduğu gibi yönetici sorumluluk sigortasında da sigortacı, üçüncü kişi tarafından sigortalıya yöneltilen haklı taleplerinin tazmini ve haksız taleplerinin de savuşturulması yönünde sigorta teminatı sağlamaktadır²⁴¹.

Sigortalının bu koruma talebinin, zarar görenin tazminat talebinin, sigortacı tarafından zarar görene ödenmesine ilişkin bir ödeme talebi mi yoksa, zarar görenin haklı tazminat talebinden kurtarılmaya yönelik bir talep mi olduğu hususunu tartışmak gerekebilir.

TTK m. 1473 uyarınca sorumluluk sigortasında teminatın işlerlik kazanmasını “sigortalının sorumluluğunun gerçekleşmesi” koşuluna bağlamıştır. Bu ifadeyle sorumluluk sigortasında sadece yerinde görülen (haklı) taleplerin teminat altına alınacağı anlaşılabilir. TTK m. 1473’te sorumluluk sigortacısının haksız veya aşırı taleplere karşı koruma yükümlülüğünden bahsedilmemiştir. Kanun koyucu, sorumluluk sigortacısının haksız veya aşırı taleplere karşı koruma yükümlülüğünden bir sonraki TTK m. 1474 hükmünde bahsetmeyi tercih etmiştir. Hal böyleyken, kanun koyucunun TTK’da, sorumluluk sigortacısının dolayısıyla yönetici

---

²⁴¹ Ünan, Şerh Cilt II, s. 285-301, Atamer, Zarar Sigortalarına Giriş, s. 53.

sorumluluk sigortacısının sigorta himaye talebinin iki şekilde ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Kanaatimizce, yönetici sorumluluk sigortaları açısından zarar görenin haklı tazminat talebine karşı, sigortacıya yönelik himaye talebinin bir kurtarıma talebi olduğunu kabul etmek yerinde olacaktır²⁴².

Sigortacının, sigortalının koruma talebine ilişkin edimini ne şekilde yerine getireceği konusunda takdir yetkisi vardır. Sigortacı, zarar görenin talebini haklı görüp ödeme yapmaya karar verebilir ya da talebi haksız görüp talebin savuşturulması gerektiği yönünde karar da verebilir. Ancak burada, sigortacının söz konusu takdir yetkisinin kötüye kullanılmaması gerekmektedir. Sigortacının işbu takdir hakkının sınırı dürüstlük kuralıdır²⁴³.

Sigorta sözleşmesinde rizikonun gerçekleştiğinde, sigortacının edim yükümlülüğü doğar ancak henüz muaccel olmaz. TTK' nın 1427. maddesinin ikinci fıkrası, sigortacının yapacağı ödemelerde muacceliyeti düzenlemektedir. İşbu hükme göre; *“sigorta himayesi edimi, sigortacının rizikonun gerçekleştiğini öğrenmesi ve araştırma ve incelemelerini tamamlamasıyla muaccel olacaktır. Hükmün ikinci fıkrası uyarınca sigortacının tazminat ödeme borcu her ihtimalde rizikonun gerçekleştiği bildirildikten 45 gün sonra muaccel olacaktır.”* Bu hükme göre belirlenen muacceliyet tarihi aynı zamanda sigortacının borçlu temerrüdüne düştüğü tarih sayılacaktır²⁴⁴.

Zamanaşımı süresi de işbu muacceliyet tarihinden itibaren başlar²⁴⁵. Sorumluluk sigortaları açısından, zamanaşımına ilişkin olarak yapılacak değerlendirmelerde TTK m. 1420 ve m. 1482 hükümlerinin beraber ele alınması yerinde olacaktır. Bu kapsamda, *“sigorta sözleşmesinden doğan tüm istemler, muacceliyet tarihinden başlayarak iki yıl geçmekle ve sigortacıya yöneltilecek tazminata ilişkin istemler*

---

²⁴² Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 142-143; Çelebi Can, s. 153.

²⁴³ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 145.

²⁴⁴ Atamer, Zarar Sigortalarına Giriş, s. 90.

²⁴⁵ Atamer, Zarar Sigortalarına Giriş, s. 100.

her halde rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.”²⁴⁶.

2.1.3.2. Himaye Talebinin Devri Hususu

Yukarıda da belirttiğimiz üzere, sorumluluk sigortasında dolayısıyla yönetici sorumluluk sigortasında sigortalının himaye talebinin esasını, kurtarılma talebi oluşturur. Bu durumun doğal sonucu olarak da himaye talebi kural olarak sadece sigortalının hareketi nedeniyle zarar gören kişilerce ileri sürülebilir. Diğer bir deyişle, himaye talebi kurtarılma talebi niteliğinde olduğundan devredilemez. Ancak himaye talebinin devredilmezliğinin, talebin zarar görene devri ve bu talebin ödeme talebine dönüşmesi olmak üzere iki istisnası söz konusudur²⁴⁷.

Kurtarılma talebinin zarar görene devri olan ilk istisnada, ödeme talebi zarar gören tarafından ileri sürülecek olsa da ödeme esasen sigortalının kurtarılmasını hedeflediği için edimin muhtevası değişmeyecektir.

İkinci istisnada ise himaye talebi ödeme talebine dönüşükten sonra devir gerçekleşmektedir. Bu istisnada sigortalının zarar görenin tazminat talebini gidermesiyle, sigortalının himaye talebi ödeme talebine dönüşecektir. Zarar görene ödeme yapma yetkisi kural olarak sigortacıdır. Sigortalı ancak belirli şartların varlığı halinde zarar görene ödeme yapabilir. TTK m. 1476 uyarınca, “*sigortacıya yapılan ihbar üzerine, sigortacı beş gün içerisinde gerekli incelemeleri tamamlayarak himayeyi üstlenip üstlenmeyeceğine karar verir. Sigortacının öngörülen beş gün içerisinde herhangi bir bildirimde bulunmaması durumunda veya hukuki himayeyi üstlenmeyeceğini bildirdiği takdirde sigortalı aleyhine kesinleşen tazminatı öder.*” İlgili madde uyarınca sigortalıya sulh imkânı da verilmiştir. “*Sigortalının sigortacının onayını almadan yaptığı sulh sözleşmesi, bildirimden itibaren on beş gün içinde onay verilmemişse, sigortacıya karşı*

---

²⁴⁶ Atamer, Zarar Sigortalarına Giriş, s. 100; Çelebi Can, s. 155.

²⁴⁷ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 156 vd.

*geçersizdir; sigortacı haklı olmayan sebeplerle sulhe onay vermekten kaçınmaz*²⁴⁸. Hal böyleyken, TTK m. 1476 hükmü uyarınca tazminatın kesinleşmesi veya sulh halinde, sigortalı tarafından yapılan ödeme yerinde görülebilir ve sigortalının kurtarılma talebi ödeme talebine dönüşebilir.

2.1.3.3. Sigortacının Himaye Yükümlülüğü

Sigorta himayesinin kapsamını, zarar gören üçüncü kişiye ödenecek tazminat ediminin üstlenilmesi (tazmin fonksiyonu) veya yargılama dışında veya yargılama sırasında haksız taleplerin savuşturulması (hukuki himaye fonksiyonu) oluşturur²⁴⁹.

2.1.3.3.1. Tazmin Fonksiyonu

Sorumluluk sigortası türü olan yönetici sorumluluk sigortasının en önemli işlevi, sigortalı yöneticileri ve müdürleri, görevlerinin ifası sırasında meydana gelebilecek finansal yüklere ve aleyhlerinde dava açılması halinde meydana gelebilecek yargılama ve savunma masraflarına karşı korumaktadır²⁵⁰.

Zarar görenin tazminat talebinde bulunmasını takiben, sigortacı öncelikle rizikoya sebebiyet veren olayı inceleyerek, talebin yerinde olup olmadığını ve sigortalı yöneticinin tazminat yükümlülüğünün doğup doğmadığını belirleyecektir²⁵¹. Belirtmek gerekir ki, sigortacının rizikoya sebebiyet veren incelemeye başlaması, sigorta teminatı sağlamayı kabul ettiği olarak yorumlanamaz. Sigortacının sessizliği, sigortacının nedeniyle sigortalının uğrayabileceği zararlardan sorumluluğunu da gündeme getirebilir²⁵².

---

²⁴⁸ Ünan, Şerh Cilt II, s. 330-339.

²⁴⁹ Ünan, Şerh Cilt II, s. 296-297.

²⁵⁰ Can Şelebi, s. 157.

²⁵¹ Ünan, Şerh Cilt II, s. 296-297.

²⁵² Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 161.

Sigortacının tazmin yükümlülüğü sigorta sözleşmesinde yazılı olan sigorta bedeli ile sınırlıdır. Sigortacı, sigorta bedelini aşan talepleri, haklı olsa dahi karşılamak zorunda değildir²⁵³.

2.1.3.3.2. Hukuki Himaye Fonksiyonu

2.1.3.3.2.1.Önleme Talebi (“*duty to defend*”)

Sorumluluk sigortacısının, sigorta ettirene hukuksal koruma teminatı sağlama yükümlülüğü sigortacının temel edimleri arasında yer alır²⁵⁴. Belirtmek gerekir ki, kurtarılma talebi ile hukuki himaye talebi, birbirinden tamamen bağımsız değildir, bu iki talep sigorta talebinin yansımalarıdır²⁵⁵. Ancak, bu iki talebin sınırsız biçimde bağlantılı olduğunu söylemek de yerinde olmaz. Şöyle ki, hukuki himaye talebinin sınırı makul giderlerdir. Makul giderler dışında kalan, diğer bir deyişle sigorta bedelini aşan giderlerin tazmini için, TTK m. 1474 hükmü uyarınca sigorta sözleşmesinde bu yönde bir düzenlemenin varlığı gerekir²⁵⁶. TTK m. 1486 f. 2 uyarınca TTK m. 1474 hükmüne aykırı sözleşmeler geçersizdir. Diğer bir deyişle, sigorta sözleşmesinde giderler için ayrı bir limit bulunsa dahi, yapılan makul masraflar bu limitten yüksek bir bedele ulaşırsa üçüncü kişiye ödenecek tutarlara ilişkin sigorta bedelinin aşılması söz konusu olmamak kaydıyla, sigortacı tarafından ödenmeleri gerekecektir²⁵⁷.

Sigortacının hukuki himaye sağlama fonksiyonu, belirli bir paranın ödenmesinden çok daha fazlasını kapsamaktadır. Sigortacının himaye sağlama fonksiyonundan, sigortalı yerine zarar görenle müzakere etme, uzlaşma, anlaşma, yargılama masraflarının üstlenmesi ve yargılama sürecinin yönetilmesi anlaşılmalıdır²⁵⁸.

---

²⁵³ Atamer, Zarar Sigortalarına Giriş, s. 100.

²⁵⁴ Ünan, Hukuksal Koruma Edimi, s. 347-348.

²⁵⁵ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 145.

²⁵⁶ Ünan, Hukuksal Koruma Edimi, s. 351.

²⁵⁷ Ünan, Hukuksal Koruma Edimi, s. 352.

²⁵⁸ Şenocak, Mesleki Sorumluluk., s. 168-169.

Belirtmek gerekir ki, TTK m. 1474 esas olarak tazminat talebi ile ilgili giderlerin karşılanması, TTK m. 1476 ise sorumluluk sigortacısının giderlerin karşılanması ve zarar görene tazminat ödenmesi edimi dışında kalan edimlerini hükme bağlamaktadır.

Şöyle ki zarar gören sıfatıyla sigorta ettirenden talepte bulunan kişinin istemine karşı gerekli savunmalar yapılmaz ise, söz konusu istem yerinde olmasa dahi tazminat ödemek durumunda kalınabilir yahut ödenecek tazminatın bedeli olması gerekenden fazla belirlenebilir. Dolayısıyla tazminat talebine karşı yapılan makul giderler aslında sigortacının da lehinedir. Bu açıdan tazminat istemine karşı sigortacı tarafından savunma yapılması bir tür “koruyucu önlem”²⁵⁹ olarak nitelendirilebilir²⁶⁰.

2.1.3.3.2.2.Masrafların Üstlenmesi

Yönetici sorumluluk sigortasında sigortacının himaye unsurlarından biri de yargılama masraflarının ödenmesidir. Zira iddia konusu talep tahtında yöneticinin sorumlu olup olmadığının tespiti uzmanlık gerektirmektedir. Yargılama hukuki sorunların ve sorumlulukların tespiti açısından oldukça karmaşıktır. Dolayısıyla, yargılama ve avukat masraflarının yönetici sorumluluk sigortası teminat kapsamına dahil edilmesi hem sigortalılar hem de sigortacı açısından zararın önlenmesi açısından oldukça önemlidir.

TTK 1474 uyarınca sigortacının karşılaması gereken giderler yalnızca “*yargılama giderleri*” ile sınırlı değildir. Öğretide yer alan ve bizim de katıldığımız görüşe göre sigorta ettirenin kendi avukatına ödemekle yükümlü olduğu ücret, dava açılmış ya da icra takibi yapılmış olması halinde karşı taraf lehine hükmedilen yasal vekalet

---

²⁵⁹ Sigortacının önleme fonksiyonunun önemine rağmen, İsviçre’de tanzim edilen sigorta sözleşmelerinin çoğunda sigortacı tarafından pasif hukuki himaye sağlanması teminat istisnası olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Çelebi Can, s. 160-161.

²⁶⁰ Ünan, Hukuksal Koruma Edimi, s. 351.

ücreti, bilirkişi ücretleri, yargı ve icra harçları, uzman görüşü, ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir gibi giderlerin de TTK 1474 kapsamında kabul edilmesi uygun olacaktır²⁶¹.

TTK'nın 1474'üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca; “*sigortacının sigorta ettirenin istemi üzerine makul giderler için avans vermek zorunda olacağı*” öngörülmüştür. MSSGS' nin B.3.2. maddesinde de aynı yönde bir hüküm bulunmaktadır. Bu iki hüküm uyarınca sigortacı, “*avans verme yükümlülüğüne aykırı davranması halinde*”, bundan doğan zararlardan sorumlu olacaktır.

Sigortacının avans verme yükümlülüğü, TTK m. 1476 hükmü uyarınca sigortacının yardımlarının devreye girmediği hallerde söz konusu olacaktır. Öğretide yer alan bir görüşe göre, sigortacının avans verme gerekliliği, sigorta ettiren tarafından yapılan giderlerin makul sınırına ilişkin taraflarca mutabakata varılmadığı durumda ortaya çıkar. Buna karşılık, isteğe bağlı sorumluluk sigortasında sigorta ettirenin sözleşme öncesi bildirim külfetini kasıtlı biçimde ihlal ettiğini gerekçesiyle sigorta koruması sağlama yükümlülüğü olmadığını ileri süren sigortacının avans vermeye zorlanması mümkün değildir²⁶².

Belirtmek gerekir ki, yönetici sorumluluk sigortası gibi kapsamlı ve karmaşık bir sigorta türünde sigortacı tarafından avans ödemesi yapılması sigortalı yöneticinin de konumunu güçlendirecektir.

2.1.3.3.3. Sigortacının Himaye Yükümlülüğünün Miktar Bakımından Sınırı

---

²⁶¹ Ünan, Hukuksal Koruma Edimi, s. 351; Ünan, Şerh Cilt II, s. 307-311.

²⁶² Ünan, Hukuksal Koruma Edimi, s. 353.

2.1.3.3.3.1. Sigorta Bedeli ²⁶³

Sigorta sözleşmelerinde, sigortacının teminat sağlayacağı azami tutarı belirlemek üzere bir sigorta bedeli kararlaştırılır²⁶⁴. Sigorta bedeli, taraflarca kararlaştırılan ve sözleşme ile teminat altına alınan rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigortacının ödeyeceği azami miktardır²⁶⁵. TTK m. 1425 uyarınca sigorta bedelinin sigorta sözleşmesinde belirtilmesi hukuki açıdan sözleşmenin kurulması için bir geçerlilik şartı değildir²⁶⁶. Ne var ki, özellikle de sorumluluk sigortalarında sigorta bedelinin sözleşme ile belirlenmemesi sigortacının sınırsız bir yükümlülükle karşı karşıya kalması riskini doğuracaktır. Dolayısıyla, sigorta piyasasında rizikoyu hesaplanabilir kılmak ve sigortacının ödeme güçlüğü yaşamasını önlemek üzere sigorta sözleşmesinde azami bir sigorta bedeli belirlenmesi tercih edilmektedir. Sigorta sözleşmesinde azami bedel belirlenmesi reasürans kuvertürünü kolaylaştırması açısından da önemlidir²⁶⁷. Sadece tazminat ödemeleri değil, sigortacı tarafından katlanılan yargılama ve avukatlık giderleri de sigorta bedeli kapsamında kabul edilmektedir²⁶⁸.

Sigortacının sorumluluğunun sınırlandırılmasında birden fazla yöntem söz konusu olabilir. Genellikle uygulamada yönetici sorumluluk sigortasında bu bedeller yalnızca talep başına değil, kararlaştırılan sigorta süresine göre, kural olarak bir yıl olmak üzere toplam bir bedelle sınırlandırılır. Yönetici sorumluluk sigortaları grup sigortası²⁶⁹ niteliğinde olması nedeniyle, sigorta bedeli tüm sigortalı yöneticiler için müşterek olarak bir kez belirlenir. Diğer bir deyişle, sigortalılardan biri tarafından

---

²⁶³ Sigorta bedeli kavramı, mal sigortalarında sigortalanan malların değerinin tutarını ifade eder. Sorumluluk sigortalarında ise sigorta konusu malların kümülatif bedeli söz konusu değildir. Sorumluluk sigortalarında aslında sigortacının himaye ediminin sınırlandırılması söz konusudur. Öğretide bu gerekçeyle yönetici sorumluluk sigortası açısından “himaye limiti” ifadesinin kullanımına rastlanmıştır. Bkz. Çelebi Can, s. 413.

²⁶⁴ TTK m. 1473 hükmünde sigortacının, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminatla sorumlu olduğu öngörülmüştür. MSSGŞ m. A.1’de de sözleşmede belirtilen miktara kadar teminat sağlanacağı öngörülmüştür.

²⁶⁵ Kender, s. 353.

²⁶⁶ Ünan, Şerh Cilt II, s. 250.

²⁶⁷ Ünan, Riziko, s. 105.

²⁶⁸ Çelebi Can, s. 164.

²⁶⁹ Grup sigortalarına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Can, Türk Özel Sigorta Hukuku, s. 151-152.

ileri sürülen her bir sigorta tazminatı talebinde, bakiye sigorta bedeli de bu oranda azalacak ve tüketilmiş olacaktır²⁷⁰. Diğer taraftan TTK m. 1428 hükmü, “*sorumluluk sigortası dışındaki sigortalarda, aksine sözleşme yoksa, sigorta süresi içinde yapılan kısmi tazminat ödemelerinin sigorta bedelinden düşüleceğini*” öngörmüştür. Söz konusu hüküm, lafzi olarak yorumlandığında sorumluluk sigortası sözleşmelerinde yapılan kısmi tazminat ödemelerinin sigorta bedelinden düşülmeyeceği şeklinde bir anlam çıkarılabilir. Kanaatimizce hüküm bu yönüyle uygulamayla çelişir niteliktedir. TTK m. 1428 f. 1 hükmü sigorta ettiren aleyhine değiştirilemeyen emredici hükümler arasındadır. Burada hükmün emredici niteliği aslında sadece sorumluluk sigortaları bakımından uygulanacak şekilde yorumlanmalıdır. Zira, sorumluluk sigortası dışındaki sigortalara ilişkin olarak kanun koyucu, kısmi tazminat ödemelerinin sigorta bedelinden düşüleceğini belirterek sigorta ettiren aleyhine bir çözüm öngörmüştür. Böyle bir durumda, aksine sözleşme ancak sigorta bedelinin azaltılmayacağına kararlaştırılması şeklinde olabilir. Uygulamada sigortacıların ek prim tahsil etmek şartıyla bu tarz anlaşmalar akdettikleri tespit edilmiştir²⁷¹.

Sözleşmede sigorta bedeli, sigorta ettiren şirketin talebine, ödeyebileceği prime, finansal durumuna, şirketin hacmine, riskin tür ve büyüklüğüne göre belirlenir. Bu durumun doğal sonucu olarak da yöneticilerin olası sorumluluğunun kural olarak sigorta bedelinden daha fazla olması beklenebilir. Uygulamada, sigorta şirketleri zarar görenlerle sulh olmayı tercih ettikleri için teminat bedelinin, masraf kalemleri ve sulh ödemelerine yeterli geldiği söylenebilir. Ayrıca eklemek isteriz ki, uygulamada yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinde her bir farklı teminat için farklı bir sigorta bedeli kararlaştırıldığı tespit edilmiştir.

Uygulamada incelenen bir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde yönetici sorumluluk teminatı, icra görevi olmayan yönetim kurulu üyeleri için ihtiyari teminat, acil durumda yapılan masraflar teminatı, kriz masrafları teminatı,

---

²⁷⁰ Çelebi Can, s. 164.

²⁷¹ Ünan, Şerh Cilt I, s. 290-291.

kaçınılma giderleri teminatı sağlanmış olup, bu teminatlar arasında en yüksek sigorta bedeli yönetici sorumluluk teminatı için öngörülmüştür. İkinci en yüksek sigorta bedeli ise acil durumlarda yapılan masraflara ilişkin teminat için öngörülmüştür.

2.1.3.3.2.Sigortalının Zararın Bir Kısımına Katlanması

Sorumluluk sigortalarında, sigortalının rizikoyu doğurabilecek hareketlerinde daha temkinli davranmasına teşvik için sigortalının zarara bizzat katılması mümkün kılınmıştır. Bizzat katılma kurumunun temeli, sigortacı ile sigortalı arasında riskin paylaşılmasıdır. Taraflar sigorta ettirenin bizzat katılacağı kısmı, sigorta bedelinin belirli bir yüzdesi ya da belirli bir miktar şeklinde belirleyebilecekleri gibi farklı bir hesaplama yöntemi de tercih edebilirler²⁷².

Sigortalı açısından bizzat katılma muafiyet ve yüzdesel katılma olarak iki şekilde söz konusu olabilir. Yüzdesel katılmada, gerçekleşen zararın taraflarca önceden belirlenmiş yüzdesel bir kısmını sigortalı tarafından şahsen üstlenilmektedir. Bu katılım türünde amaç, özellikle uygulamada sigortalının zararı önleme ve azaltma açısından özen derecesinin arttırılmasıdır²⁷³.

Katılmanın diğer türü olan muafiyette, zararın belirli bir sınıra kadar olan kısmını sigortalı üstlenmektedir. Bu türde sigortacı, gerçekleşen zararın muafiyet için kararlaştırılan bedeli aşması halinde tazmin etmektedir.

Gerçekleşen zararın, muafiyet bedelini aşması halinde, sigortacının koruma yükümlülüğü muafiyet miktarını içerecek biçimde, zararın tamamına ilişkin ise bu muafiyet türü kesintisiz muafiyettir ("*eklenen muafiyet*"). Kesintili muafiyet,

---

²⁷² Serap Amasya, Sigortacının Edim Yükümlülüğünün Sınırlandırılmasına İlişkin Sözleşme Şartları (Sigorta Ettirenin Sigorta Zararına İştiraki), Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Mart-Nisan 2021, Cilt:16, Sayı:199-200, s. 485.

²⁷³ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 190-191; Yongalık, s. 160-161.

uygulamadaki kullanımıyla tenzili muafiyet, ise muafiyet için belirlenen miktarın her halükârda sigortalı tarafından üstlenildiği muafiyet türüdür²⁷⁴.

Belirtmek gerekir ki, TTK'da sigorta ettirenin katılımını kısıtlayan veya yasaklayan yahut açıkça imkân tanıyan bir hüküm söz konusu değildir. Zarar sigortalarında sigortacının ödeme yükümlülüğünün sınırlandırılan sözleşme şartlarına yer verilebileceğine ilişkin genel hükümlerin bulunduğu görülmektedir²⁷⁵. Bununla birlikte, öğretide sigorta ettirenin zarara katılımının kararlaştırılmasının, sigortacının daha az tazminat ödemesine yol açması nedeniyle, sigortalının uğradığı zararları tazmin edeceğini öngören TTK m. 1459 hükmüne aykırı olması nedeniyle TTK m. 1486 f. 1 tahtında sigorta sözleşmesinin geçersiz nitelendirilebileceği de belirtilmiştir²⁷⁶. Yargı kararlarına bakıldığında da sigorta ettirenin katılımı halinde muafiyet şartlarının geçerli kabul edilerek, sigorta tazminatına hak kazanıldığı tespit edilmiştir²⁷⁷.

Bizzat katılmanın uygulandığı sözleşmeler açısından, sigortalının katlanması gereken kısmın koruması için sigortalının başka bir sigorta sözleşmesi yapma imkânı olup olmadığı sorusu gündeme gelmektedir. Şöyle ki, zorunlu bizzat katılma yani sigortalının bizzat katılma olmaksızın sigorta sözleşmesi akdetmesi mümkün değilse, sigortalı katılma bedelini başka bir sigorta sözleşmesiyle teminat altına alamaz. İşbu zorunluluk yasadan ya da sözleşmeden kaynaklanabilir. Fakat böyle bir zorunluluk söz konusu değilse sigortalı bizzat katılma bedelini başka bir sigorta sözleşmesi akdetme suretiyle teminat altına alabilir²⁷⁸.

---

²⁷⁴ Can Çelebi, s. 167.

²⁷⁵ Aslıhan Sevinç Kuyucu, Zarar Sigortalarında Sigortacının Ödeme Yükümlülüğü ve Sınırı, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018, s. 66.

²⁷⁶ Ünan, Şerh Cilt II, s. 89-90.

²⁷⁷ Bkz. Yargıtay 17. HD., E. 2018/4278 K. 2019/7293 T. 11.6.2019 (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2018-4278-k-2019-7293-t-11-6-2019>) (E.T.: 01.01.2022).

²⁷⁸ Aynur Yongalık, Sigortalının Zarara Bizzat Katılması (Bizzat Katılma), Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan, Ankara, 1998, s. 152-153.

Alman Paylı Şirketler Kanunu § 93 f. 2 c. 3 uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin zarara bizzat katılması zorunluluk olarak öngörülmüştür. İşbu hüküm sadece yönetim kurulu üyelerini kapsamakta olup gözetim kurulu üyeleri için geçerli değildir. Söz konusu zarara katılma sadece iç sorumluluk durumları yani Side B himayesi için geçerli olacağı öngörülmüştür. Bu hükme göre; şirket, yönetim kurulu üyesini, mesleki faaliyetleri dolayısıyla meydana gelebilecek risklere karşı bir sigorta sözleşmesi kurarsa, zararın yüzde onu tutarından, yönetim kurulu üyesinin yıllık sabit gelirinin en az bir buçuk katı kadar bizzat katılma payı öngörmek zorundadır²⁷⁹. Alman kurumsal yönetim kodeksi de hem gözetim hem yönetim kurulu üyeleri için bizzat katılma öngörmüştür. Hüküm emredici değil tavsiye niteliğindedir²⁸⁰.

Uygulamada kullanılmakta olan katılma payı sözleşme şartlarında, savunma masrafları aslen şirketin zararı olarak nitelendirilmediği ve ancak uzun süren davalardan sonra taleplerin haksızlığı ispatlanabildiği ve bu haliyle katılma payı sözleşme şartlarının asıl amacı olan önleyici davranış yönlendirme etkisi olmadığı için, katılma payının dışında tutulmaktadır²⁸¹.

Yönetici sorumluluk sigortasının Türkiye'deki uygulamasına bakacak olursak; TTK'da veya MSSGŞ'de veya başkaca bir mevzuatta bizzat katılmaya yönelik bir hüküm bulunmamaktadır. Diğer taraftan, Türk Hukuku'nda bizzat katılmayı engelleyen bir hüküm bulunmadığından kanaatimizce taraflar sigorta sözleşmesinde bizzat katılmayı içeren hükümleri kararlaştırabilmelidir.

---

²⁷⁹ Sopacı Öztuna, s. 208.

²⁸⁰ Çelebi Can, s. 167 vd.

²⁸¹ Sopacı Öztuna, s. 209.

2.1.3.3.4. Sigorta Ettirenin Borç ve Yükümlülükleri

Sigorta hukukunda sigorta ettirenin sigorta sözleşmesinden doğan asli borcu prim ödemektedir²⁸². Bu borç açısından prim ödememe dolayısıyla sözleşmenin feshi söz konusu olabilir²⁸³.

Sigorta ettirenin prim ödeme borcu yanında sigorta ettirene yüklenen görevler, davranış mükellefiyetleri borç değil külfettir. Bu nedenle sigorta ettiren, bu görevlerin icrasına ilişkin olarak ne dava ne de icra takibi yoluyla zorlanamayacak ve tazminat talebi ile muhatap olmayacaktır. Bu külfetlerin yerine getirilmemesi halinde, sigorta ettiren yararlanacağı haklarını kaybedebilecek ve sigorta himayesinden yoksunluk riskiyle karşı karşıya kalabilecektir²⁸⁴.

2.1.3.3.4.1. Prim Ödeme Borcu

Sigorta ettirenin prim ödeme borcu, sigortacının riziko taşıma ediminin karşılığıdır²⁸⁵. Prim, sigorta konusu rizikonun vuku bulması halinde sigortacı tarafından ödenecek tazminat bedelinin esasını teşkil eden, sigortacıya bir defada ya da taksitle ödenen bir paradır. TTK m. 1430 f. 1 uyarınca, sigorta primi peşin ödenir ancak aksi taraflarca sözleşmede kararlaştırılabilir. Diğer bir deyişle, sözleşme hükümleri izin veriyorsa sigorta ettiren prim borcunu taksitle de ifa

---

²⁸² TTK m. 1430 hükmünün gerekçesi ise şu şekildedir: “*Sigorta sözleşmesi tam iki taraf borç yükleyen bir sözleşme olduğundan sigortacının yüklendiği riskin karşılığını sigorta ettirenin prim ödeme borcu oluşturur. 6762 sayılı Kanununun 1294 üncü maddesinde yer alan sigorta priminin parayla ödeneceğine ilişkin düzenleme Tasarıda da aynen korunmuştur. Sigortacının sorumluluğunun başlangıcı ilk prim ödemesine bağlandığından ileride ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçilebilmesini teminle özellikle primin taksitle ödeniyor olması durumunda ilk taksitin nakden ödenecek olması üzerinde maddede özellikle durulmuştur. Müteakip taksitler için kambiyo senedi düzenlenmiş olması halinde ise ödemenin senedin tahsil edildiği anda yapılmış olacağı konusuna açıklık getirilmiştir.*” Bkz.: TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 437.

²⁸³ İrem Aral Eldeklelioğlu, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcu, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 11, Sayı: 22, Güz 2012/2, s. 217.

²⁸⁴ Kender, s. 270; Kayıhan/Günergök, s. 191; Bozkurt, Sigorta Hukuku, s. 118.

²⁸⁵ Ünan, Şerh Cilt I, s. 317-318.

edebilir²⁸⁶. Kanuna göre primin para olarak ödenmesi öngörülmüştür²⁸⁷. Sigorta ücreti olarak da anılan prim karşılıklı sigortalarda²⁸⁸ aidat olarak anılmaktadır²⁸⁹. TTK m. 1430 f. 2 uyarınca, primin nakden ödeneceği öngörülmüştür. Fakat ilk taksitin nakden ödenmesi şartıyla sonraki primler için kambiyo senedi verilebilir²⁹⁰. Böyle bir durumda, prim ödeme borcu kambiyo senedinin tahsili ile yerine getirilmiş olacaktır. Belirtmek gerekir ki, TTK m. 1452 f. 2 hükmü uyarınca TTK m. 1430 f. 1 hükmü nisbi emredici nitelikte olup sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar aleyhine değiştirilemez, değiştirilirse kanun hükümleri uygulanır Dolayısıyla ilk taksit her halükârda nakden ödenecektir. Sigorta ettiren prim borcunu doğrudan sigortacıya ödeyebileceği gibi onun yetkili temsilcisine de ödeyebilir. Bu bağlamda aracının prim tahsiline yetkili olup olmadığının tespiti gerekir. Aracının sigorta şirketi tarafından tanzim edilen makbuzu sunması halinde prim tahsiline yetkili olduğunun kabulü niteliğindedir²⁹¹.

Prim ödeme borcu sigorta ettirenin borcudur. Yönetici sorumluluk sigortasında, prim ödeme borcuna sigorta ettiren sıfatını haiz şirket tarafından katlanılır. ABD’de ise yönetici sorumluluk sigortası primlerinin %90’ını şirket %10’ unu ise sigortalı yöneticiler ödemektedir²⁹².

Yönetici sorumluluk sigortası için prim miktarı belirlenirken; sigorta ettiren şirketin hacmi, ayni ve nakdi sermayesi, faaliyet konusu, bilançoları, hissedarlık yapısı gibi hususlar dikkate alınır²⁹³. Uygulamada mevcut yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri incelendiğinde, sigorta priminin sigorta bedelinin yaklaşık yüzde 0,135’i (%0,135) olduğu tespit edilmiştir. Örnek vermek gerekirse, uygulamada kullanılan bir yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesine ilişkin poliçede

---

²⁸⁶ Ünan, Şerh Cil I, s. 325.

²⁸⁷ Kender, s. 271.

²⁸⁸ Karşılıklı sigortaya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Ünan, Şerh Cilt II, s. 41-42.

²⁸⁹ Kayıhan/Günergök, s. 192.

²⁹⁰ Ünan, Şerh Cil I, s. 325-326.

²⁹¹ Aral Eldeleklioğlu, Prim Ödeme Borcu, s. 205 vd.

²⁹² Çelebi Can, s. 172.

²⁹³ Çelebi Can, s. 174.

10.000.000,00- USD teminat limiti için 13.500-USD prim ödenmesi öngörülmüştür.

2.1.3.3.4.2.Sözleşme Öncesi İhbar Yükümlülüğü

Sigortacının, sözleşme akdedip akdetmemek, sözleşmeyi hangi şartlarda yapacağına karar vermek için teminat altına alınacak riziko hakkında önemli hususları bilmesi gerekmektedir. Sigortacının riziko hakkında bilgi edinmesi ise esasen sigorta ettirenin beyanları ile mümkündür. İşte bu yüzden sigortacıyı korumak ve riziko ile prim arasındaki dengeyi sağlamak amacıyla sağlanması sigorta ettirene sözleşme öncesi ihbar görevi yüklenmiştir²⁹⁴.

Sözleşme öncesi ihbar görevi TTK m. 1435²⁹⁵ vd. maddelerinde düzenlenmiştir. TTK m. 1435 uyarınca, “sigorta ettiren sözleşmenin yapılması sırasında bildiği ve bilmesi gereken tüm önemli hususları sigortacıya bildirir.”²⁹⁶ Buna paralel bir hüküm MSSGŞ C.2 maddesi f. 1²⁹⁷ altında da düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere göre ihbarın konusu önemli olaylardır. TTK m. 1435 hükmünün lafzı değerlendirildiğinde sigortacının sözleşme yapma iradesinde etkisi olacak her olay önemli sayılabilir. Sigorta ettirenin bildiği veya bilmesi gereken önemli hususlar ihbarın konusunu oluşturacaktır²⁹⁸.

---

²⁹⁴ Kender, s. 296.

²⁹⁵ “Madde 1436– (1) Sigortacı sigorta ettirene, cevaplaması için sorular içeren bir liste vermişse, sunulan listede yer alan sorular dışında kalan hususlara ilişkin olarak sigorta ettirene hiçbir sorumluluk yüklenemez; meğerki, sigorta ettiren önemli bir hususu kötü niyetle saklamış olsun.

(2) Sigortacı, liste dışında öğrenmek istediği hususlar varsa bunlar hakkında da soru sorabilir. Söz konusu soruların da yazılı ve açık olması gerekir. Sigorta ettiren bu soruları cevaplamakla yükümlüdür.”

²⁹⁶ Şeker Ögüz, s. 58.

²⁹⁷ “C.2. Sigortalı ve Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü
Sigorta ettiren sözleşmenin yapılması sırasında bildiği veya bilmesi gereken tüm önemli hususları sigortacıya bildirmekle yükümlüdür. Sigortacıya bildirilmeyen, eksik veya yanlış bildirilen hususlar, sözleşmenin değişik şartlarda yapılmasını gerektirecek nitelikte ise, önemli kabul edilir. Sigortacı tarafından yazılı veya sözlü olarak sorulan hususlar, aksi ispat edilinceye kadar önemli sayılır.”

²⁹⁸ Şeker Ögüz, s. 157-158.

Sözleşme öncesi ihbar külfeti, sigorta ettirene ait bir yükümlülüktür. Ancak sigorta sözleşmesinin temsilci vasıtası ile yapıldığı durumlarda, temsilcinin ihbar külfetinin olup olmadığının tespiti önemlidir. TTK m. 1412 uyarınca; “*Kanunda sigorta ettirenin bilgisine ve davranışına hukuki sonuç bağlanan durumlarda, sigortadan haberi olması şartı ile sigortalının, temsilci söz konusu ise temsilcinin, can sigortalarında da lehtarın bilgisi ve davranışı da dikkate alınır.*” Söz konusu hüküm uyarınca temsilci de bildiği hususları sigortacıya ihbar etmekle yükümlü tutulmuştur²⁹⁹.

Yönetici sorumluluk sigortasında ihbarın kim tarafından yapılacağı sorusu gündeme gelebilir. Sigorta ettirenin daima bir tüzel kişi olması nedeniyle, sözleşme öncesi ihbar külfetini yetkili organların yani yönetim kurulunun³⁰⁰ yapması beklenir³⁰¹.

Sözleşme öncesi ihbar külfetine aykırı davranışın yaptırımını TTK m. 1439 hükmünde düzenlenmiştir. Yaptırımın belirlenmesi, ihlalin sigortacı tarafından, riziko gerçekleşmesinden önce veya sonra öğrenilmesine göre değişecektir. Sigorta ettirenin sözleşme öncesi ihbar külfetini yerine getirmediği hususunun ispat yükü sigortacı üzerindedir³⁰².

TTK m. 1439 f. 1 uyarınca, “*sigortacı için önemli olan bir husus bildirilmemiş veya yanlış bildirilmiş olduğu takdirde, sigortacı 1440 ıncı maddede belirtilen süre içinde sözleşmeden cayabilir veya prim farkı isteyebilir. İstenilen prim farkının on gün içinde kabul edilmemesi hâlinde, sözleşmeden cayılmış kabul olunur. Önemli olan bir hususun sigorta ettirenin kusuru sonucu öğrenilememiş olması veya sigorta ettiren tarafından önemli sayılmaması durumu değiştirmez.*” TTK m. 1441 hükmü uyarınca; “*sigorta ettiren ihbar görevini kasten yerine getirmemişse, sigortacı rizikoyu taşıdığı süreye ait primlere hak kazanacaktır.*”

---

²⁹⁹ Ünan, Şerh Cilt I, s. 123-124.

³⁰⁰ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 319.

³⁰¹ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 221.

³⁰² Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 223; Şeker Öğüz, Sözleşme Öncesi İhbar Görevi, s. 165.

TTK m. 1439 f. 2'de³⁰³ sigorta ettirenin ihbar külfetini ihlal ettiğinin sigortacı tarafından riziko gerçekleştiğinden sonra öğrenildiği hal düzenlemektedir. TTK m. 1439 f. 2'nin uygulanabilmesi için sigorta ettirenin ihbar külfetini kusurlu ya da veya kasten ihlal etmiş olması aranır³⁰⁴Belirtmek gerekir ki, uyuşmazlıkların genelinde sigortacı, sözleşme öncesi ihbar görevinin ihlalini riziko gerçekleştiğinden sonra öğrenmektedir. Bu sebeple, TTK m. 1439 f. 2 hükmü, f. 1 hükmüne kıyasen pratikte daha çok uygulama alanına sahiptir. Burada tespit edilmesi gereken husus, ihlalde sigorta ettirenin kastı mı yoksa ihmali mi olduğu tespit edilir. Sigorta ettiren, sözleşme öncesi ihbar yükümlülüğünü ihmali ile ihlal ettiyse ve bu ihlal sigorta tazminatının miktarına ya da rizikonun gerçekleşmesiyle arasında nedensellik bağı varsa söz konusu ihmalin niteliğine göre sigorta tazminatından indirim yapılması gerekecektir³⁰⁵. Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmeleri özelinde sözleşme öncesi ihbar külfetlerine örnek olarak, şirketin konusuna ve faaliyet alanına ilişkin olarak şirketin hali hazırdaki finansal durumunun açık ve net olarak belirtilmemesi, şirketin halihazırda akdetmiş olduğu kredi sözleşmelerinin, teminatların ve başkaca borç doğuran sözleşmelerin sigortacı şirket tarafından sorulduğu halde bildirilmemesi, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde ilişkin soru formunda verilen bilgi ve belgelerin doğru olmaması gösterilebilir.

2.1.3.3.4.3. Sözleşme Süresi İçinde Rizikoyu Ağırlaştırılmama ve Rizikonun Ağırlaştığı Durumda Ağırlaşmış Rizikoyu İhbar Külfeti

Tahmin edileceği üzere sigorta sözleşmesi süresince de sigortacı tarafından üstlenilen rizikoda bazı aleyhe değişikliklerin meydana gelmesi olasıdır. Bu

---

³⁰³ “Rizikonun gerçekleşmesinden sonra, sigorta ettirenin ihmali ile beyan yükümlülüğü ihlal edildiği takdirde, bu ihlal tazminatın veya bedelin miktarına yahut rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmalin derecesine göre tazminattan indirim yapılır. Sigorta ettirenin kusuru kast derecesinde ise beyan yükümlülüğünün ihlali ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacının tazminat veya bedel ödeme borcu ortadan kalkar; bağlantı yoksa, sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını veya bedelini öder.”

³⁰⁴ Kemal Şenocak, Sorumluluk Sigortalarında Sözleşme Öncesi İhbar Külfeti, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018. s. 190.

³⁰⁵ Ünan, Şerh Cilt I, s. 440-443; Şeker Öğüz, Sözleşme Öncesi İhbar Görevi, s. 168-170.

kapsamda, sigorta ettiren açısından sözleşme süresince rizikoyu ağırlaştırmama ve ağırlaşan rizikoyu ihbar külfetleri öngörülmüştür³⁰⁶.

Rizikonun ağırlaştığının kabul edilmesi için her şeyden evvel rizikonun durumunda objektif- fiili bir değişiklik gerçekleşmesi gerekmektedir³⁰⁷. Sözleşme başında belirlenen rizikonun doğmasına etki eden hususlarda meydana gelen olumsuz etkenler bu tür değişikliklerden sayılabilir. Riziko ağırlaşması, objektif riziko ağırlaşması ve sübjektif riziko ağırlaşması olarak sınıflandırılmaktadır. Sübjektif riziko ağırlaşması için sigorta ettirenin rizikoyu ağırlaştırmama külfetinin yerine getirilmesinde ihmalinin olması ve ağırlaşan rizikoyu ihbar külfetini de ihlal etmiş olması gerekmektedir. Objektif riziko ağırlaşmasında ise, sadece sigorta ettirenin ihbar külfetinin ihlali aranmaktadır³⁰⁸.

TTK m. 1444 f. 1 uyarınca, “*sigorta ettirenin sözleşmenin akdedilmesinden sonra, sigortacının izni olmaksızın rizikoyu veya mevcut durumu ağırlaştırarak tazminat tutarının artmasını etkileyici davranış ve işlemlerde bulunmayacağı*” öngörülmüştür. İşbu hükmün lafzına baktığımızda, rizikonun ağırlaşmasının tespitinde esas alınacak ölçütler konusunda yanıltıcı olabilir. Hükme göre, rizikonun ağırlaşmasının söz konusu olabilmesi için sözleşme kurulmasından sonra değişen riziko durumlarının yalnızca ödenecek tazminat tutarının artmasına neden olması şartının aranacağı şeklinde bir anlam çıkarılmaktadır. Ne var ki, TTK m. 1444 f. 2 hükmü, sigorta ettiren veya onun izniyle başkası açısından rizikonun gerçekleşme ihtimalini artırıcı veya mevcut durumu ağırlaştırıcı işlemlerde bulunması ve rizikonun gerçekleşme ihtimalinin artması halinde de rizikonun ağırlaştığının kabulü gerektiği sonucuna varılacaktır³⁰⁹.

---

³⁰⁶ Ünan, Şerh Cilt I, s. 464-466.

³⁰⁷ Şenocak, Sorumluluk Sigortalarında Sözleşme Öncesi İhbar Külfeti, s. 202.

³⁰⁸ Kemal Şenocak, Sigorta Ettirenin Rizikoyu Ağırlaştırmama ve Rizikonun Ağırlaşması Halinde Ağırlaşan Rizikoyu İhbar Külfeti, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018. s. 210-211.

³⁰⁹ Şenocak, Rizikoyu Ağırlaştırmama, s. 203.

Sigorta ettirenin anılan ihbar külfetinin ihlalinin yaptırımını ise TTK m. 1445 hükmünde düzenlenmiştir. TTK m. 1444 hükmüne paralel olarak rizikoyu ağırlaştırmama ve ağırlaştırmış rizikoyu ihbar külfetlerinin ihlali halinde, ihlalin rizikonun gerçekleşmesinden önce veya rizikodan sonra öğrenilmesine göre farklı sonuçlara bağlanmıştır³¹⁰.

TTK m. 1445'in ilk fıkrasına göre; “*sigortacı, riziko gerçekleşmeden önce, rizikonun ağırlaştığını veya ağırlaşan rizikonun ihbar edilmediğini öğrendiği takdirde, rizikonun ağırlaşması ister sübjektif ister objektif riziko ağırlaşması niteliğinde olsun, öğrendiği tarihten itibaren bir aylık hak düşürücü süre (TTK m. 1446 f. 3) içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkı isteyebilir*³¹¹. İstenilen prim farkının on gün içinde kabul edilmemesi halinde sözleşme feshedilmiş kabul edilecektir.” Burada sigorta ettirenin rizikoyu ağırlaştırmada veya ihbarda kusurlu olup olmaması önemli değildir³¹².

TTK m. 1445'in beşinci fıkrasına göre “*sigorta ettirenin, riziko gerçekleştikten sonra ihmali ve beyan yükümlülüğünün ihlal edildiği tespit edilirse, söz konusu ihlal tazminat miktarının artmasında ya da rizikonun meydana gelmesine etkili ise, ihmalin derecesine göre, tazminattan veya bedelden indirim yapılır. Sigorta ettirenin kastı hâlinde ise meydana gelen değişiklik ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacı sözleşmeyi feshedebilir; bu durumda sigorta tazminatı veya bedeli ödenmez*”.³¹³. Diğer bir deyişle, işbu hüküm uyarınca riziko gerçekleştikten sonra yaptırım uygulanması sigorta ettirenin kusurlu olmasına bağlıdır³¹⁴.

---

³¹⁰ Şenocak, Rizikoyu Ağırlaştırmama, s. 210-211.

³¹¹ Şenocak, Rizikoyu Ağırlaştırmama, s. 208.

³¹² Ünan, Şerh, Cilt I, s. 484-485.

³¹³ Ünan, Şerh, Cilt I, s. 489-494.

³¹⁴ Ünan, Şerh, Cilt I, s. 496-497.

2.1.3.3.4. Rizikonun Gerçekleştiğini İhbar Külfeti

TTK m. 1446 hükmü sigorta ettirenin sigortacıya rizikonun gerçekleştiğini bildirme yükümlülüğünü düzenlemektedir. Sigortacı rizikonun gerçekleştiğinden haberdar ise bildirim külfetinin ihlali nedeniyle yaptırım uygulanması söz konusu olmayacaktır³¹⁵.

Bununla beraber, sorumluluk sigortalarında riziko zarar veren sigortalıdan tazminat talebinde bulunması olduğundan, diğer bir deyişle rizikonun gerçekleştiği anın gösterdiği özellik nedeniyle, bildirim yükümlülüğü TTK m. 1475'te ayrıca düzenlemiştir. Anılan hükme göre, “*sigortalı, sorumluluğunu gerektirecek olayları on gün içerisinde sigortacıya bildirmekle yükümlüdür*”³¹⁶.

TTK m. 1475 f. 2 uyarınca ise “*sigortalı, kendisine karşı bir istem yöneltildiği durumda aksi kararlaştırılmamışsa bu istemi derhal sigortacıya bildirmelidir*”. Bu bildirim üzerine veya zarar görenin sigortacıya doğrudan başvurması halinde, TTK m. 1427 hükmü devreye girecektir. Söz konusu hüküm uyarınca, “*sigorta tazminatının, rizikonun gerçekleşmesini takiben ve rizikoya ilişkin bilgi ve belgelerin sigortacıya verilmesinden sonra herhalde TTK m. 1446 hükmü tahtında yapılacak ihbardan kırk beş gün sonra muaccel olacağı öngörülmüştür*”³¹⁷.

Kanun koyucu, sorumluluk sigortalarında rizikonun gerçekleştiği an olarak sebep olayı ilkesini benimsemiştir. Diğer bir deyişle, sigortalının sorumluluğunu doğuracak olay meydana geldiğinde riziko gerçekleşmiş olacaktır. TTK m. 1475 f. 1 uyarınca, “*sigortalı sorumluluğunu gerektirecek olayları, on gün içinde sigortalıya bildirilmesi*” öngörülmüştür. Sigortalının sorumluluğunu gerektirecek

---

³¹⁵ Samim Ünan, 2011 Tarihli Türk Ticaret Kanunu'nda Sigorta Ettirenin Görevleri, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXV, 17 Aralık 2011, Ankara, 2012, s. 74.

³¹⁶ Bozkurt, Sigorta Hukuku, s. 208.

³¹⁷ Bozkurt, Sigorta Hukuku, s. 208.

olayların neler olacağına dair kanunda açık bir düzenleme mevcut değildir³¹⁸. Kanaatimizce, sigortalıya yöneltilen bir istem olması halinde TTK m. 1475 f. 2, sorumluluğu gerektirecek olayların belirlenmesi açısından bir sınır çizmektedir. Sigortalıya yöneltilen bir istemde TTK m. 1475 f. 1 uygulanmayacaktır. Talep esasına dayanan sözleşmelerde, sigortalıya yöneltilen istem aynı zamanda rizikonun gerçekleştiği an olarak kabul edildiğinden talep esaslı yönetici sorumluluk sigortası için TTK m. 1475 ile TTK m. 1446'nın aynı sonucu doğurduğu söylenebilir.

Yönetici sorumluluk sigortası talep esasına dayalı bir sigorta olduğu için sigortalı yöneticilerin, zarar gören talebini ileri sürmeden önce sorumluluklarını doğuracak olayları on gün içerisinde sigortacıya ihbar etmeleri yerinde olacaktır³¹⁹.

TTK m. 1475 f. 3 hükmü uyarınca, aynı maddenin ilk iki fıkrasında düzenlenen ihbar külfetinin yerine getirilmemiş olması sonucunda TTK m. 1446 f. 2 ve 3 hükümleri uygulanacaktır. Bu kapsamda; *“ihbar külfetinin ihlali halinde ödenecek tazminatta bir artış meydana gelmişse kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılacaktır”*³²⁰. Ne var ki, rizikonun gerçekleştiğini daha önce öğrenen sigortacı külfetin ihlaline dayanamayacaktır. Sigorta ettirenin rizikonun gerçekleştiğini bildiğini ve ihbar yükümlülüğünü yerine getirmediğini ispat yükü sigortacıdadır.

---

³¹⁸ Raziye Aksu, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Madde 1475 Uyarınca Sorumluluk Sigortalarında Sigortalının Bildirim Yükümlülüğü, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı:1, 2016, s. 222-224.

³¹⁹ Öğretide yer alan bir görüşe göre TTK'da açıklık (sarahat) olmadığı için, sorumluluğunu doğuracak olayları bildirmiş olan sigortalının; ayrıca bu olaylar dolayısıyla kendisine yönetilmiş tazminat taleplerini de bildirmesinin zorunlu olup olmadığı açık değildir. Ancak her ihtimalde ileri sürülen tazminat talebinin bildiriminden; sigortacının sigorta tazminatı borcunun muacceliyeti için başlayacak 45 günlük süreyi başlatan riziko ihbarına müşavir bir bildirim olarak öngörüldüğü ileri sürülerek, ayrıca bir bildirim gerekeceği belirtilmiştir. Zira, sigortacının sigortalısına hukuki yardımda bulunup bulunmayacağı yönündeki kararını vermesi için öngörülen 5 günlük sürenin işlemeye başlayacağı tarihin belirlenmesinin de ileri sürülen tazminat talebinin bildirimine bağlanmış olması, bu görüşü destekler niteliktedir. Bkz. Can, Türk Özel Sigorta Hukuku, s. 152-153.

³²⁰ Ünan, Şerh Cilt II, s. 327.

Rizikonun gerçekleştiğinin ihbar edilmesinin yanında, rizikonun içeriği hakkında da bilgi verilmemesi yerinde olacaktır. Zira bu külfetin amacı, sadece sigortacının ihbar edilmesi değildir. İhbar niteliği gereği sigortacının rizikoya ilişkin tedbirleri almasına ve sigortalıya bununla ilgili talimat vermesine imkan sağlayacak nitelikleri taşıyacak biçimde olmalıdır.

2.1.3.3.4.5. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Yükümlülüğü

TTK m. 1447’de sigorta ettirenin riziko gerçekleştikten sonraki bilgi verme ve araştırma yapılmasına izin verme yükümlülüğü düzenlenmiştir. TTK m. 1447 f. 1’in ilk cümlesine uyarınca; “*sigorta ettiren, rizikonun gerçekleşmesinden sonra, sözleşme uyarınca veya sigortacının istemi üzerine, rizikonun veya tazminatın kapsamının belirlenmesinde gerekli ve sigorta ettirenden beklenebilecek olan her türlü bilgi ve belgeyi sigortacıya makul süre içinde sağlamak zorundadır*”. Aynı külfet MSSGŞ m.B.2 bent (ç) hükmünde şu şekilde düzenlenmiştir; “*sigorta ettiren veya sigortalı, sigortacının talebi üzerine, olayın ve zararın nedeni ile hangi hal ve şartlar altında gerçekleştiğinin ve sonuçlarının tespitine, tazminat yükümlülüğü ve miktarı ile rücu hakkının kullanılmasına yarayacak, elde edilmesi mümkün bilgi ve belgeleri makul sürede vermekle yükümlüdür*”.

Sigorta ettiren, TTK m. 1447 f. 1 cümle 2 ilk kısım uyarınca, “*sigortacının rizikonun gerçekleştiği yerde veya diğer ilgili yerlerde inceleme yapmasına izin vermek durumundadır*”. Söz konusu inceleme izninin zaruryeti TTK m. 1447 f. 1 cümle 1 gereğince sağlanan bilgi ve belgelerin niteliğine göre belirlenecektir. Bilgi ve belgeler sigortacının yerinde inceleme yapma gerektirecek nitelikteyse, inceleme izni vermek gerekir. İnceleme yapma yetkisi, yalnızca rizikonun gerçekleştiği yer (“riziko yeri”) ile sınırlı değildir. Kanun koyucu sigortacının gerekirse diğer ilgili yerlerde de inceleme yapabilmesini mümkün kılmıştır³²¹.

---

³²¹ Ünan, Şerh Cilt I, s. 508.

Yönetici sorumluluk sigortasında sigorta ettiren ve sigortalı, şirketin defterlerini, bilançolarını sigortacının talebi halinde sigortacıya vermelidir. Böyle bir durumda yöneticilerin sır saklama kapsamındaki bilgilerin sigortacıya verilir verilmeyeceği tartışılabilir. Bu konuda öğretilerdeki bir görüşe göre³²², ticari sır kapsamındaki bilgi ve belgelerin sigortacıdan saklanamayacağını ileri sürülmektedir. Bu görüşün dayanağı MSSGS' nin C.7. maddesinde düzenlenen Ticari ve Mesleki Sırların Saklı Tutulması başlıklı maddedir. Söz konusu madde aşağıda şekildedir;

“Sigortacı ve sigortalı adına hareket edenler bu sözleşmenin yapılması dolayısıyla sigortalıya ve sigorta ettirene ilişkin öğreneceği sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan sorumludur.”

Bu görüşe göre, bu maddenin genel şartlarda yer alması, söz konusu sırların sigortacıdan saklanmaması gerektiği görüşünü destekler niteliktedir. Madde lafzi olarak yorumlanırsa, söz konusu mesleki sırların riziko gerçekleştikten sonra yapılacak incelemeler esnasındaki sırlar değil sözleşme yapılması sırasında öğrenilen sırlar olduğu sonucuna varılabilir. Dolayısıyla, bu maddeye dayanarak doğrudan riziko gerçekleştikten sonra bilgi verme külfetinin ticari sır saklama yükümlülüğüne dahil olan bilgileri de kapsadığı sonucuna varmak yerinde olmaz. Kanaatimizce, burada her bir somut olay bazında sigortacının ve sigorta topluluğunun menfaatleriyle sigortalıların mesleki menfaatleri arasında bir değerlendirme yapılarak bir sonuca ulaşmak yerinde olacaktır.

Bilgi verme ve araştırma yapılmasına izin verme külfetinin ihlali halindeki hukuki sonuç, TTK m. 1447 f. 2'de düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre ilgili yükümlülüğün ihlali durumunda, *“ödenek tazminat tutarı artarsa, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılacaktır”*³²³.

---

³²² Kösekaya, s. 94, s. 104.

³²³ Kender, s. 324.

2.1.3.3.4.6. Zararı Önleme Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Yükümlülüğü

TTK m. 1448 uyarınca; “*sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğu durumlarda, zararın önlenmesi, azaltılması, artmasına engel olunması veya sigortacının üçüncü kişilere olan rücu haklarının korunabilmesi için, imkanlar ölçüsünde önlemler almakla yükümlüdür*”. Sigorta ettiren, kural olarak sanki sigortalı değilmişçesine³²⁴ zararı önlemeye ve azaltmaya yönelik önlemleri almak durumundadır³²⁵.

Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi gibi talep esaslı sigorta sözleşmelerinde, sebep ve zarar olayının, talebin ileri sürülmesinden önce gerçekleşmesi sorun yaratabilir. Zira böyle bir durumda, sebep ve zarar olayları gerçekleştikten sonra sigorta ettirenin zararı önleme ve azaltma imkânından bahsetmek mümkün olmayabilir. Hal böyleyken, talep esaslı sigorta sözleşmeleri için rizikodan önceki bir anın, bu külfetin başlangıcı olarak kabul edilmesi yerinde olabilir. Yönetici sorumluluk sigortaları gibi talep esaslı sigorta sözleşmeleri için bu yükümlülüğün sebep olayından itibaren değil zarar olayından itibaren başlayacağının kabulü yerinde olacaktır³²⁶.

TTK m. 1448 f. 1 hükmü sigorta ettirene “sigortacının üçüncü kişilere olan rücu haklarının korunması” ödevini de yüklemiştir. Öğretide, sigortacının rücu haklarının korunması görevi yalnızca zarar sigortalarında söz konusu olacağında, bu görevin kanunun sistematüğinde genel hükümler altında düzenlenmiş olması öğretide eleştirilmiştir³²⁷.

---

³²⁴ Ünan, Şerh Cilt II, s. 511.

³²⁵ Kemal Şenocak, Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Külfetine İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXVIII, 27 Aralık 2014, Ankara, 2016, s. 47.

³²⁶ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 254.

³²⁷ Ünan, Şerh Cilt II, s. 513-514.

Rücu haklarının korunması, sigorta ilişkisinin kurulmasından sonraki safhaya ilişkin bir ödevdir. TTK m. 1448 f. 2 hükmü uyarınca yaptırım uygulanabilmesi için rücu haklarının konulmamasında sigorta ettirenin kusuru olması gerektiğini görüşünderiz.

2.3. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI TEMİNATININ KAPSAMI VE SINIRLARI

2.3.1. Yönetici Sorumluluk Sigortasının Maddi Kapsamı

Yönetici sorumluluk sigortası, yöneticilerin, görevlerini ifa ederken neden oldukları zararları teminat altına alır. MSSGŞ m.A.1.'de bu husus mesleki sorumluluk sigortaları açısından; “*sigorta sözleşmesi ile sigortalının poliçede belirtilen ve ilgili taraflarca konusu tarif edilerek sınırları çizilen mesleki faaliyeti ifa ederken verdiği zararlara karşı himaye sağlar*” şeklinde belirtilmiştir. Yöneticilerin sorumluluk sigortası sadece yalın malvarlığı zararlarına teminat sağlamaktadır³²⁸.

Çalışmanın bu kısmında, Türk Hukukunda yöneticilerin sorumluluk sigortasının maddi kapsamını belirleyen konu, yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin sorumluluk esasları ve hangi zararların teminat altında olduğu incelenmeye çalışılacaktır.

2.3.1.1. Teminat Altına Alınan Sorumluluk

Yönetici sorumluluk sigortasının esasını organ sorumluluk sigortası oluşturmaktadır. Türk hukukunda organ kavramına ilişkin yasal bir tanım bulunmamakla birlikte, Türk Medeni Kanunu (TMK)'nin “*Tüzel Kişiler*” i düzenleyen bölümünde, fiili ehliyet alt başlığında yer alan 50. maddesi bu kuruma

---

³²⁸ Sopacı Öztuna, s. 187-188.

ilişkin temel düzenleme olarak kabul edilebilecek niteliktedir³²⁹. TMK m. 50 uyarınca;

“Organlar, hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar. Organlar, kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumludurlar”.

Organların, icra ettikleri işlem ve fiillerinin tüzel kişiye yüklenmesi organların sorumsuz oldukları anlamına gelmez. Organlarının haksız fiilinden sorumlu olan tüzel kişinin, kusurlu organ üyelerine rücu edebileceği kabul edilmektedir³³⁰. Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi organ niteliğindeki yöneticilerin işbu sorumluluğuna karşı teminat sağlamaktadır.

Yönetici sorumluluk sigortasının en sık uygulandığı anonim ortaklıklarda yöneticilerin sorumluluğu, yönetim kuruluna özgü olan görevlerini ifa ederken yaptıkları ihlallerden kaynaklanır. Tam da bu noktada, yönetim kuruluna özgü görevlerin sınırlarının belirgin bir şekilde çizilmesi önem arz etmektedir. TTK m. 375 hükmünde anonim şirket yönetim kurulunun devredilemez yetkileri düzenlenmiştir³³¹.

Organ vasfına haiz olan *“yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri, murahhas müdürler, ticari mümessil ve genel ve özel ticari vekillerdir”*. Şekli organların dışında fiili organlar da yönetim faaliyetlerinden sorumlu oldukları için, sözleşmede açık hüküm bulunmak kaydıyla sigortalı olabilirler. Son olarak tasfiye memurları da yönetici sorumluluk sigortası tahtında himaye altına alınabilir³³².

---

³²⁹ Çelebi Can, s. 29-30.

³³⁰ Ersin Çamoğlu, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk ile), İstanbul, 2010, s. 43 vd.

³³¹ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 408-410.

³³² Yöneticinin sorumluluğu açısından genel hüküm veya temel madde olarak adlandırılabilen TTK'nın 553'üncü maddesinin birinci fıkrası **kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının** kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri halinde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına verecekleri zararlardan sorumlu olmalarını düzenler.

2.3.1.2. Yöneticilerin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu esasen kural olarak kusur sorumluluğundan doğmaktadır³³³. Ortaklık ile yönetim kurulu üyesi arasındaki ilişkinin dayanağı ortaklık ile yönetim kurulu arasındaki sözleşmedir. Yönetim kurulu üyesinin genel kurul tarafından seçilmesi görevi kabul etmesiyle sözleşme kurulmuş olmaktadır³³⁴. Ek olarak, yönetim kurulu üyesinin fiilinin, sözleşmeye aykırılık yanında haksız fiil teşkil etmesi de söz konusu olabilir. Böyle bir durumda sözleşmesel sorumluluk talebi ile haksız fiil sorumluluğunun yarışması söz konusu olacaktır.

Şirket ile yönetici arasındaki sözleşmenin de niteliğinin belirlenmesi önemlidir. Öğretide bu sözleşmenin hizmet akdi, vekalet akdi niteliği taşıdığı belirtildiği gibi *sui generis* bir yapıda olduğu görüşleri de ileri sürülmüştür³³⁵. Kanaatimizce aksi belirtilmediği sürece yönetim kurulu üyeleri dışında kalan yöneticiler ile şirket arasında vekalet akdinin söz konusu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır³³⁶. Öğretide yer alan bir görüşe göre burada kanunda düzenlenen organa özgü sorumluluk hükümleri uygulanmalı, boşluk bulunan durumlarda ise hizmet sözleşmesi hükümleri uygulanmalıdır³³⁷. Kanaatimizce yönetim kurulu üyesi ile şirket arasındaki ilişkiyi borçlar hukukuna ve şirketler hukukuna özgü çifte karakterini göz önüne alarak değerlendirmek yerinde olacaktır.

---

³³³ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 621-623; İsmail Doğanay, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, BATİDER, Cilt: XVII, Sayı: 3, 1994, s. 58.

³³⁴ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 402-403.

³³⁵ Tartışmalara ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz.: Necla Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerin Tazminat Hakları, AÜHFD, Cilt: 57, Sayı: 1, 2008 (Necip Bilge'ye Armağan Sayısı), s. 14 vd.

³³⁶ Tamer Bozkurt, Türk Ticaret Kanunu ve Tasarısı Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu Üyelerin Özellikle Doğrudan Doğruya Verdikleri Zararlardan Doğan Sorumlulukları ve Yargı Uygulaması, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 83, 2009, s. 155-158.

³³⁷ Sıtkı Anlam Altay, Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, İstanbul, 2011, s. 217.

2.3.1.3. Yöneticilerin Sorumluluğu

Yöneticinin sorumluluğu açısından genel hüküm, THK'nın m. 553 hükmü olup, söz konusu madde aynen aşağıda şekildedir.

“Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu

MADDE 553- (1) Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, (...) (2) hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.

(2) Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar. (3) Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmaz.”

6102 sayılı TTK'da, ETTK'dan farklı olarak anonim şirketlerde yöneticilerin sorumlulukları anonim şirketlerin tasfiyesinden sonra ve son bölüm olan On birinci Bölümde “Sorumluluk” başlığı altında düzenlenmiştir. İşbu düzenleme mehz kanuna da uygun olduğu için öğretide yerinde olarak nitelendirilmiştir³³⁸. Kaynak İsviçre Borçlar Kanunu m. 754 ile TTK m. 553 arasında temel dört fark söz konusudur³³⁹.

³³⁸ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 621.

³³⁹ Dört temel farka ilişkin olarak ayrıntılı bilgi için bkz.: TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 255-256. TTK m. 553'ün madde gerekçesi ise şu şekildedir: “Kaynak ile 553'üncü madde arasında dört fark vardır. Hükmümüzde, “kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları” denilerek açıkça görevli kişiler ifade edilmiştir. Kaynakta ise, “yönetim kurulu üyeleri ile yönetim ve tasfiye ile uğraşan kişiler” ifadesine yer verilmiştir. Geniş anlama sahip “uğraşan” sözcüğü ile görevli olmadığı halde yönetime ve tasfiyeye karışan, talimat veren, yönetimi ve tasfiyeyi yönlendiren, bir bakıma arkadan yöneten büyük pay sahipleri başta olmak üzere, gizli yöneticiler ve tasfiye memurları (öğretideki deyimle, “fiili organ”lar) kastedilmiştir. Bu geniş kapsamlı ibarenin hukukumuzda aktarılması halinde (banka hukukundaki

Yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının sorumluluğu, kusura dayanan sorumluluktur³⁴⁰. Diğer bir deyişle, anılan kişilere kusurlu bir hareket izafe edilemediği sürece sorumluluk söz konusu olmaz. TTK uyarınca herhangi bir kusur, hafif ihmal de sorumluluğun doğması için yeterlidir³⁴¹. TTK m. 554 hükmünde de denetçiler, işlem denetçileri ve özel denetçinin sorumluluğu düzenlenmiştir³⁴².

2.3.1.4. Yönetici Sorumluluğunun Şartları

Yöneticiler, kanun veya esas sözleşme uyarınca öngörülen görevleri kusurlarıyla ifa etmemenin sonucundan³⁴³ doğan zararlardan sorumludurlar³⁴⁴. Yöneticilerin sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için sorumluluğun yönetim kurulu

---

deneyim ve birikim göz önüne alınınca) ibarenin amacı ve İsviçre'deki anlayışı aşan bir anlam ve boyut kazanacağından endişe edilmiştir. Böyle ucu açık bir ibareyi hükme koymak yerine mevcut "yöneticiler" sözcüğünün yorumlanmasının öğretiyeye ve yargı kararlarına bırakılmasının, bu yolla daha dinamik bir anlayışın hukukumıza egemen olabileceği düşünülmüştür. İkinci fark, "kurucular"ın da fıkra (kaynağın aksine) anılmış olmasıdır. İsviçre, 754 üncü maddeyi yönetim ve tasfiye ile uğraşanlara özgülemek istemekte, 753 üncü maddede kuruluşa ilişkin sorumluluğun düzenlenmiş olduğu düşüncesine ağırlık tanımaktadır. Oysa kurucuların, Tasarının 549 ilâ 552 nci maddelerine girmeyen görev aykırılıkları olabilir. Çünkü, fark hükmümüzde "kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlerin" ihlâli denilerek sorumluluğu doğuran sebepler somutlaştırılmıştır. Eşit işlem, sermayenin korunması gibi ilkelerin kanunda açıkça yer almış olması görev ve yetkilerin 374 ilâ 378 inci maddelerde belirginleşmiş bulunması ve diğer ilgili hükümlerin kesin yükümler öngörmesi ve nihayet özen ve bağlılık yükümlerinin, şirketler topluluğuna ilişkin özel düzenlemeler dahil duraksamalara olanak tanımayan nitelikte ortaya konulmuş olması somutlaştırmanın olası sakıncalarını ortadan kaldırmıştır. Buna rağmen açık olmayan bir ifade kullanılması nesnelliği zedeleyebilirdi. Kaynak "yükümlerin ihlâli" ibaresiyle bu konuda bir belirsizliğe yer vermiştir. Dördüncü fark İsviçre'de "kasıt ve ihmâl"le" denilerek kusurun derecesinde ayırma vurgu yapılarak mahkeme yönünden bir rehber hüküm oluşturulmuş olmasına rağmen, 557'nci madde zaten bu ayırımı yaptığı için hükmümüzde "kusur" sözcüğü ile yetinilmiş olmasıdır. Ayrıca BK m. 43 ve 44'ün bu konuda açık olduğu da dikkate alınmıştır.

"Yönetim kusuru" açık bir sorumluluk hâli olarak düzenlenmemiştir. Bunun gibi, mahkemenin yerindelik incelemesi yapıp bu yaklaşımla sorumluluğa varması, hükmümüzde yer alan "kanun ve esas sözleşmeden doğan yükümler" somutlaşması karşısında güçtür; meğerki her iki hâl de özen yükümüne aykırılık olarak kabul edilsin.

İkinci fıkra, 6762 sayılı Kanunun 309 uncu maddesine uygun olarak dava hakkını şirkete, pay sahibine ve şirket alacaklısına tanımıştır. Aktif dava ehliyetine sahip kişilerin bu yetkilerini kullanabilme şartları Tasarının 555 ve 556'nci maddelerinde yer almaktadır."

³⁴⁰ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 649.

³⁴¹ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 649.

³⁴² Veliye Yanlı, Şirkete Verilen Zarar Sebebiyle Sorumluluk Bağlamında "Yönetici" Kavramı ve Genel Kurul Kararı Gerekliği Sorunu, Terazi Hukuk Dergisi, 14(151), Cilt: 14, Sayı: 151, Mart 2019, s. 46-57.

³⁴³ Youngman, s. 18.

³⁴⁴ Çamoğlu, s. 11.

üyelerine atfedilebiliyor olması gerekir. Yöneticilerin sorumluluğunun kabulü için TTK m. 553 hükmünde belirlenen şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Söz konusu hükme göre, “*yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun koşulları, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılık, kusur, zarar ve illiyet bağıdır*”. Bu koşullardan birinin eksik olduğu durumda yöneticilere sorumluluk atfetmek mümkün olmayacaktır³⁴⁵.

2.3.1.4.1. Kanuna ve Esas Sözleşmeye (Hukuka) Aykırılık

Kişinin hukuk düzeniyle bağdaşmayan davranışı hukuka aykırılık olarak tanımlanmaktadır. Bu davranış yapma fiili olarak gerçekleşebileceği gibi yapmama olarak da vuku bulabilir³⁴⁶. Hukuka aykırılığın, anonim ortaklıklardaki görünümü aykırılık yöneticilerin yükümlülüklerine aykırı hareket etmeleridir.³⁴⁷ İşbu aykırılık kanun ve esas sözleşmeyle organ niteliğindeki yöneticilere verilen yükümlülükler aykırılıktan doğar³⁴⁸. Bu husus TTK'nın 553. maddesinde “*...kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal ettikleri takdirde...*” şeklinde ifade edilmektedir³⁴⁹.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, ihlal edilen yükümlülüğün yalnızca kanundan veya esas sözleşmeden doğması gerekmekte olup iç yönerge hükümlerinin ihlali de yükümlülük ihlali sayılacaktır³⁵⁰. Devredilmez görevlerin devri halinde de sorumluluk yine yöneticide olacaktır³⁵¹.

---

³⁴⁵ Altay, Sorumluluk, s. 196.

³⁴⁶ M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt II, 16. Baskı, İstanbul, 2021, s. 15.

³⁴⁷ Altay, Sorumluluk, s. 250.

³⁴⁸ Can Dağhan Akyürek, Yöneticilerin Sorumluluk Sigortası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2015, s. 105.

³⁴⁹ ETTK'nın 336. maddesinin beşinci bendinde görevlerin yerine getirilmemesi sorumluluğun sebebi olarak ifade edilmişti. Bu husus Türk doktrininde oldukça tartışılmış ve bir kısım yazar işbu değişiklik ile sorumluluğun sebebinin değiştiğini ileri sürerken karşı görüşteki yazarlar görev ve yükümlülük kavramlarının farklı olmadığını ve söz konusu değişikliğin sorumluluğun sebebiyi değiştirmediği ifade etmiştir.

³⁵⁰ Altay, Sorumluluk, s. 258.

³⁵¹ Necla Akdağ Güney, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul, 2016, s. 269.

2.3.1.4.2. Kusur

Yöneticilerin organa özgü sorumluluğunun dayanağı kusur sorumluluğudur. Bu husus TTK m. 553 hükmünde şu şekilde ifade edilmektedir: “*Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanunda ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini “kusurlarıyla” ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar*”. Kusur kavramı, bir kimsenin hukuka aykırı davranışı bakımından ortaya çıkan sonuçların istenilmesi (kasıt) veya sonucun arzu edilmemiş olmasına rağmen hukuka aykırı davranıştan kaçınamama hali (ihmal) şeklinde tanımlanmaktadır³⁵². TTK’da yöneticiler açısından kusurun özel bir tanımı yer almamakla birlikte, kastedilen kusur, hukuk düzeni tarafından, kanun ya da şirket esas sözleşmesi ile yönetim kurulu üyelerine yüklenen yükümlülüğün kasten veya ihmalle yerine getirilmemesidir. Hafif kusur halinde dahi yöneticilerin sorumluluğu doğacaktır³⁵³.

Yöneticiler, zararın meydana gelmesine neden olan fiili veya işlemi isteyerek gerçekleştirmişlerse, bu durumda kast söz konusu olacaktır³⁵⁴. Yöneticiler, bir fiili veya işlemi gerçekleştirirken o fiilin zarar yol açacağı tedbirli bir yönetici tarafından öngörülebilecek olmasına rağmen öngörememişse, bu durumda yöneticinin ihmalden söz edilecektir³⁵⁵. Şirket yöneticileri bakımından kusur sorumluluğunun ön plana çıkarılmasının temel nedeni, TTK m. 369 hükmünde öngörülen özen ve bağlılık yükümlülüğüdür. İlgili hükümde, yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifa ederken, tedbirli bir yönetici özeniyle ifa etmelerini ve şirket menfaatlerini de dürüstlük kuralına uygun olarak gözetmeleri öngörülmüştür. Burada kusurun derecesi önem arz etmemekte, hafif ihmal dahi sorumluluğunun doğumu için yeterli sayılmaktadır³⁵⁶. Aşağıda değineceğimiz üzere farklılaştırılmış

---

³⁵² Oğuzman/Öz, Cilt II, s. 54.

³⁵³ Hasan Pulaşlı, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Mütessesil Sorumluluğu, BATİDER, Cilt: XXV, Sayı: 1, 2009, s. 34.

³⁵⁴ Oğuzman/Öz, Cilt II, s. 60.

³⁵⁵ Altay, Sorumluluk, s. 264.

³⁵⁶ Hasan Pulaşlı, Özen Yükümlülüğü, s. 33-34.

teselsülün de kabul edilmesiyle kusurun derecesi, sorumluluğun kapsamını belirlenmesi açısından önemli hale gelmiştir.

TTK, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu şahsi sorumluluk olarak düzenlemiştir. Yönetim kurulu üyeleri bir zarardan kurul olarak sorumlu olmayıp, her bir yönetim kurulu üyesi kendi kusurlu fiili dolayısıyla sorumlu tutulacaktır. Her bir yönetim kurulu üyesi meydana gelen zarardan kusuru oranında şahsen ve tüm malvarlığıyla sorumlu olacaktır³⁵⁷.

Yönetici sorumluluğunun tespiti açısından kusurun varlığının ispat yükünün kimde olduğu hususu önemlidir. Kusuru ispat yükünün hangi tarafta olduğu konusunda TTK'da açık bir düzenleme mevcut değildir. Bu kapsamda kusuru ispat yükümlülüğünün hangi tarafta olduğu ikame edilen sorumluluk davasının niteliğine göre değişkenlik gösterecektir³⁵⁸.

Pay sahipleri veya alacaklıların uğradıkları doğrudan zarar nedeniyle ikame edilen sorumluluk davasının temeli haksız fiil esasına dayanmaktadır. Bu davada kusuru ispat yükü davacı üzerindedir. Sorumluluk davasının şirket tarafından ikame edilmiş olması halinde, dava sözleşmeye aykırılığa dayanmaktadır. Bu durumda TBK m. 112 hükmü gereği, böyle bir davada kusurlarının olmadığını ispat yükü yönetim kurulu üyelerinde olacaktır³⁵⁹. Pay sahipleri veya alacaklıların uğradığı dolaylı zarar nedeniyle açtıkları sorumluluk davasının ise temeli sözleşmeye aykırılık olduğundan, kusursuzluğunu ispat yükü yönetim kurulu üyeleri üzerindedir³⁶⁰.

---

³⁵⁷ Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, s. 271.

³⁵⁸ İsmail Kayar/Yurdal Özaltan, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davasında Kusur ve İspat, Terazi Hukuku Dergisi, Cilt: 14, Özel Sayı, Mart 2019, s. 17 vd.

³⁵⁹ Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, s. 200 vd.; Kayar/Özaltan, s. 17 vd.

³⁶⁰ Kayar/Özaltan, s. 28.

Kusur kavramının niteliği konusunda ise objektif kusur ilkesinin benimsendiği görülmektedir³⁶¹. Nitekim bu husus hükmün gerekçesine de belirtilmiştir³⁶². İşbu özenin derecesi, TTK m. 369 f. 1 hükmü doğrultusunda tedbirli yönetici özenine dönüştürülmüş, aynı nitelikteki ve büyüklükteki bir şirketi, bilinçli, dikkatli ve tedbirli bir yönetim kurulu üyesinin aynı şartlar altında gösterdiği özen alt sınır olarak kabul edilmiştir³⁶³. Kanaatimizce bu durum yöneticiler açısından özensizlik haline dayanarak sorumluluktan kaçınmanın önüne geçmiştir.

2.3.1.4.3. Zarar

Yöneticilerin sorumluluğunun doğması için en önemli şartlardan biri de zarar unsurudur. Zarar söz konusu değilse sorumluluktan bahsedilemeyecektir³⁶⁴. Diğer bir deyişle bir fiil veya işlemin hukuka ya da esas sözleşmeye aykırı olması, sorumluluk hukuku açısından tek başına yöneticinin sorumluluğunu doğurmaya yetmeyecektir.

En geniş anlamıyla zarar, şirket ortaklığının malvarlığında meydana gelen kötüleşme ya da azalma olarak ifade edilebilir. Şirket pay sahipleri ve alacaklılarının uğradığı zararlar da bu kapsamda değerlendirilecektir. Zarar doğrudan şirketin malvarlığında meydana gelebileceği gibi doğrudan ortakların veya alacaklıların malvarlığında da meydana gelebilir. Yönetici sorumluluğundan doğan zararın kapsamı doğrudan zarar ve dolaylı zarar ayrımı çerçevesinde ele alınmalıdır. Belirtmek gerekir ki bu ayrım, zarar görenin şirket alacaklısı ve pay

---

³⁶¹ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt III, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara, 2018, §66.

³⁶² Madde gerekçesinde, işin gerektirdiği özenin belirlenmesinde nesnellik kavramı üzerinde durulmuş ve bu kavram “*görevi yerine getirebilmek için yetkin olma, ilgili bilgileri değerlendirebilme, uygulamayı ve gelişmeleri izleyebilme ve denetleyebilmek için gereken yetenek ve öğrenime sahip olma*” şeklinde açıklanmıştır. TTK m. 369 f. 1 hükmünün gerekçesi için bkz.: TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 169-170.

³⁶³ Çamoğlu, s. 11, 69, 74. Aynı yönde bkz. ICI Mutual Insurance Company, Independent Director Litigation Risk (<https://www.icimutual.com/system/files/Independent%20Director%20Risk%20Management%20Study.pdf>) (E.T.: 12.12.2021).

³⁶⁴ Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, s. 293-294.

sahibi olduğu durumda söz konusu olacaktır. Zira Şirketin uğradığı zarar doğrudan zarar niteliğindedir³⁶⁵.

2.3.1.4.3.1. Doğrudan Zarar

Doğrudan zarar, Şirket zarara uğramaksızın Şirketin ortaklarının veya alacaklıların her bir açısından kendi malvarlıklarında meydana gelen zarar olarak açıklanabilir³⁶⁶. Uygulamada genellikle Şirketin doğrudan zararı, pay sahipleri ve alacaklılar açısından dolaylı zarar oluşturur. Ancak bundan bağımsız olarak, Şirketin zarara uğramadığı hallerde de pay sahipleri veya alacaklılar zarara uğrayabilirler.

Doğrudan zarara örnek olarak; “*kar payını ve kuruluş dönemi faizini ödememesi, alacaklının yönetim kurulunun talimatı ile düzenlenen sahte bilançoya aldanarak anonim ortaklığa kredi vermesi, yönetim kurulunun haksız olarak bir pay sahibine rüçhan hakkını kullandırmaması, yönetim kurulunun basılmış ve dağıtılan hamiline pay senetlerini pay sahibine vermeyerek devri zorlaştırması ve geciktirmesi, yönetim kurulunun alacaklıdan anonim ortaklığın iflasın eşiğinde olduğunu saklaması ortağın genel kurul toplantısına katılmasına ve oy kullanmasına haksız engel olunması, sermaye payına uygun kar payı ödemesi yapılmaması*” verilebilir³⁶⁷.

2.3.1.4.3.2. Dolaylı Zarar

Dolaylı zararda Şirketin malvarlığında meydana gelen zararın yansıma yoluyla pay sahipleri ve alacaklılar nezdinde de zarar doğurmasıdır³⁶⁸. Diğer bir ifadeyle Şirketin doğrudan zararı, pay sahipleri ve alacaklıların dolaylı zararına neden olur.

---

³⁶⁵ Altay, Sorumluluk, s. 247.

³⁶⁶ Çamoğlu, s. 124.

³⁶⁷ Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Güncelleştirilmiş 4. Baskı, İstanbul, 2015., s. 445.

³⁶⁸ Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu s. 297; Altay, Sorumluluk, s. 245.

Şirketin doğrudan zararı, pay sahipleri ve alacaklıların dolaylı zararının olmazsa olmaz koşuludur. Örneğin, şirket genel kurulunda alınan sermaye artırım kararının uygulanacağına güvenen ve rüçhan hakkını kullanmak için banka kredisi alan veya sahip olduğu menkul ya da gayrimenkulünü satmak zorunda kalan pay sahibinin, genel kurul kararının sebepsiz yere uygulanmamasıyla uğradığı zarar, doğrudan zarardır. Öte yandan, sermaye artırımının sebepsiz uygulanmaması nedeniyle şirketin müstakbel bir işi kaçırmaması, şirketin doğrudan zararı iken bu durumdan etkilenen pay sahipleri ve alacaklılarını alamayan alacaklılar için bu, dolaylı zarardır. Kural olarak zararın tazminini isteme hakkı doğrudan zarar görene ait bir haktır. TTK m. 555 ve m. 556 hükümlerinde şirketin uğradığı doğrudan zararların tazminini isteme hakkını pay sahipleri ve (iflas halinde) alacaklılara tanımıştır. Böyle bir durumda şirketin zararı giderildiği takdirde dolaylı zarar görenlerin zararı da kendiliğinden ortadan kalkmış olur.

Görüldüğü gibi şirketin uğradığı zarar doğrudan zarardır. Diğer bir deyişle şirketin dolaylı zararı söz konusu olmaz. Dolaylı zarar nedeniyle yöneticilere sorumluluk davası açan pay sahipleri ve (iflas halinde) alacaklılar, tazminatın ancak şirkete verilmesini talep edebilirler³⁶⁹. Pay sahiplerine iflastan önce de tanınan dolaylı zarar nedeniyle dava hakkı, alacaklılar için sadece iflas halinde ve iflas idaresi dava açmazsa tanınmıştır.

Dolaylı zararlardan sorumluluk kavramı, TTK'da yer almamaktadır. Bu kavramın yerine, TTK'nın 555'inci maddesinin kenar başlığında, İsviçre hukukuna paralel

---

³⁶⁹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin, ETTK'nın 309 ve 340. maddeleri kapsamında doğrudan zarar ve dolayısıyla zarar arasında gözettiği bu ayrım, TTK m. 553 ve 555 uyarınca devam etmektedir. Yargıtay 11. HD'nin ETTK yürürlükte olduğu dönemde geliştirdiği içtihat, TTK m. 555 açısından da geçerliliğini korumaktadır. Kuşkusuz ki, TTK m. 202/1 bent c hükmünde öngörülen istisna dışında alacaklılarının ancak ortaklığın iflası halinde sorumluluk davası açma hakkında sahip olması, ETTK ve 6102 sayılı kanunlar arasında, doğrudan- dolayısıyla sorumluluk ayrımı açısından en belirgin farkı oluşturmaktadır. Yargıtay, ETTK döneminde geliştirdiği içtihatlarında, meydana gelen zararın kimin malvarlığında ortaya çıktığından hareketle ortada bir doğrudan mı yoksa dolayısıyla zararın mı söz konusu olduğunu tespit etmekte; davacı pay sahibinin veya alacaklının söz konusu zararın bizzat kendisine ödenmesini dava ettiği durumlarda, tazminatın şirkete ödenmesine karar vermekte, davanın reddedilmesi gerektiğinde hükmetmektedir (Yargıtay 11. HD. 01.12.2016, 10385/8877).

olarak “şirketin zararı” deyimine yer verilmiştir. Şirketin doğrudan zararının varlığı halinde, TTK m. 553 ve TTK m. 554’te öngörülen kişilere tazminat davası açılabilir. Çünkü şirketin anılan maddeler çerçevesinde dolayısıyla zarara uğrama olasılığı yoktur. Pay sahibi ise hem doğrudan hem de dolayısıyla zararının varlığında tazminat davası açabilir, ancak dolayısıyla zararda tazminatın şirkete verilmesini talep eder (TTK m. 555).

2.3.1.4.4. İlliyet Bağı

Yöneticinin sorumluluğun doğabilmesi için hukuka aykırı davranış ile zarar arasında neden sonuç ilişkisinin mevcut olması gerekir. Diğer bir deyişle, zararın hukuka aykırı fiil olmasaydı meydana gelmeyeceği sabit olmalıdır³⁷⁰. Organa özgü sorumlulukta kabul edilen görüş uygun illiyet bağı görüşüdür. Hayat deneyimlerine ve olayların olağan akışına göre meydana gelen zarar, gerçekleşen fiilin uygun sonucu ise uygun illiyet bağının varlığı kabul edilir. Farklılaştırılmış teselsül ilkesi ile uygun illiyet bağı görüşü de uyum arz etmektedir³⁷¹.

Zarar görenin rızası, üçüncü kişinin ağır kusuru ve mücbir sebep organa özgü sorumlulukta da tıpkı genel sorumluluk hükümlerinde olduğu gibi illiyet bağının kesilmesine neden olmaktadır. Uygun illiyet bağının varlığını ispat yükü ise davacının üzerindedir³⁷².

2.3.1.5. TTK’da Özel Olarak Düzenlenen Yönetici Sorumluluk Halleri

TTK m. 365 hükmü uyarınca, anonim şirket kanundaki istisnai durumlar dışında yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil edilir. TTK m. 367 f. 2 hükmü uyarınca, yönetim devredilmediği takdirde yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir³⁷³. Yönetici sorumluluk sigortasında teminat altına alınan riziko, aslen

---

³⁷⁰ Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, s. 306.

³⁷¹ Akyürek, s. 109.

³⁷² Akyürek, s. 109.

³⁷³ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 422-423.

yöneticilerin TTK uyarınca yönetim yetkisini kullanırken ifa ettiği görevlerin ihlali nedeniyle doğabilecek sorumluluktur. Bu sorumluluk Türk Ticaret Kanunu'ndan, Bankacılık Kanunu'ndan, Sigortacılık Kanunu'ndan, Sermaye Piyasası Kanunu'ndan, Borçlar Kanunu'ndan doğabilir. Çalışmamızın bu kısmında yalnızca yöneticilerin TTK'dan doğan sorumlulukları incelenecektir.

TTK'da anonim şirkette hukuki sorumluluğa ilişkin hükümler, kanunun on birinci bölümünde TTK m. 549 ila 561 hükümleri arasında yer almaktadır³⁷⁴.

İlaveten TTK m. 193 f. 1 hükmünde ayrıca, “*yapısal değişiklik nedeniyle sorumluluk davası*” düzenlenmiştir. TTK m. 193 f. 1 uyarınca, şirketlerin birleşme, bölünme ve tür değiştirme işlemlerine herhangi bir şekilde katılmış kişilerin kusurları ile verdikleri zararlara için özel bir sorumluluk davası öngörülmüştür. Anılan sorumluluk, yapısal değişikliğe katılan şirketlere, pay sahiplerine ve alacaklılarına karşı söz konusudur³⁷⁵.

Kanaatimizce bu kapsama girmeyen diğer tüm yükümlülük ihlalleri TTK'nın 553. maddesinde düzenlenmiş olan genel sorumluluk hali kapsamında değerlendirilebilir. Çalışmamızın bu bölümüne yönetici sorumluluğuna ilişkin TTK çerçevesinde özel olarak düzenlenen hükümler anlatılmaya çalışılacaktır.

2.3.1.5.1. Yapısal Değişiklikle İlgili Sorumluluk (TTK m. 193)

TTK m. 193 hükmü uyarınca, “*Birleşme, bölünme veya tür değiştirme işlemlerine herhangi bir şekilde katılmış bulunan bütün kişiler şirketlere, ortaklara ve alacaklılara karşı kusurları ile verdikleri zararlardan sorumludurlar. Kurucuların sorumlulukları saklıdır.*”

Anılan düzenleme, TTK m. 553 ve m. 555 hükümlerinde öngörülen genel sorumluluk davasından farklıdır. TTK m. 193 hükmünde, birleşme, bölünme ve tür

---

³⁷⁴ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 623 vd.; Tekinalp, s. 362-363.

³⁷⁵ Tekinalp, s. 352-354.

değiştirme yapısal değişiklik işlemlerinin kanuna uygun olarak gerçekleştirilmemesi sonucunda meydana gelen sorumluluğa ilişkin bir dava öngörülmektedir³⁷⁶. Yapısal değişiklikle ilgili sorumluluk davasında davacı taraf, pay sahipleri, şirket alacaklıları ve zarara uğrayan şirketler olabilir. TTK m. 193 f. 3 uyarınca, pay sahipleri ve şirket alacaklıları bu davayı, talep edilen tazminatın ortaklığa ödenmesi şartıyla ikame edebilirler. Davalılar ise yapısal değişikliğe iştirak etmiş ve yapısal değişikliğe ilişkin yetkilerini, görevlerini kusuruyla ihlal etmiş kişilerdir³⁷⁷.

2.3.1.5.2. Belge ve Beyanların Kanuna Aykırılığından Doğan Sorumluluk (TTK m. 549)

TTK m. 549 hükmü ile, şirketin kuruluşu, sermayesinin artırılması, sermayesinin azaltılması, birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı halinde bunlara katılanların sorumlu olacağı düzenlenmiştir. Belirtmek gerekir ki, anılan hükümde sayılan belgeler tahdidi değildir. Maddede açıkça ifade edilmemiş olsa da halka arz sürecindeki beyanlar, belgeler ve taahhütler de bu hüküm kapsamında değerlendirilmelidir³⁷⁸.

Hükümden görüldüğü üzere³⁷⁹, belgeleri düzenleyenler ve beyanları yapanlar için kusursuz sorumluluk hali öngörülmüş olmakla beraber söz konusu işlemlere

---

³⁷⁶ Kubilay, s. 158-162.

³⁷⁷ Tekinalp, s. 355.

³⁷⁸ Tekinalp, s. 367.

³⁷⁹ “Madde 549– (1) Şirketin kuruluşu, sermayesinin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı hâlinde bunlara katılanlar sorumludur.”.

katılanların sorumluluğu açısından kusur şartı aranmıştır. Kanaatimizce bu düzenleme ile belge veya beyana güvenen kişilerin korunması amaçlanmıştır.

2.3.1.5.3. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesinden Doğan Sorumluluk (TTK m. 550)

TTK m. 550 hükmünde özel bir sorumluluk hali öngörülmüştür. Hükmün birinci fıkrası uyarınca sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile kusurlu olmaları şartıyla, şirket yetkililerinin bu payları üstlenmiş kabul edilecekleri ve payların karşılıkları ile varsa zararı faiziyle ve müteselsilen ödeyecekleri düzenlenmiştir. Ayrıca hükümde, sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilen ve buna onay verenlerin de söz konusu borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumlu olacakları ifade edilmiştir³⁸⁰.

Söz konusu hüküm ile üç farklı sorumluluk hali düzenlenmiştir. Bunlardan ilki sermayenin tamamen taahhüt edilmemesine rağmen taahhüt edilmiş gibi gösterilmesi olup ikincisi ise sermayenin ödenmesi gereken kısmının ödenmemiş olmasına rağmen ödenmiş gibi gösterilmesidir. Son sorumluluk hali ise sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin olmadığının bilinmesine rağmen buna göz yumulmasıdır. Kanaatimizce bu hükmün amacı yöneticilerin yetkilerini ihlal etme ihtimaline karşılık şirket sermayesinin korunmasıdır.

2.3.1.5.4. Değer Biçilmesinde Yolsuzluk Yapılması Nedeniyle Sorumluluk (TTK m. 551)

Anonim şirket, borçlarından dolayı yalnız mal varlığıyla sorumludur. Dolayısıyla mal varlığının esas sermayeye uygun olarak biçimlenmesi ve gerçeği yansıtması

---

³⁸⁰ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 625.

asında şirketin malvarlığının korunma ilkesinin bir gereğidir³⁸¹. TTK m. 551 hükmü tam da bu amaçla, aynı sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde, emsaline oranla yüksek fiyat biçenlerin, işletme ve ayının niteliğini veya durumunu farklı gösterenlerin ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanların, bundan doğan zarardan sorumlu olacağı hüküm altına alınmıştır. İşbu hüküm ile yolsuz değer biçilmesi sebebiyle şirketin zarar uğramasının önüne geçilmesi ve şirket malvarlığının korunması amaçlanmış olup, yöneticiler açısından kusur sorumluluğu hali söz konusudur³⁸².

2.3.1.5.5. Halktan İzinsiz Para Toplanmasından Doğan Sorumluluk (TTK m. 552)

Öğretide anonim şirketler, küçük veya aile tipi ve halka açık anonim şirketler olarak sınırlandırılmaktadır. Halka açık anonim şirket, hisse senetleri halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan anonim ortaklıklardır³⁸³.

TTK m. 552 hükmü uyarınca, SerPK hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla veya vadiyle her türlü yoldan çağrıda bulunularak halktan para toplanması yasaklanmıştır. İşbu hükmün uygulanması için yöneticinin kusurunun varlığı şart olmayıp kusursuz sorumluluk hali söz konusudur³⁸⁴. İlaveten, TTK m. 562 f. 11 uyarınca bu düzenlemeye aykırı hareket edenler için altı aydan iki yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.

Yukarıda açıklananlara özel düzenlemelere ek olarak, TTK'nın çeşitli kısımlarında esasen şirketin yönetimine ve işleyişine ilişkin düzenlenen ancak ihlali halinde yöneticilerin sorumluluğuyla sonuçlanabilecek birtakım hükümler yer almaktadır³⁸⁵. Bu hükümler, “*defter tutma yükümlülüğü (TTK m. 65), hakimiyetin*

---

³⁸¹ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 625.

³⁸² Akyürek, s. 112.

³⁸³ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 626.

³⁸⁴ Akyürek, s. 112.

³⁸⁵ Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 176-179.

hukuka aykırı kullanılması (TTK m. 202), güvenden doğan sorumluluk (TTK m. 209), sermayenin kaybı ve borca batık olma durumunda Çağrı ve bildirim yükümlülüğü (TTK m. 376), iflasın ertelenmesi (TTK m. 377), riskin erken saptanması ve yönetimi (TTK m. 378), bilgi alma ve inceleme hakkı (TTK m. 392), müzakereye katılma yasağı (TTK m. 393), şirketle işlem yapma, şirkete borçlanma yasağı (TTK m. 395), rekabet yasağı (TTK m. 396), genel kurul kararları aleyhine gerektiğinde iptal veya butlan davası açmak, bu davaların açıldığını ilan etmek (TTK m. 446, 447, 448), kötü niyetle iptal ve butlan davası açanların sorumluluğu (TTK m. 451), yönetim kurulunun beyanda bulunması (TTK m. 457), pay bedellerinin ödenmesi için çağrı yapmak (TTK m. 481), kötü niyetli kazanç dağıtım yapmak (TTK m. 512), şirketin iflası halinde (TTK m. 513), şirketin finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu hazırlayıp genel kurula sunmak (TTK m. 514)” olarak sayılabilir. Söz konusu hükümlere ilişkin olarak, yöneticilerin görevlerini ifa ederken kusuruyla zarara sebep olmaları halinde sorumluluklarının gündeme geleceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

2.3.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen ve Sadakat Borcu

TTK m. 369 hükmü tahtında, yönetim kurulu üyeleri ve yönetimde görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmekle yükümlüdürler. Kanaatimizce yöneticilerin meydana gelen bir zarar nedeniyle kusurlarının olup olmadığının tespiti açısından özen yükümlülüğünün derecesinin belirlenmesi önemlidir. TTK m. 369 hükmünde yöneticilerin göstermesi gereken özen derecesi, “*tedbirli yönetici*” nin göstermesi gereken özen olarak belirlenmiştir. Hükmün gerekçesinde, işin gerektirdiği özenin nesnel olarak belirleneceği, o konuya ilişkin uzman bilgisinin aranmayacağı belirtilmiştir³⁸⁶. Öğretide uzman bilgisinin aranmayacağına ilişkin gerekçe eleştirilmiştir³⁸⁷.

³⁸⁶ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 446.

³⁸⁷ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 447. Bkz. “*İşviçre Mahkeme kararlarında ve doktrininde özellikle savunulan görüş, görevin kabulünde özene uyulmaması durumunda özensiz davranışın söz konusu*

TTK m. 369 hükmünün gerekçesine göre, “tedbirli yönetici ölçüsü, yönetim kurulu üyelerinin kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak “iş adamı kararı” (“Business Judgment Rule”)³⁸⁸ verebileceği öngörülmüştür. Gerekçeye göre, yöneticinin, bu kapsamda takdir yetkisini kullanarak aldığı kararlar nedeniyle rizikonun meydana gelmesi halinde sorumluluk doğmayacaktır.

TTK m. 369 hükmü aynı zamanda, yöneticilerin şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralına uyarak gözetmekle yükümlü olduğunu öngörmüştür. Burada söz konusu olan yöneticilerin sadakat yükümlülüğüdür. Anılan hükmün gerekçesine göre, yöneticinin dürüstlük kuralına uygun davranmasından, kişisel menfaatini, hakim pay sahibinin veya pay sahiplerinin ve onların yakını olan gerçek ve tüzel kişiler ile üçüncü kişilerin menfaatini, şirketin menfaatinin önüne geçirmemesi kastedilmiştir³⁸⁹.

2.3.3. Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi

6102 sayılı TTK’da, ETTK’nın aksine³⁹⁰ farklılaştırılmış teselsül ilkesi benimsenmiştir. Farklılaştırılmış teselsül, aynı zarardan dolayı yöneticilerin her birinin kusurunun derecesinin ayrı ayrı değerlendirilerek dış ilişkide yalnızca

---

olacağı yönündedir. Nitekim, Federal Mahkeme bir kararında, tekstil stoku fiyat gelişmeleri hakkında bilgi sahibi olmayan bir kişinin denetçiliğe seçilmesi halinde, branş bilgilerine ilişkin bu eksikliği tekstil alanında uzman birimden bilgi alarak gidermesi ya da görevi reddetmesi gerektiğine hükmetmiştir. Federal Mahkeme sonraki tarihli başka bir kararında, bankanın yönetim kuruluna seçilen iki üyenin, bankanın zararından sorumlu tutulmamasına ilişkin olarak, banka muhasebesi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları yönündeki savunmalarını, YK üyeliği görevini, yeterli uzmanlık bilgi eksikliği ya da zaman azlığı nedeniyle özenle yerine getirmemişlerse, üyelik koltuğundan vazgeçmeleri gerekirdi, demek suretiyle reddetmiştir.”

³⁸⁸Gerekçede *Business Judgment Rule* kavramı, Türkçe’ye *işadamı kararı* olarak çevrilmiştir. Ancak bu çeviri *Business Judgment Rule* kavramının tam karşılığı değildir. *Business Judgment Rule* kavramı aslında yönetim kurulu üyelerinin karar alırken kullandıkları takdir yetkisini ifade etmektedir. Kanaatimizce “işadamı kararı” ifadesi yerine, “ticari takdir yetkisi” ifadesini kullanmak yerine olacaktır.

³⁸⁹ Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, s. 203.

³⁹⁰ ETTK’da yöneticilerin sorumluluğu tam teselsül esasına dayanmaktaydı.

zararın kendilerine isnat edilebilecek tutarından sorumlu tutulmaları anlamına gelmektedir³⁹¹.

Farklılaştırılmış teselsül ilkesi, uygun illiyet bağı ile uygun sonuçlar doğurmaktadır. Zira yöneticilerden birinin verdiği zarardan tüm yöneticilerin müteselsilen sorumlu olmasından ziyade yalnızca zarara sebebiyet veren yönetici sorumlu olacaktır. Aynı şekilde birlikte verilen zararlardan tüm yöneticiler kendi kusurları oranında sorumlu tutulacaklardır³⁹². Bu nedenle farklılaştırılmış teselsülün düzenlendiği TTK m. 557 hükmünde her ne kadar zarar görene her bir sorumluya karşı zararın tamamını talep hakkı tanımış olsa da yine hükümde belirtildiği üzere, hâkim işbu davada her bir davalının tazminat borcunu ayrıca belirleyecektir. Hükmün son fıkrası uyarınca, birden çok sorumlunun sorumluluğu belirlenirken durumun gerekleri de dikkate alınacaktır.

Farklılaştırılmış teselsülde her bir sorumlunun iç ilişkiye özgü defileri ileri sürüp süremeyeceği ise öğretici ve mahkeme içtihatlarına bırakılmıştır³⁹³.

2.3.4. Yönetici Sorumluluk Sigortasının Teminat Altına Aldığı Zararlar

Sorumluluk sigortalarının himaye sağladığı zarar kalemleri sigorta genel şartlarında veya tarafların kararlaştırdıkları özel şartlarda belirtilir. Sorumluluk sigortasında zararlar; eşya zararı, şahıs zararları ve yalın malvarlığı zararları olmak üzere üç çeşittir³⁹⁴. Eşya zararı, bir eşyanın zıya veya hasara uğraması şeklinde meydana gelen zarardır. Malvarlığı zararı ise malvarlığının durumunun kötüleşmesidir³⁹⁵. Bu geniş anlamda malvarlığı zararı olarak nitelendirilir. Malvarlığı zararı bir eşya veya şahıs zararıyla bağlantılı olarak meydana gelirse gerçek olmayan malvarlığı zararı söz konusu olur. Eğer malvarlığı zararı ne eşya ne de şahıs zararıyla bağlantılı

---

³⁹¹ Sıtkı Anlam Altay, Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Farklılaştırılmış Teselsül, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 151, Mart 2019, s. 70.

³⁹² Altay, Farklılaştırılmış Teselsül, s. 72-73.

³⁹³ Altay, Farklılaştırılmış Teselsül, s. 70.

³⁹⁴ Akyürek, s. 114.

³⁹⁵ Ünan, Riziko, s. 78.

olarak meydana gelmemişse, bunlardan tamamen bağımsız ise yalın (saf) malvarlığı zararı söz konusu olacaktır. Yalın malvarlığı zararına, salt mali zararlar da denmektedir³⁹⁶.

Yönetici sorumluluk sigortası, sigortalının neden olduğu yalın malvarlığı zararını teminat altına alır³⁹⁷. Yönetici sorumluluk sigortası, yöneticilerin üçüncü şahıslara verdiği eşya veya şahıs zararlarına karşı teminat sağlamaz. Eşya veya şahıs zararından kaynaklanan, gerçek olmayan malvarlığı zararları da yönetici sorumluluk sigortasının kapsamı dışındadır. Yönetici sorumluluk sigortası ile sunulan teminatın kapsamı, şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifa ederken sebep olduğu kusurlu davranışlarından ve kararlarından doğabilecek sorumlulukları karşısında meydana gelen zararlara istinaden süreç boyunca oluşabilecek savunma masrafları ve süreç sonunda karara bağlanacak tazminat oluşturmaktadır.

Uygulamada, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi tahtında sunulan teminatlar, *“yönetici sorumluluk, icra görevi olmayan yönetim kurulu üyeleri için ihtiyari teminat, şirket menkul kıymet sorumluluğu, kriz masrafları, kaçırılma giderleri”* dir. Bu ana teminatların yanı sıra *“uzatılan bildirim süresi”³⁹⁸, acil durum masrafları, soruşturmalar, halkla ilişkiler masrafları, varlıklar ve serbest giderleri, düzenleyici kurum ile yaşanan bir krize müdahale edilmesi sonucu oluşan masraflar, uluslararası yetki alanı ek teminatı”* dir³⁹⁹.

Türk Ticaret Kanunu ve genel şartlarda yer alan düzenlemeler uyarınca yönetici sorumluluk sigortasının teminat kapsamında olan masraf ve talepler sigortalı yöneticiye karşı dava açılmış ise savunma masrafları, sigortalı yönetici hakkında başlatılan soruşturma sonucu maruz kalınan masraflar, sigortalı yöneticinin

---

³⁹⁶ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 428.

³⁹⁷ Çelebi Can, s. 189-190.

³⁹⁸ Uzatılan bildirim süresi, sözleşme döneminin dolmasının hemen ardından başlayan ve süresi boyunca sigortacıya, söz konusu dönemde veya sözleşme dönemi içinde ilk talebe ilişkin yazılı bildirimde bulunulabilecek olan herhangi bir dönem anlamına gelmektedir.

³⁹⁹ Aral Eldeleklioğlu, Teminat, s. 185.

malvarlığına rehin konması, haciz, sigortalının gözaltına alınması veya başkaca bir ülkeden sınır dışı edilmesi sonucu oluşan kovuşturma giderleri, sigortalı yöneticinin itibarının zedelenmesi sonucu maruz kalınan masraflar, sigortalı yöneticiye resmî kurumlar tarafından kesilen idari para cezaları, maddi hasar ya da bedensel yaralanma olayına istinaden sigortalılara karşı açılan davalar sonucu oluşan savunma masrafları, haksız ve hukuka aykırı olarak alındığı iddia edilen yönetim kurulu ve genel kurul kararlarına dayalı talepler, yolsuzluk iddiasına dayalı talepler olarak örneklendirilebilir.

2.3.5. Yönetici Sorumluluk Sigortasında Teminat Dışı Kalan Haller

Sorumluluk sigortası, sigortalıya sınırsız bir koruma sağlamaz. Sigorta teminatı dışında kalan hususlar sözleşme genel şartları ve özel şartları ile belirlenir. Riziko istisnaları, niteliği gereği istisnai hüküm mahiyetinde olup kural olarak dar yorumlanmaları gerekmektedir⁴⁰⁰.

MSSGŞ'nin "*Teminat Dışında Kalan Haller*" başlıklı A.3 hükmü uyarınca;

"a) Sigortalının, poliçede belirlenmiş ve sınırları hukuk kuralları ve etik kurallar ile tespit edilen mesleki faaliyeti dışındaki faaliyetlerinden kaynaklanan tazminat talepleri,

b) Mesleki faaliyetin ifası sırasında sigortalı tarafından kasten sebep olunan her tür olay ile davranışları;

c) Sigortalı veya çalıştırdığı kişilerin, poliçede belirtilen mesleki faaliyeti ifa ederken alkol, uyuşturucu ya da narkotik maddelerin tesiri altında bulunması sonucunda meydana gelen olaylar." teminat kapsamı dışındadır.

Söz konusu genel şartlar, yurt dışındaki yabancı uygulamalara paralel olarak yöneticilerin kasti eylemlerini ve yetki dışı işlemlerini teminat kapsamı dışında bırakmıştır. Genel şartlarda ayrıca aksine sözleşme yoksa teminat dışında kalan

---

⁴⁰⁰ Şenocak, Mesleki Sorumluluk, s. 440.

haller, tazminat talepleri ve ödemeler de düzenlenmektedir. Şöyle ki, MSSGŞ'nin "Sigortanın Coğrafi Sınırı" başlıklı A.2 hükmü uyarınca bu sigorta, sigortalının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ifa ettiği faaliyetler için geçerli olmakla birlikte, tarafların yurtdışında yürüteceği mesleki faaliyetlerin de sigorta kapsamına alınması kararlaştırılabilir.

MSSGŞ'nin "*Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Haller*" başlıklı A.4.1 hükmü uyarınca; bir bilgisayar maddi veya elektronik ortamda muhafaza edilebilir, yazılı veya başka herhangi bir metotla yeniden çoğaltılmış olup olmadığı fark etmeksizin her çeşit bilgi ve malzemenin imha edilmesi ve kaybı; Türkiye Cumhuriyeti haricinde bir yerde tahkimde veya devlet yargısında açılan davalar; haksız rekabetin her türlü aksine sözleşme yoksa teminat dışında kalan hallerdir. Hükmünü amirdir. Bu hükme göre; "*herhangi bir bilgisayar esaslı veya elektronik ortamda saklanabilir, yazılı basılmış veya herhangi bir yöntem ile (veya benzer şekilde) tekrar çoğaltılmış olsun veya olmasın her türlü belge kaybı veya sigortalının bakım, gözetim ve kontrolüne verilmiş bilgi ve malzemenin kaybı veya imhası, aksine sözleşme yoksa teminat dışında bırakılmıştır.*"

İşbu hüküm yönetici sorumluluk sigortaları açısından önem arz edebilecek niteliktedir. Küreselleşmenin etkisi ile şirketlerin bilgi teknolojilerini kullanım oranı gittikçe artmaktadır. Günümüzün dijitalleşen dünyasında, şirketler genellikle bilgilerini elektronik ortamda saklamaktadır. Dolayısıyla, şirketlerin MSSGŞ'nin A.4.1 maddesinin (a) bendi uyarınca teminat dışı bırakılan belge kaybı hususunun, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi özelinde, sözleşmeye özel şart koymak suretiyle himaye altına alınması yerinde olacaktır.

MSSGŞ'nin "*Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Tazminat Talepleri*" başlıklı A.4.2 hükmü uyarınca;

"a) Her tür patent, telif hakkı ile ticaret unvanı, marka ve benzeri fikrî mülkiyet hak ihlallerinden kaynaklanan tazminat talepleri;

- b) Sigortalının mesleki faaliyeti ifası sırasında anne, baba, kardeş, eş ve çocuklarına karşı sorumluluğundan doğan tazminat talepleri;
- c) Her türlü çevre kirliliğinden doğrudan veya dolaylı olarak doğan sorumluluklar nedeniyle yapılan tazminat talepleri;
- d) Niteliği ne olursa olsun aşağıdaki hâllerden doğrudan veya dolaylı olarak kaynaklanacak tazminat talepleri:
- aa) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu meydana gelen nükleer atıklardan kaynaklanan iyonize ışınımın veya kirlilik,
- bb) Radyoaktif, zehirli, patlayıcı veya herhangi bir patlayıcı nükleer bileşim veya bunun nükleer bir parçasının tehlikeli özellikleri,
- cc) Diethylstilbesterol (DES), dioxin, urea formaldehide, asbest, asbestli ürünler veya asbest içeren ürünlerin varlığından, üretiminden, elleçlenmesinden, işlenmesinden, satış, dağıtım, depolama, bırakılma veya kullanımından kaynaklanan her tür hastalık (kanser dahil) veya asbestten kaynaklanan bütün tazminat talepleri.
- e) Bir sözleşmenin ifasına veya özel bir anlaşmaya dayanıp, sigortalının yasal sorumluluk ölçüsünü aşan her tür talepleri;
- f) Manevi tazminat talepleri.” Aksine sözleşme yoksa teminat dışında kalan tazminat talepleridir.

MSSGŞ'nin “**Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Ödemeler**” başlıklı A.4.3 hükmü uyarınca;

- “a) İdarî ve adlî para cezaları dahil her tür ceza ve cezai şartlar;
- b) Sigortalının iflasına bağlı olarak ortaya çıkabilecek her tür zarar;
- c) Sigortalının aleyhine cezai takibata geçilmesi hâlinde, bu takibattan doğan diğer bilimum masraflar.
- ç) İsteme ilişkin sigorta bedelini aşan giderler” aksine sözleşme yoksa teminat dışında kalan ödemelerdir.

2.3.5.1. Kast

Yönetici sorumluluk sigortasında, kasten hileli ve/veya bilinçli olarak gerçekleştirilen hatalı bir davranış ile emredici hükümlerin ihlali sonucunda doğacak olan zarar teminat dışındadır⁴⁰¹. TTK m. 1477 hükmü uyarınca, sigortalının, sorumluluk doğuran olayı kasten gerçekleştirmesinin sigortacı tarafından himaye altına alınmayacağı açıkça belirtilmiştir⁴⁰².

Öğretide isteğe bağlı sorumluluk sigortaları açısından, kastın yalnızca olaya ilişkin olmasını yeterli bulan kanun koyucunun olası kast halinin de istisna kapsamında değerlendirilmesini amaçladığı yönünde görüş tespit edilmiştir⁴⁰³. Buna karşılık, isteğe bağlı sorumluluk sigortalarında bilinçli ihmal halinin, fiilin öznesi tarafından zarar olasılığının düşük kabul edildiği ve meydana gelmeyeceğine inandığı gerekçesiyle teminat kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yönünde bildirilmiştir⁴⁰⁴.

Bir yönetici bilinçli olarak yahut ağır ihmal ile kendisini sorumluluk altına sokmuş ise davranışların sonucunu biliyor ya da bilmesi gerektiği kabul edilmeli ve bu sebeple sigorta himayesinden faydalanamamalıdır. Belirtmek gerekir ki, bu istisna için ihmal (negligence) tek başına yeterli değildir. Zira dikkatsizlik ile düşüncesizlik/hile birbirinden farklıdır⁴⁰⁵. Gerçek hile istisnasında, söz konusu davranış sıklıkla, “dürüstlüğe aykırı, hileli, suç niteliği taşıyan eylem yahut ihmaller

---

⁴⁰¹ Bkz. Sopaçı Öztuna, s. 277: *Alman Hukukunda “kasti görev ihlallerini esas alan istisna klozu uyarınca “sigorta ettiren, üçüncü kişinin kasten ve hukuka aykırı olarak zarara uğramasına sebep olduğunda sigortacı tazminle yükümlü değildir.” Türk Hukukunda konuya ilişkin olarak TTK m. 1429 f. 1 cümle 2 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Anılan hükme göre; “sigorta ettiren, sigortalı ve tazminat ödenmesini sağlamak amacıyla bunların hukuken fiillerinden sorumlu oldukları kişiler, rizikonun gerçekleşmesine kasten sebep oldukları takdirde, sigortacı tazminat borcundan kurtulur ve aldığı primleri geri vermez.”*

⁴⁰² Ünan, Şerh Cilt II, s. 342.

⁴⁰³ Ünan, Şerh Cilt II, s. 346.

⁴⁰⁴ Ünan, Şerh Cilt II, s. 347.

⁴⁰⁵ Çelebi Can, s. 194.

veya bir kanun hükmünün yahut hukukunun kasıtlı olarak” ihlali şeklinde tanımlanmaktadır⁴⁰⁶.

2.3.5.2. Para Cezaları ve Cezalandırıcı Tazminat

Sorumluluk sigortası sözleşmelerinde özel para cezaları standart olarak hariç tutulur. Bu istisnalar sadece cezalandırıcı tazminat ödemeleri ile sınırlı olmayıp sözleşmeyle kararlaştırılan cezai etkisi olan tazminat ödemelerini de kapsar. Uygulamada birçok yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinde bu istisna, istisna kısmında değil malvarlığı zararları tanımında yer almaktadır. Bu istisna sözleşmede yer almazsa, himaye altına alınan özel nitelikli bu tazminatın düzenlenme amacı da anlamını yitirmiş olacaktır. Zira bu para cezasında amaç, ceza hukuku anlamında devletin yaptırım uygulamasından farklı olarak, faili bu tazminat yükümlülüğüne maruz bırakmaktır. Diğer bir deyişle sorumluluk hukuku anlamında bir zarar söz konusu değildir. Özel nitelikli bu tazminatlar ve diğer para cezaları bu nedenle sorumluluk sigortasının konusu da değildir⁴⁰⁷.

2.3.5.3. Sigortalıya Karşı Sigortalı İstisnası (*Insured versus insured claims*)

Bu istisna sigortalı kişiler arasındaki davalar için söz konusu olur. Sigortalıya karşı sigortalı istisnası, yöneticilerin şirketi yahut diğer yöneticileri dava ettiği veya şirketin bir yöneticiyi dava ettiği hallerde sigortalı taraflar arasındaki dava nedeniyle vuku bulan kayıplara yönelik sigorta prosedürlerini sınırlamaktadır. Sigortalıya karşı sigortalı istisnası, bir sigortalının diğer sigortalının hatalı davranışının varlığı iddiasına dayanan taleplere ilişkin sigorta korumasına yönelik öngörülmüştür. Yönetici sorumluluk sigortası açısından, bu istisnanın iki temel amacı vardır. Bunlardan birincisi, sigortacının şirket içindeki dahili bir hukuk davasını finanse etmesinin önüne geçmek, ikincisi de şirket korumasını haiz bir

---

⁴⁰⁶ Çelebi Can, s. 195.

⁴⁰⁷ Çelebi Can, s. 197.

şirketin, hatalı yönetim kararları nedeniyle meydana gelen kayıplarının sigortacı tarafından tazmin edilmesinin önüne geçmektir.

Bu istisna yalnızca aynı sigorta sözleşmesi kapsamındaki sigortalılara uygulanacak olup farklı sigorta sözleşmelerinde korunan yöneticilere uygulanmayacaktır. Şöyle ki, yöneticinin aynı zamanda hissedar olduğu durumlar açısından farklılık söz konusu olacaktır. Bir yönetici yalnızca yönetici pozisyonunu işgal ettiği için sigorta sözleşmesi tahtında sigortalı olarak nitelendiriliyorsa; söz konusu istisna, aynı zamanda hissedar olan herhangi bir yöneticinin, talebin niteliğine bağlı olmaksızın, teminat elde etmesini engelleyecektir. Ancak söz konusu kişi salt sigortalı olarak hareket ettiği için değil aynı zamanda talebin niteliği gereğince de sigortalı olarak kabul ediliyorsa, yöneticinin talebi, sigortalı olması sebebiyle reddedilemeyecektir⁴⁰⁸.

2.3.5.4. Önceki Talepler

Bu istisna sigorta sözleşmesi müddetinin başlangıcından önce ileri sürülmüş yahut askıda olan talepler için söz konusudur. Mevcut sigorta sözleşmesinin başlangıcından önce ileri sürülen yahut askıda olan ve önceki sigorta sözleşmesi kapsamında korunacak olan herhangi talepler yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi teminatı kapsamına dahil olmayacaktır⁴⁰⁹.

2.3.5.5. Sözleşmesel Sorumluluk

Yönetici sorumluluk sigortacıları, genellikle saf sözleşmesel sorumluluğa ilişkin himaye sağlamayı tercih etmezler. Bu istisnanın sonuçlarından biri, sigorta himayesinin, yöneticilerin görevlerini ifa sırasında gerekli beceri ve özen

---

⁴⁰⁸ Çelebi Can, s. 198-199.

⁴⁰⁹ Çelebi Can, s. 197.

yükümlülüğünü yerine getirmede başarısız olarak haksız fiille sorumluluğa neden olan şirket yöneticilerine karşı ileri sürülen taleplere özgülenmesidir⁴¹⁰.

Diğer taraftan gönüllü olarak yüklenilmesi gereken sözleşmesel yükümlülükler, teorik olarak söz konusu sözleşmenin konusu olan her şeye ilişkin olabilir. Bunun sonucu da haksız fiil sorumluluğuna eş değer bir risk öngörüsü ve tahmini yapılmasının imkânsız olmasıdır. Bu nedenle, uygulamada hemen hemen tüm yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinde tek başına sözleşmeden doğan sorumluluk istisna tutulmaktadır⁴¹¹.

2.3.5.6. Yöneticilerin ve Çalışanların İşten Çıkarılması

Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinde, uygulamada genellikle sigortalı tarafından ileri sürülen herhangi bir işe geri alma taleplerine ilişkin sorumluluklar istisna tutulmaktadır. Bu istisna uyarınca, yöneticiler işten çıkartılmaları durumunda sigorta sözleşmeleri kapsamında bir talepte bulunulamayacaktır.

Ancak şirketler, haksız veya hatalı işten çıkarmaları nedeniyle doğabilecek sorumluluklar bakımından iş uygulaması sorumluluğu sigortası (EPL: *employment practice liability*) olarak bilinen bağımsız bir sigorta türünü temin edebileceklerdir. İş uygulaması sorumluluğu sigortası niteliği itibariyle yöneticiler dışındaki, mevcut ya da geçmişteki çalışanların şirkete, yöneticilere ya da diğer çalışanlara karşı talepte bulunması durumunda devreye girerek koruma sağlayacaktır⁴¹².

---

⁴¹⁰ Çelebi Can, s. 197.

⁴¹¹ Çelebi Can, s. 198.

⁴¹² Çelebi Can, s. 200.

2.3.5.7. Cismani Zarar ya da Eşya Zararı, Ürün Sorumluluğu, Mesleki Sorumluluk

Birleşik Krallık'ta şirketlerin, yasal açıdan işveren sorumluluk sigortası yaptırmaya zorunluluğunun yanı sıra, şirketlerin genel kamu sorumluluğu teminatını da satın alması da beklenmektedir. Anılan genel kamu sorumluluğu sigorta türü, şirket çalışanlarının eylemlerine ve bunların kusursuz sorumluluğuna karşı himaye sağlamakta ve bu himaye telif hakları, marka veya patent haklarından doğan sorumluluğu da kapsamaktadır. Eşyaya yönelik zararın yanı sıra, yöneticiler ya da diğer şirket çalışanları tarafından maruz kalınan bedensel zararlar ile hastalık veya ölüm rizikoları, uzun süreyi kapsayacak şekilde oluşturulmuş sigorta sözleşmelerinin konusunu oluşturmaktadır. Ürün sorumluluğu sigortası, ayıplı ürünlerden dolayı kişilere ya da diğer ürünlere verilen zararlar bakımından daha uygun olabilecektir. En nihayetinde yönetici sorumluluk sigortası, mesleki sorumluluk sigortasının konusunu oluşturduğu ve yöneticilik faaliyeti tek başına bir meslek olarak kabul edilmediği için, yöneticiler açısından herhangi bir fayda sağlamayacaktır⁴¹³.

2.3.5.8. Çevre Zararı

Çevre kirliliğinden doğan hukuki sorumluluk, yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinin birçoğunda riziko istisnaları arasında yer almaktadır. Zira söz konusu sorumluluktan doğan zararlar yüksek tutarlar içermektedir. Yönetici sorumluluk sigortacıları, sözleşme kurarken hem çevre zararlarından doğan tazminat taleplerini teminat dışı bırakarak, bunun tercih edilmediği durumda da çevre zararı kaynaklı tazminat taleplerine ilişkin sınırlı sigorta koruması öngörmek suretiyle bu istisnayı uygular⁴¹⁴.

---

⁴¹³ Çelebi Can, s. 201.

⁴¹⁴ Çelebi Can, s. 201.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ VE SİGORTACININ HALEFİYET

3.1. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ SONA ERMESİ

3.1.1. Sigorta Sözleşmesinin Sona Erme Sebepleri

TTK'da yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin sona ermesi bakımından özel bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle genel hükümler uygulama alanı bulacaktır. Sigorta sözleşmesi birçok farklı nedenle sona erebilir. Sözleşmede öngörülmüş olan sürenin sona ermesi, rizikonun gerçekleşmesi, sözleşme taraflarının sözleşmeyi feshetmesi halleri buna örnek olarak gösterilebilir⁴¹⁵.

Çalışmamız kapsamında sigorta sözleşmesinin sona erme sebeplerinden tarafların anlaşması ile sona erme, cayma hakkının kullanılması ile sona erme, fesih ile sona erme ve sigortacının iflası ile sona erme halleri incelenecektir.

3.1.1.1. Tarafların Anlaşması

Sigorta sözleşmesinin tarafları, anlaşmak suretiyle sözleşmeyi her zaman sona erdirebilecektir⁴¹⁶.

3.1.1.2. Cayma Hakkının Kullanılması

TTK'da sigortacıya iki halde yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerinden cayma hakkı tanınmıştır.

---

⁴¹⁵ Kender, s. 402-404.

⁴¹⁶ Ulaş, s. 120; Kara, s. 223; Kender, s. 404.

Bu hallerden ilki TTK m. 1439 da düzenlenmiş olup, sigortacı için önemli olan bir hususun bildirilmemesi veya yanlış bildirilmesi durumunda, sigortacının riziko gerçekleşmeden önceki safhada bu aykırılığı saptamış olduğu zaman, sigortacının sözleşmeden cayabilmesi veya prim farkı istemesi mümkün kılınmıştır⁴¹⁷. TTK’da, sigortacının cayma hakkını kullanabileceği hallerde, bunun yerine prim farkı isteyebileceğini de düzenlemiştir. TTK m. 1439 f. 1 hükmünün ikinci cümlesi uyarınca, “*sigorta ettiren prim farkını 10 gün içinde kabul etmezse, sözleşmeden cayılmış olacaktır. Prim farkının talep edilmiş olduğu durumlarda, cayma sonucunun meydana gelmesi için, sigorta ettiren tarafından prim farkı ödeme yükümlülüğünün reddedilmesi gerekmektedir*”⁴¹⁸.

Ancak anılan hükme göre, “*sigortacının cayma hakkını kullanmak istemesi durumunda bu istemini, bildirim yükümlülüğünün ihlal edilmiş olduğunu öğrendiği tarihten itibaren on beş gün içinde sigorta ettirene bildirmesi gerekmektedir*”. Bu süre niteliği itibariyle hak düşürücü bir süredir. Sigortacı, sözleşme öncesi bildirim görevinin ihlal edildiğini öğrendiği tarihten başlayarak 15 gün içinde cayma hakkını kullanmalıdır. Çekişme halinde görev ihlalinin hangi tarihte öğrenildiğini ispat yükü sigortacıdadır. Öğretide yer alan görüşe göre cayma hakkının kullanılmış olması bakımından 15 gün içinde “yollanmış” olması yeterli sayılmalı; cayma bildiriminin 15 gün içinde sigorta ettirene “ulaşması”nın zorunlu olmadığı kabul edilmelidir⁴¹⁹.

Bir diğer cayma hakkı tanınan hal ise TTK’nın m. 1434 hükmünün ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Anılan hükme göre, “*ilk taksiti veya tamamı bir defada ödenmesi gereken primin zamanında ödenmemesi halinde sigortacı, ödeme yapılmadığı sürece üç ay içerisinde sözleşmeden cayabilecektir. Söz konusu üç aylık süre vade tarihinden itibaren başlayacaktır.*” Prim alacağıının muacceliyet gününden itibaren

---

⁴¹⁷ Ünan, Şerh Cilt II, s. 436-437.

⁴¹⁸ Ünan, Şerh Cilt II, s. 438.

⁴¹⁹ Ünan, Şerh Cilt I, s. 456.

üç ay içinde dava veya takip yoluyla istenmemiş olması durumunda da işbu hüküm uyarınca sigortacı sözleşmeden caymış sayılacaktır⁴²⁰.

3.1.1.3. Sözleşmenin Feshi

3.1.1.3.1. Olağanüstü Durumlarda

TTK m. 1413'te olağanüstü durumlarda fesih başlığı altında birtakım fesih halleri düzenlenmiştir. Hükümün birinci fıkrasında, sigortacıya ilişkin olağanüstü haller yer almaktadır⁴²¹. Buna göre, “*sigortacının konkordato ilan etmesi, ilgili sigorta dalına ilişkin ruhsatının iptal edilmesi veya sözleşme yapma yetkisinin kaldırılması gibi hâllerde sigorta ettiren sigorta sözleşmesini feshedebilecektir*”. Ayrıca olağanüstü haller fıkra da sayılan haller ile sınırlı olmayıp, bu haller benzeyen durumlarda da sigorta ettiren sözleşmeyi feshedebilecektir⁴²². Ancak sigorta ettirenin fesih hakkını bu olguları öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde kullanması gerekmektedir⁴²³. Hükümün ikinci fıkrasında ise sigorta ettirene ilişkin olağanüstü haller düzenlenmiştir⁴²⁴. İşbu fıkra da, sigorta ettirenin primlerin tamamını ödemişken konkordato ilan etmiş olması halinde sigortacının sigorta sözleşmesini feshedebileceği ifade edilmiş olup fesih hakkını kullanacak olan sigortacının bu

---

⁴²⁰ Ünan, Şerh Cilt I, s. 365-366.

⁴²¹ TTK'nın “Olağanüstü durumlar” başlıklı 1417. maddesinin birinci fıkrasında ise, sigortacının aciz hâline düşmesi veya hakkında yapılan takibin semeresiz kalması halinde sigorta ettirenin sigortacıdan taahhüdünün yerine getirileceğine ilişkin teminat isteyebileceği ve bir hafta içinde teminatın verilmemiş olması halinde sözleşmeyi feshedebileceği öngörülmüştür.

⁴²² Ünan, Şerh Cilt I, s. 128.

⁴²³ Yazara göre, fesih bildiriminden feshin sebebini oluşturan halin öğrenilmesinden itibaren bir ay içinde gönderilmesi yeterli olup sigortacıya ulaşması şartı aranmamalıdır. Bkz. Ünan, Şerh Cilt I, s. 128.

⁴²⁴ TTK'nın “Olağanüstü durumlar” başlıklı 1417. maddesinin ikinci fıkrasında ise, sigorta ettirenin prim ödenmesinden önce acze düşmesi, iflas etmesi veya hakkında yapılan takibin semeresiz kalması halinde sigortacının sigorta ettirenden taahhüdünün yerine getirileceğine ilişkin teminat isteyebileceği ve bir hafta içerisinde teminat verilmemesi halinde sözleşmeyi feshedebileceği hüküm altına alınmıştır.

durumu öğrendiği tarihten itibaren bir aylık bildirim süresine uyma şartı⁴²⁵ öngörülmüştür.

3.1.1.3.2. Sigorta Priminin Artırılmasında Fesih

TTK m. 1414 ile sigortacının sigorta teminatının kapsamında değişiklik yapmaksızın sözleşmede yer alan ayarlama şartına dayanarak primi yükseltmesi halinde sigorta ettirene sigorta sözleşmesini fesih hakkı tanınmıştır. Hükme göre sigorta ettiren fesih hakkını, sigortacının sigorta primini yükseltmeye yönelik bildirimini kendisine ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde kullanabilecektir⁴²⁶.

3.1.1.3.3. Kısmi Fesih ve Cayma

TTK'nın 1415'te sigorta sözleşmesinin sigortacı tarafından kısmen feshedilmesi durumunda sözleşmenin tamamının feshedilebileceği veya sözleşmeden cayılabileceği haller düzenlenmiştir.

Hükmün birinci fıkrası ile sigortacının sözleşmenin tamamını feshedebilmesine veya ondan cayabilmesine olanak tanınmıştır. Ancak bunun için sigortacının sözleşmeyi kısmen feshetmesinin veya sözleşmeden kısmen caymasının haklı sebeplere dayanması ve sigortacının sözleşmeyi geri kalan hükümlerle ve aynı şartlarla yapmayacağı durumdan anlaşılması gerekmektedir⁴²⁷.

Hükmün ikinci fıkrasında ise sigortacının sözleşmeyi kısmen feshetmesi veya ondan cayması durumunda sigorta ettirenin sözleşmenin tamamını feshedebileceği veya ondan cayabileceği hüküm altına alınmıştır.

---

⁴²⁵ Hükmün birinci fıkrasında “bir ay içinde” ifadesi tercih edilmiş olmakla birlikte, ikinci fıkrasında “bir aylık bildirim süresine uyarak” ifadesine yer verilmiştir. İkinci fıkrasındaki ifade her ne kadar feshin bir aylık sürenin dolmasından itibaren sonuç doğuracağı şeklinde anlaşılmaya elverişliyse de kanaatimizce bu süre yalnızca fesih hakkının kullanılması bakımından bir sınırlama getirmektedir. Aynı yönde bkz. Ünan, Şerh Cilt I, s. 129.

⁴²⁶ Ayrıntılı açıklamalar ve eleştiriler için bkz. Ünan, Şerh Cilt I, s. 131-132.

⁴²⁷ Hükmün uygulanma koşullarına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Ünan, Şerh Cilt I, s. 136 vd.

3.1.1.4. Sigortacının İflası

TTK'nın m. 1418 hükmü uyarınca, sigortacının iflası hâlinde sigorta sözleşmesi kendiliğinden⁴²⁸ sona ermektedir. Bu durum, iflas eden bir şirket ile sigorta ilişkisinin devam etmesinde sigorta ettirenin menfaatinin kalmamasının doğal sonucudur⁴²⁹.

Sözleşmenin sona ermesinin ardından iflas öncesi ödenmeyen tazminatlar, özel hükümler saklı olmakla birlikte, öncelikle 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu uyarınca sigortacı tarafından ayrılması gereken teminatlardan, yeterli olmaması halinde ise iflas masasından karşılanmaktadır.

İşbu sona erme hali ileriye etkili olup sözleşmenin sona erme anına kadar doğmuş olan borçların tamamı mevcudiyetini devam ettirecektir⁴³⁰.

Hükmün ikinci fıkrasında ise hak sahiplerinin iflas masasına üçüncü sırada katılacakları ifade edilmiştir.

3.2. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASINDA SİGORTACININ HALEFİYETİ

3.2.1. Halefiyetin Hukuki Niteliği

Halefiyet kelime anlamı itibariyle, bir kimsenin diğer bir kimsenin yerine geçmesi olarak ifade edilebilir⁴³¹. Hukuki anlamda halefiyet, hak sahibi bir yerine

---

⁴²⁸ Yazara göre, sözleşmenin kendiliğinden sonra ermesi sigorta ettirenin teminatsız kalması ile bazı durumlarda onun aleyhine sonuçlanabilecek olup bu nedenle ona iflası öğrenmesinden sonra başka bir sigortacı ile sözleşme yapabilmesi için zaman tanıyan bir düzenlemenin öngörülmesi daha yerinde olacaktır. Bkz. Ünan, Şerh Cilt I, s. 153.

⁴²⁹ Kara, s. 225.

⁴³⁰ Ünan, Şerh Cilt I, s. 153.

⁴³¹ Bahar Kızılsümer, Sigortacının Kanuni Halefiyetinin Şartları ve Sınırları, İstanbul, 2019, s. 16.

geçmektir⁴³². Halefiyet hakkın süjesinin değişmesini, diğer bir anlatımla bir kimsenin bir hakkına veya bir bütün olarak malvarlığına sahip olmak suretiyle o kimsenin yerine geçmektir. Halefiyet aslen TBK m. 127 hükmünde düzenlenmiştir. Yanı sıra, halefiyet kavramına özel kanunlarda da yer verilmiştir⁴³³. Bunlardan biri sigortacının kanuni halefiyetini düzenleyen TTK hükmüdür. Belirtmek gerekir ki, kanun koyucu sigortacının kanuni halefiyetini yalnızca zarar sigortalarına ilişkin olarak öngörmüştür.

3.2.2. Sorumluluk Sigortalarında Sigortacının Halefiyeti

Zarar sigortalarının önemli prensiplerinden biri de sigortacının tazminatı ödedikten sonra kanunen sigorta ettirenin haklarına halef olmasıdır. Sigorta ettiren üçüncü bir şahsa karşı rizikonun gerçekleşmesi sebebiyle meydana gelen zararlar nedeniyle tazminat talep etme hakkına sahip ise, bu hak aynen ödenen sigorta tazminatı nispetinde sigortacıya geçecektir⁴³⁴. Sigortacının halefiyeti zarar sigortalarında söz konusu olan zenginleşme yasağı prensibinin bir sonucudur⁴³⁵.

Sorumluluk sigortasında ise sorumlu olan bizzat sigortalının kendisi olduğu için halefiyet ilkesinin nasıl uygulanacağı konusunda tereddütler gündeme gelmiştir. Sigortacının, zarar gören üçüncü kişiye ödeme yapmasından sonra sigortalıdan tazminat talep etmesi halinde zarara sigortalı katlanacaktır. Böyle bir durumda sigortalı açısından sigorta himayesi anlamını yitirecektir. Fakat sorumluluğu sigorta ile teminat altına alınan kişiyle birlikte, zarardan başka kimseler de müteselsilen ve müştereken sorumlu tutulabiliyorlarsa sorumluluk sigortalarında da halefiyet

---

⁴³² Kara, Sigorta Hukuku, s. 368.

⁴³³ Kızılsümer, s. 16-17.

⁴³⁴ Türk hukukunda sigortacının kanuni halefiyeti konusunda ayrıntılı bilgi için bkz.: Merih Kemal Omağ, Türk Hukukunda Sigortacının Kanuni Halefiyeti (TTK. m. 1301), İstanbul, 2011.

⁴³⁵ Kender, s. 405.

kuralının uygulanması yerinde olacaktır⁴³⁶. Nitekim Yargıtay da halefiyet ilkesinin sorumluluk sigortaları açısından uygulanabileceğini içtihat etmiştir⁴³⁷.

TTK'da sigortacının kanuni halefiyeti açısından mal sigortalarında ve sorumluluk sigortalarında olmak üzere iki ayrı madde öngörülmüştür. Sorumluluk sigortalarında sigortacının halefiyeti TTK m. 1481 hükmünde düzenlenmiştir⁴³⁸. MSSGŞ.'nin B.4 maddesinde de “*sigortacı, ödediği tazminat tutarınca, hukuken sigortalının yerine geçer*” denilerek halefiyete yer verilmiştir.

TTK m. 1481 hükmü incelendiğinde, iki konu dışında mal sigortalarında sigortacının halefiyetini düzenleyen TTK m. 1472 hükmü ile paralel olduğu görülmektedir. TTK m. 1481 hükmü, TTK m. 1472 hükmünden farklı olarak sorumluluk sigortalarında sigortalıdan başka zarar görene de halefiyeti ihlal edici davranışta bulunmama yükümlülüğü getirmesidir. Zarar görenin bu yükümlülüğü ihlal etmesi halinde sigortacıya karşı sorumlu olacağı öngörülmüştür⁴³⁹. Diğer fark ise sigortacının meydana gelen zararı kısmen tazmin etmesi durumunda, TTK m. 1472 hükmünden farklı olarak sigortalının bakiye zararına ilişkin sorumlulara karşı ileri sürebileceği hakları korumasını öngören düzenlemenin TTK m. 1481'de yer almıyor olmasıdır. TTK m. 1481 hükmünün gerekçesinde belirtildiği üzere, sorumluluk sigortasında sigortacının sigortalısına rücu etmesi söz konusu değildir. Halefiyetin bu sigorta türü için öngörülmesinin nedeni, müşterek ve müteselsil sorumluluğun söz konusu olduğu durumlarda sigortacıya zarardan sigortalı ile birlikte sorumlu olan diğer borçlulara rücu imkanı verilmiş olmasıdır⁴⁴⁰.

Yönetici sorumluluk sigortası açısından yöneticilerin müteselsilen sorumlu olduğu hallerde sigortacının yöneticiye halef olacağını kabulü gerekir. Nitekim TTK m.

---

⁴³⁶ Kender, s. 409-410; Bozkurt, Sigorta Hukuku, s. 210.

⁴³⁷ Yargıtay, 17.1.1972 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı, benzer yönde Yargıtay 11. HD, 29.3.1979, 1979/1051 E., 1979/1629 K.

⁴³⁸ Emine Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Sigortacının Kanuni Halefiyeti, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018, s. 468.

⁴³⁹ Yazıcıoğlu, Halefiyet, s. 468.

⁴⁴⁰ Kızılsümer, s. 44-45.

557 hükmü uyarınca, aynı zarara neden olan yöneticiler için müteselsil sorumluluk söz konusu olacaktır. Ancak, yönetici sorumluluk sigortasının grup sigortası niteliği nedeniyle, müteselsil sorumlu diğer yöneticilerin de aynı sigorta kapsamında olmaları yüksek ihtimaldir. Bu durumda sigortacı için halefîyet söz konusu olmayacaktır. Fakat istisnai olarak bireysel yönetici sorumluluk sigortası yapılan hallerde sigortacının müteselsil sorumlu yöneticiye halef olacağı söylenebilir.

SONUÇ

Yönetici sorumluluk sigortaları ilk olarak 1930 yılı Büyük Buhranı sonrasında Lloyds Sendikaları'nda ortaya çıkmış olup kökeni Lloyds of London'a dayanmaktadır. Daha sonra 1970'li yıllardan itibaren ABD'de gittikçe yaygınlık kazanmış ve adeta standart bir sigorta sözleşmesi haline gelmiştir. Bunun bir sonucu olarak da yönetici sorumluluk sigortası primlerinde ve tazminat ödemelerinde fark edilir bir artış yaşanmıştır.

1980'li yılların ortalarında ise, yönetici sorumluluk sigortası sektörü sarsıcı bir kriz yaşamıştır. Sigorta şirketlerinin birçoğu yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi düzenlemekten vazgeçmiştir. 1993 yılından itibaren ise yabancı sigorta şirketleri tarafından “*Organların ve Yöneticilerin Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları*” (AVB OLA 1993) adı altında yönetici sorumluluk sigortası sunulmaya başlanmıştır. Amerikan hukuku kaynaklı olan yönetici sorumluluk sigortası, Avrupa'daki diğer ülkelere kıyasen biraz daha geç de olsa, Almanya'da da ilgiyle karşılanmıştır. 1995 yılında ilk defa bir Alman sigorta şirketi yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile müdürlerin sorumluluklarını sigorta eden sigorta sözleşmelerini piyasaya sunmuştur. Müteakiben 1996 yılında, Alman Sigortacılar Birliği (GDV) tarafından bir çalışma grubu oluşturularak, bu çalışma grubuna yönetici sorumluluk sigortası özelinde uygulanmak üzere örnek şartnameler hazırlama görevi verilmiştir. En nihayetinde bu çalışma sonucunda tanzim edilen hükümler (AVB-AVG), 1997 yılında GDV tarafından kabul edilerek bağlayıcı olmayan örnek hükümler olarak sigorta şirketlerine tavsiye edilmiştir. Yönetici sorumluluk sigortasının uygulamasının artması sonucunda, sigorta türünü yeni gelişmelere uyarlamak adına GDV tarafından 2005 yılında yeni bir çalışma yürütülerek AVB-AVG hükümleri yenilenmiştir. Yönetici sorumluluk sigortası, ABD'den sonra İngiltere'ye ve en başta Almanya olmak üzere Kara Avrupası'na ve Japonya'ya kadar yaygınlaşmıştır.

TTK'nın, şirketler hukuku açısından kurumsallaşmayı esas alan yapısı ve günümüzün gelişen ve gittikçe yenilenen dünyasında şirketler açısından kurumsal yönetim yeterliliğine ilişkin standartların sağlanabilmesi için yetkin bir yöneticinin varlığı aranmakta olup, bu husus yönetici sorumluluk sigortası sözleşmelerine olan talebi arttırmaktadır. Diğer taraftan yönetici sorumluluk sigortasının Türkiye'de uygulanmasına bakıldığında, her ne kadar söz konusu sigorta türü sigortacılık sektöründe prestijli bir teminat olarak kabul edilse de henüz piyasadaki toplam prim portföyü içerisinde çok büyük bir yer işgal etmemektedir.

Hali hazırda kendisine özgü hukuki düzenlemeleri, sigorta genel şartları mevcut olmayan yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesine, uygun düştüğü ölçüde mesleki sorumluluk sigortası genel şartları uygulanmaktadır. Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi niteliği gereği malvarlığının pasifinde meydana gelen artışların teminat altına alınmasını konu edindiği için zarar sigortalarından bir pasif sigortasıdır ve ihtiyati sigorta niteliğindedir. Yönetici sorumluluk sigortası, mali sorumluluk sigortasının özel bir türü olup, özel hukuka tabi tüzel kişilerin yöneticilerinin ve müdürlerinin, iş tanımları gereği yönetim faaliyetlerini icra ederken, kanun ve sözleşme hükümlerini ihlal etmeleri nedeniyle sorumluluklarının doğması durumunda, yönetici ve müdürleri mali açıdan koruyan bir sigorta türüdür. Yöneticilerin sorumluluk sigortasında temel içerik, üçüncü kişilerin sigortalının organ faaliyetlerinden kaynaklanan haksız taleplerin savuşturulması ve haklı taleplerin karşılanması hususunda sigorta koruması sağlamaktadır.

Yöneticilerin sorumluluk sigortası esas alındığında üç farklı koruma türü içeren bir sigorta sözleşmesi söz konusudur. Bunlardan "Side A Teminatı" olarak adlandırılan sigorta sözleşmesi, uygulamada çoğunlukla D&O sigortası olarak anılan koruma türünü içermektedir. "Side B Teminatı" olarak adlandırılan sigorta sözleşmeleri, şirketin sorumlu yöneticilere karşı ileri sürülen taleplere ilişkin yapılan tazminat ödemeleri açısından teminat sağlamaktadır. "Side B Teminat" ı kapsamında, şirketin kendisi sigortalı olarak değerlendirilmektedir. "Side C Teminatı" ise,

sigorta ettiren şirketin sigortalıların eylemlerinden dolayı üçüncü kişiler nezdinde doğacak hukuki sorumluluğuna teminat sağlamaktadır.

Belirtmek gerekir ki, hukukumuzda yöneticilerin sorumluluk sigortasını doğrudan düzenleyen bir yasal hüküm bulunmamaktadır. TTK'nın 361. maddesinde, yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifa sırasında kusurlu davranışları sonucunda şirkete verebilecekleri zararların ihtiyari olarak sigorta ettirilebileceği belirtilmiştir. Yöneticilerin sorumluluk sigortası talep esaslı olarak akdedilmektedir. Talep esasının benimsenmesinin sonucu olarak, ileri sürülen talebe ilişkin sigorta teminatının sağlanabilmesi için talebin sigorta müddeti içerisinde ileri sürülmesi gerekmektedir. Talebin ileri sürülmesi ilkesi bakımından yöneticinin haksız fiili işlediği ya da yükümlülüğünü ihlal ettiği anın önemi yoktur. Yöneticilerin sorumluluk sigortasında sadece yalın malvarlığı zararları sigortalanır. Sigorta himayesinin kapsamını, üçüncü kişiye ödenecek tazminat ediminin üstlenilmesi (“ödeme fonksiyonu”) ya da haksız taleplerin savuşturulması (“hukuki himaye fonksiyonu”) oluşturur. Yöneticilerin sorumluluk sigortasında çok çeşitli riziko istisnaları bulunmaktadır. Bunlardan önem arz eden birkaçı, kasıt ve hile; para cezaları, önceki talepler; sözleşmesel sorumluluk; sigortalı sigortalıya karşı, yöneticilerin ve çalışanların işten çıkarılması; cismani zarar ya da eşya zararı, ürün sorumluluğu ve mesleki sorumluluk; çevre zararı olarak sıralanabilir.

Uygulamadaki gelişmeler de göz önüne alındığında kanaatimizce ülkemizde akdedilen yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesi sayısında gün geçtikte artış yaşanması öngörülmektedir. Bu nedenle kanun koyucu tarafından en kısa sürede yönetici sorumluluk sigortası genel şartlarının düzenlenmesi ve/veya yönetici sorumluluk sigortasına ilişkin özel düzenlemeler öngörülmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AKDAĞ GÜNEY, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu:

Necla Akdağ Güney, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul, 2016.

AKDAĞ GÜNEY, Yöneticilerin Tazminat Hakları:

Necla Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerin Tazminat Hakları, AÜHFD, Cilt: 57, Sayı: 1, 2008 (Necip Bilge'ye Armağan Sayısı), s. 1-34.

AKGÜN:

Evrım Akgün, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluk Sigortası, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 197-198, Ocak-Şubat 2021, s. 423-429.

AKSU:

Raziye Aksu, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Madde 1475 Uyarınca Sorumluluk Sigortalarında Sigortalının Bildirim Yükümlülüğü, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1, 2016, s. 215-232.

AKYÜREK:

Can Dağhan Akyürek, Yöneticilerin Sorumluluk Sigortası, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2015.

ALTAY, Farklılaştırılmış Teselsül:

Sıtkı Anlam Altay, Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Farklılaştırılmış Teselsül, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 151, Mart 2019, s. 68-75.

ALTAY, Sorumluluk:

Sıtkı Anlam Altay, Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, İstanbul, 2011.

AMASYA:

Serap Amasya, Sigortacının Edim Yükümlülüğünün Sınırlandırılmasına İlişkin Sözleşme Şartları (Sigorta Ettirenin Sigorta Zararına İştiraki), Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 199-200, Mart-Nisan 2021, s. 483-510.

ARAL ELDELEKLİOĞLU, Prim Ödeme Borcu:

İrem Aral Eldeleklioğlu, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcu, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 22, 2012, s. 203-222.

ARAL ELDELEKLİOĞLU, Teminat:

İrem Aral Eldeleklioğlu, Yönetici Sorumluluk Sigortası Teminatı, Prof. Dr. iur. Merih Kemal Omağ'a Armağan, Cilt: I, İKÜHFD, Özel Sayı, Cilt: 16, Sayı: 2, 2017, s. 163-194.

ATAMER, Geçmişe Etkili Sigorta:

Kerim Atamer, Geçmişe Etkili Sigorta, Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, İsmail Kırca/Başak Şit İmamoğlu/Murat Gürel/Ufuk Tekin/İbrahim Bektaş/Merve İrem Yener (Editörler), İstanbul, 2019, s. 222-243.

ATAMER, MSSGŞ Hazırlık Süreci:

Kerim Atamer, Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Hazırlık Süreci, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2007, Sayı: 1, s. 313-342.

ATAMER, Zarar Sigortalarına Giriş:

Kerim Atamer, Yeni Türk Ticaret Kanunu Uyarınca “Zarar Sigortaları”na Giriş, BATİDER, Cilt: XXVII, Sayı: 1, 2011, s. 27-106.

AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR:

Rıza Ayhan/Hayrettin Çağlar/Mehmet Özdamar, Sigorta Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara, 2021.

BAKER/GRIFFITH:

Tom Baker/Sean J. Griffith, Predicting Corporate Governance Risk: Evidence from the Directors' & Officers' Liability Insurance Market, The University of Chicago Law Review, Volume: 74, 2007, s. 487-544.

BOZKURT, Sigorta Hukuku:

Tamer Bozkurt, Sigorta Hukuku, İstanbul, 2018.

BOZKURT, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu:

Tamer Bozkurt, Türk Ticaret Kanunu ve Tasarısı Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu Üyelerin Özellikle Doğrudan Doğruya Verdikleri Zararlardan Doğan Sorumlulukları ve Yargı Uygulaması, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 83, 2009, s. 155-188.

BROOK:

Herbert C. Brook, Officers and Directors Liability Insurance, The Forum (Section of Insurance, Negligence and Compensation Law, American Bar Association), Volume: 2, No: 4, 1967, s. 228-237.

CAN, Türk Özel Sigorta Hukuku:

Mertol Can, Türk Özel Sigorta Hukuku, Cilt I, Ankara, 2018.

CAN, Genel Bakış:

Mertol Can, Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'na Genel Bir Bakış, Ankara, 2006.

ÇAMOĞLU:

Ersin Çamoğlu, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk İle), 3. Baskı, İstanbul, 2010.

ÇELEBİ CAN:

Mehmet Çelebi Can, Yöneticilerin Sorumluluk Sigortası, D&O Sigortası, Ankara, 2019.

DOĞANAY:

İsmail Doğanay, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, BATİDER, Cilt: XVII, Sayı: 3, 1994, s. 57-65.

ERİŞ:

Gönen Eriş, Açıklamalı- İçtihatlı-6335-6552 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, 3. Baskı, Cilt II, Ankara, 2017.

GÜNAY:

M. Barış Günay, Sigorta Hukuku, Güncellenmiş 3. Baskı, Ankara, 2021.

JOHNSTON JR.:

Joseph F. Johnston, Jr., Corporate Indemnification and Liability Insurance for Directors and Officers, The Business Lawyer, Volume: 33, No: 3, 1978, s. 1993-2053.

KABUKÇUOĞLU ÖZER:

F. Dilek Kabukçuoğlu Özer, Sigortacılık Kanunu Şerhi, İstanbul, 2012.

KARA:

Hacı Kara, Sigorta Hukuku, İstanbul, 2021.

KAYAR/ÖZALTAN:

İsmail Kayar/Yurdal Özaltan, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davasında Kusur ve İspat, Terazi Hukuku Dergisi, Cilt: 14, Özel Sayı, Mart 2019, s. 17-30.

KAYIHAN/GÜNERGÖK:

Şaban Kayıhan/Özcan Günergök, Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri, 5. Baskı, Kocaeli, 2020.

KENDER:

Rayegan Kender, Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku, Sigorta Müessesesi-Sigorta Sözleşmesi, Güncelleştirilmiş 17. Baskı, İstanbul, 2021.

KERVANKIRAN:

Emrullah Kervankıran, Sermaye Şirketlerinde Yöneticilerin ve Müdürlülerin Sorumluluk Sigortası (D&O- Insurance), Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2008/1, s. 237-274.

KIZILSÜMER:

Bahar Kızılsümer, Sigortacının Kanuni Halefiyetinin Şartları ve Sınırları, İstanbul, 2019.

KORKMAZ:

Melih Can Korkmaz, Sermaye Şirketlerinde Yönetici ve Müdürlerin Sorumluluğu Sigortası (D&O Sigortası) ve Tarafları, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, II. Cilt, MÜHFHAD, Özel Sayı, Cilt: 22, Sayı: 3, 2016, s. 1823-1841.

KÖSEKAYA:

Fatih Kösekaya, Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası, Ankara, 2013.

KUBİLAY:

Huriye Kubilay, Uygulamalı Özel Sigorta Hukuku, 2. Bası, İzmir, 2003.

MINN. L. REV.:

Minn. L. Rev. Editorial Board, Indemnification of the Corporate Insider: Directors' and Officers' Liability Insurance, Volume: 54, 1970, s. 667-693.

OĞUZMAN/ÖZ, Cilt I:

M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, 19. Baskı, İstanbul, 2019.

OĞUZMAN/ÖZ, Cilt II:

M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt II, 16. Baskı, İstanbul, 2021.

ÖZDAMAR:

Mehmet Özdamar, Sigorta Brokeri ve Hukukî Niteliği, AÜHFD, Cilt: 57, Sayı: 3, 2008, s. 525-560.

POTTER:

Kenneth B. Potter, Directors' and Officers' Liability Insurance, Alberta Law Review, Volume: 9, No: 2, 1971, s. 331-346.

PULAŞLI, Genel Esaslar:

Hasan Pulaşlı, Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara, 2013.

PULAŞLI, Cilt I-II:

Hasan Pulaşlı, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt I-II, Ankara, 2018.

PULAŞLI, Cilt III:

Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt III, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara, 2018.

PULAŞLI, Özen Yükümlülüğü:

Hasan Pulaşlı, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu, BATİDER, Cilt: XXV, Sayı: 1, 2009, s. 27-63.

SEVİNÇ KUYUCU:

Aslıhan Sevinç Kuyucu, Zarar Sigortalarında Sigortacının Ödeme Yükümlülüğü ve Sınırı, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018, s. 31-68.

SOPACI ÖZTUNA:

Birgül Sopacı Öztuna, Yönetici Sorumluluk Sigortası (D&O Sigortası), İstanbul, 2015.

ŞAHAN:

Gökhan Şahan, Eksik Borçların İleri Sürülmesinin Hukuki Niteliği, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 15, Haziran 2020, s. 401-421.

ŞEKER ÖĞÜZ:

Zehra Şeker Öğüz, Sözleşme Öncesi İhbar Görevi, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018. s. 156-172.

ŞENOCAK, Mesleki Sorumluluk:

Kemal Şenocak, Mesleki Sorumluluk Sigortası, Ankara, 2000.

ŞENOCAK, Rizikoyu Ağırlaştırma:

Kemal Şenocak, Sigorta Ettirenin Rizikoyu Ağırlaştırma ve Rizikonun Ağırlaşması Halinde Ağırlaşan Rizikoyu İhbar Külfeti, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018. s. 201-214.

ŞENOCAK, Sözleşme Öncesi İhbar Külfeti:

Kemal Şenocak, Sorumluluk Sigortalarında Sözleşme Öncesi İhbar Külfeti, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018. s. 181-201.

ŞENOCAK, Zararı Önleme ve Azaltma Külfeti:

Kemal Şenocak, Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Külfetine İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXVIII, 27 Aralık 2014, Ankara, 2016, s. 43-59.

TEKİNALP:

Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Güncelleştirilmiş 4. Baskı, İstanbul, 2015.

TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324):

TBMM, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), Sıra Sayısı: 96, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2.

ULAŞ:

Işıl Ulaş, Uygulamalı Zarar Sigortaları Hukuku, Genel Hükümler, Mal ve Sorumluluk Sigortaları 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu Hükümlerine Göre Yeniden Derlenmiş ve Yazılmış 8. Bası, Ankara, 2012.

ÜLGEN:

Hüseyin Ülgen, Başkası Lehine Sigorta ve Bu Sigortada Sigortalının ve Sigorta Ettirenin Talep ve Dava Hakkı, MÜHFHAD, Cilt: 22, Sayı: 3, 2016, s. 2827-2838.

ÜNAN, Riziko:

Samim Ünan, İsteğe Bağlı Genel Sorumluluk Sigortasında Riziko, İstanbul, 1998.

ÜNAN, Şerh Cilt I:

Samim Ünan, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap: Sigorta Hukuku, Cilt I, Birinci Kısım: Genel Hükümler Madde (1401-1452), İstanbul, 2016.

ÜNAN, Şerh Cilt II:

Samim Ünan, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap: Sigorta Hukuku, Cilt II, İkinci Kısım Sigorta Türüne İlişkin Özel Hükümler Birinci Bölüm Zarar Sigortaları Madde (1453-1486), İstanbul, 2016.

ÜNAN, Hukuksal Koruma Edimi:

Samim Ünan, Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Sorumluluk Sigortalarında Sigortacının Hukuksal Koruma Edimi, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018, s. 347-389.

ÜNAN, Sigorta Ettirenin Görevleri:

Samim Ünan, 2011 Tarihli Türk Ticaret Kanunu'nda Sigorta Ettirenin Görevleri, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXV, 17 Aralık 2011, Ankara, 2012, s. 47-84.

YANLI:

Veliye Yanlı, Şirkete Verilen Zarar Sebebiyle Sorumluluk Bağlamında “Yönetici” Kavramı ve Genel Kurul Kararı Gerekliliği Sorunu, Terazi Hukuk Dergisi, 14(151), Cilt: 14, Sayı: 151, Mart 2019, s. 46-57.

YAZICIOĞLU, Sorumluluk Sigortalarında Riziko:

Emine Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Riziko, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018, s. 423-467.

YAZICIOĞLU, Halefiyet:

Emine Yazıcıoğlu, Sorumluluk Sigortalarında Sigortacının Kanuni Halefiyeti, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Samim Ünan/Emine Yazıcıoğlu (Editörler), İstanbul, 2018, s. 467-483.

YAZICIOĞLU/ŞEKER ÖĞÜZ:

Emine Yazıcıoğlu/Zehra Şeker Öğüz, Sigorta Hukuku, 4. Baskı, İstanbul, 2021.

YEŞİLOVA ARAS:

Ecehan Yeşilova Aras, Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı (TTK m. 1478), Ankara, 2013.

YONGALIK:

Aynur Yongalık, Sigortalının Zarara Bizzat Katılması (Bizzat Katılma), Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan, Ankara, 1998, s. 149-165.

YOUNGMAN:

Ian Youngman, *Directors' and Officers' Liability Insurance*, Second Edition,
England, 1999.

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

<https://www.americanbar.org>

<https://casetext.com>

www.mevzuat.gov.tr

<https://www.resmigazete.gov.tr/>

<https://www.ticaretkanunu.net/>

<https://www.law.cornell.edu>